

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
ĢEOGRĀFIJAS UN ZEMES ZINĀTŅU FAKULTĀTE
VIDES ZINĀTNES NODAĻA

**MAZPILSĒTAS DZĪVES VIDES KVALITĀTES RĀDĪTĀJI:
BALDONES PIEMĒRS**

MAĢISTRA DARBS

Autore: Zane Stuberovska

Stud. apl. zs08123

Darba vadītāja: Dr. geogr.

Kristīne Āboliņa

Rīga, 2010

ANOTĀCIJA

Maģistra darba mērķis „Mazpilsētas dzīves vides kvalitātes rādītāji: Baldones piemērs” ir novērtēt Baldones dzīves vides kvalitāti ilgspējas kontekstā. Darbā apskatīta ilgspējīgas attīstības nepieciešamība pilsētā un mazpilsētā, apskatīti dažādi rādītāji, ko izmantot pilsētvides vērtēšanai, veikts Baldones pilsētas raksturojums un dzīves vides kvalitātes vērtējums izmantojot Eiropas vienotos rādītājus. Konstatēts, ka jautājumi par gaisa kvalitāti, trokšņa piesārņojumu un zaļo teritoriju pieejamību mazpilsētā ir mazaktuāli un kopējais vides kvalitātes līmenis ir augsts. Lielāka uzmanība jāvelta jautājumiem par pakalpojumu pieejamību, daudzveidību un kvalitāti, kā arī par ilgspējas ieviešanu pārvaldē un jāveicina iedzīvotāju ilgspējīgu produktu iegāde un izpratne par to ietekmi.

Atslēgas vārdi: Eiropas vienotie rādītāji, dzīves vides kvalitāte, Baldone, ilgspējas novērtējums

ANNOTATION

The Master thesis „Indicators of Quality of Living Environment for Small Towns: Case Study of Baldone” aim is to assess the sustainability of Baldone as a small town. The paper analyzes the need for sustainability in the cities and small towns, and studies various indicators which are used for quality of living environment assessment. The author has described Baldone. There is given an assessment of living environment of Baldone, using European Common Indicators. Concluded that indicators about air quality and noise are not so important in small towns. More attention must be paid to availability, variety and quality of services, and implementation of sustainable management, also to awareness of the inhabitants about sustainable products and its impacts.

Key words: European Common Indicators, quality of living environment, Baldone, assessment of living environment

Saturs

IEVADS

1. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS NEPIECIEŠAMĪBA PILSĒTĀ	6
2. OLBORGAS HARTA UN OLBORGAS SAISTĪBAS.....	15
3. RĀDĪTĀJI ATTĪSTĪBAS VĒRTĒŠANAI.....	17
3.1. Līdzsvarotas attīstības rādītāji	18
3.2. Eiropas vienotie rādītāji.....	20
4. BALDONES VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS.....	23
5. PĒTĪJUMA MATERIĀLI UN METODES.....	31
6. PĒTĪJUMA REZULTĀTI UN TO INTERPRETĀCIJA.....	35
6.1. Iedzīvotāju apmierinātība ar vietējo pašvaldību.....	35
6.2. Vietējā līmeņa ieguldījums globālo klimata pārmaiņu novēršanā.....	41
6.3. Vietējā mobilitāte un pasažieru transports.....	43
6.4. Sabiedrībai pieejamās atklātās teritorijas un pakalpojumi vietējā līmenī.....	46
6.5. Gaisa kvalitāte pilsētā.....	49
6.4. Bērnu pārvietošanās uz skolu un māju no tās.....	50
6.7. Vietējās pašvaldības un vietējo uzņēmumu ilgtspējīga vadība.....	52
6.8. Trokšņa piesārņojums.....	53
6.9. Ilgtspējīga zemes izmantošana.....	54
6.10. Ilgtspējību veicinošie produkti.....	57
6.11. Mālpils un Baldones ilgtspējas novērtējuma salīdzinājums.....	59
6.12. Ieteikumi Baldones dzīves vides kvalitātes vērtēšanai.....	60
SECINĀJUMI.....	61

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

PIELIKUMI

IEVADS

Mūsdienās dzīves videi un tās kvalitātei tiek pievērsta arvien lielāka uzmanība. Lai sabiedrības attīstība spētu norisēt līdzsvarotības virzienā, ikvienam indivīdam jāapzinās sava rīcība, jāuzņemas individuālā atbildība un jāsniedz ieguldījums mūsu visu kopīgajā nākotnē, praktizējot ilgtspējīgu dzīvesveidu. Dzīves vides kvalitātes novērtēšanai ilgtspējas kontekstā ir izstrādāti Eiropas vienotie rādītāji, kas paredz kārtību kādā jāievāc, jāapkopo un jāinterpretē dati par dažādiem sociāliem, ekonomiskiem un vides aspektiem. Dzīves vides ilgtspējas novērtēšana palīdz saprast pašreizējo stāvokli un plānot nākotnes lēmumus, kas sekmē pilsētas līdzsvarotu attīstību. Darba tēma ir aktuāla, jo šobrīd gan sabiedrībā, gan pārvaldē, gan uzņēmējdarbībā un citur nepieciešams integrēt līdzsvarotas attīstības idejas, tādējādi sekmējot videi nekaitīgāku saimniekošanu un, izmantojot rādītājus, veikt vērtējumu sasniegtajam. Maģistra darba „Mazpilsētu dzīves vides kvalitātes rādītāji: Baldones piemērs” mērķis ir novērtēt Baldones, kā mazpilsētas dzīves vides kvalitāti ilgtspējas kontekstā. Lai sasniegtu mērķi, izvirzīti šādi uzdevumi:

1. Apkopot zinātnisko literatūru par pilsētvidi, līdzsvarotas attīstības jautājumiem mazpilsētas kontekstā un to novērtēšanas iespējām.
2. Veikt Baldones raksturojumu.
3. Veikt Baldones iedzīvotāju aptauju.
4. Veikt Baldones pilsētas dzīvesvides novērtēšanu ilgtspējas kontekstā, izmantojot Eiropas vienotos rādītājus.
5. Salīdzināt Baldones un Mālpils ilgtspējas novērtējuma rezultātus.

1. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS NEPIECIEŠAMĪBA PILSĒTĀ

Pēdējo pāris paaudžu laikā krasi mainījies viedoklis par ilgtspējīgu attīstību un tās nepieciešamību. Vērojot apkārt notiekošos procesus, piemēram, tādus kā pilsētu izplešanās, autotransporta lietotāju īpatsvara pieaugums, patēriņa un atkritumu daudzuma palielināšanās u.c. var secināt, ka, bez pārdomātas, līdzsvarotas procesu virzības, attīstība var notikt nevēlamajā virzienā.

Jēdzienam dzīves kvalitāte nav vienotas un vispārpieņemtas definīcijas. Termina skaidrojums balstās uz pieņēmumu, ka ārējai videi jeb apkārtni ir būtiska ietekme uz tajā mītošo indivīdu dzīves kvalitāti (Biagi et al, 2006). Dzīves kvalitāte veidojas no daudzām komponentēm, kas objektīvi ietekmē cilvēka dzīvi un subjektīvi izpaužas kā apmierinātības līmenis ar dzīvi (pētījuma „Latvijas pilsētu sociāli ekonomiskās...”, 2008). Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2007-2013 ietvaros dzīves kvalitāte definēta kā komplekss, sociāls, ekonomisks, politisks jēdziens, kas aptver plašu valsts iedzīvotāju dzīves apstākļu kopumu (Latvijas Nacionālais attīstības..., 2006).

Mūsdienās dzīves vides kvalitāte kļuvusi par nozīmīgu pilsētu attīstības rādītāju visā pasaulē, ko apliecina tendences gan politikas veidošanā, gan pētniecībā. Dzīves vides kvalitātes aspekta pieaugošajai nozīmei ir divi galvenie iemesli. Pirmkārt, augstas dzīves vides kvalitātes sasniegšana tiek izvirzīta par nozīmīgu politisku mērķi. Politikai un valsts pārvaldes pārstāvji nacionālā, reģionālā un pilsētu līmenī ik dienas saskaras ar vides, ekonomiskiem un sociāliem jautājumiem, kas tieši ietekmē iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Iespējas analizēt un mērīt dzīves kvalitāti ir kritisks instruments šo problēmu risināšanā. Otrkārt, globālās pārorientēšanās uz informāciju un zināšanām balstītu ekonomiku apstākļos, dzīves kvalitāte spēlē būtisku lomu pilsētu, reģionu vai valstu savstarpējā konkurencē un ir izšķirošs faktors iedzīvotāju dzīvesvietas un uzņēmumu atrašanās vietas izvēlē. Pilsētas savā starpā sacenšas par iedzīvotāju un uzņēmumu piesaistīšanu, kā arī iegūtajām privātajām investīcijām. Pilsētas, kuras augstu dzīves kvalitātes rādītāju dēļ spēj piesaistīt mērķa grupas, veiksmīgāk attīstītās (Florida, 2002; pētījuma „Latvijas pilsētu sociāli ekonomiskās ...”, 2008).

Diskusija par attīstību pasaulē ir aktualizējusies pēc Otrā pasaules kara – laikā, kad galvenais mērķis bija izlīdzināt ekonomiskās un sociālās atšķirības starp dažādām vietām pasaulē. Šodien šo jēdzienu lieto arī runājot par atšķirību novēršanu vienā reģionā vai valsts ietvaros (Brizga, 2003).

Pastāv dažāda izpratne par attīstību, kuru varētu klasificēt 4 grupās:

- attīstība kā ekonomiska izaugsme;
- attīstība kā vienlīdzīga resursu sadale;

- attīstība kā sociālā izaugsme;
- attīstība kā ideoloģija (Brizga, 2003).

Problēmas rada tas, ka lēmumu pieņēmēji attīstību biežāk ir centušies skatīt kā ekonomisko izaugsmi un pieņēmuši to kā ideoloģiju. Līdz ar to novartā ir pamesta sociālā attīstība, resursu vienlīdzīga sadale un ekonomiskās attīstības negatīvā ietekme uz vidi. Lai risinātu šīs problēmas, jau 90.gadu sākumā starptautiskā līmenī sākās sarunas par nepieciešamību pāriet uz jauniem attīstības modeļiem. Jaunā pieeja tiek dēvēta par ilgtspējīgu attīstību. Tās mērķis ir nodrošināt šodienas vajadzības neapdraudot nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanu un samazinot slodzi uz apkārtējo vidi (Brizga, 2003). Tabulā 1.1. redzami līdzsvarotas un tradicionālas attīstības atšķirīgie mērķi.

1.1. tabula Attīstības plānošana: līdzsvarota un tradicionāla (avots: Ernšteins, 2004)

LĪDZSVAROTA ATTĪSTĪBA	TRADICIONĀLA ATTĪSTĪBA (neievērojot ilgtspējīgas attīstības principus)
<u>Mērķis:</u> Uzlabot cilvēku dzīves kvalitāti plašā nozīmē, ieskaitot sociālos, vides un ekonomiskos faktorus	<u>Mērķis:</u> Uzlabot dzīves līmeni, balstoties un finansiāliem apsvērumiem, labklājību un laimi. Agstāks dzīves līmenis uzlabos visus sabiedrības eksistēšanas aspektus
Ekonomiskie, sociālie un vides aspekti ir <u>savstarpēji saistīti</u> . Uztverot tos kopumā, iespējams panākt risinājumu ilgstošam laika periodam	Ekonomika, sabiedrība un vide ir 3 <u>atsevišķas jomas</u> . Veselīga ekonomika automātiski novedīs pie veselīgas sabiedrības un drošas vides
Jāņem vērā gan nākamo paaudžu, gan šodienas sabiedrības vajadzības. No problēmām nākotnē var izvairīties, rīkojoties jau šodien	Galvenais darbības virziens – <u>pašreizējo problēmu risināšana</u> . Nākotnes problēmas risinās tad dzīvojošie
Jāņem vērā dabas vide un tās spēja nodrošināt cilvēku darbību	Dabas vide ir <u>luksusa lieta</u> – to var aizsargāt, ja to var atļauties
Indivīda tiesības un <u>kolektīvā atbildība</u> ir vienlīdz svarīgas	Galvenais uzsvars uz indivīdu un indivīda tiesībām
Ilgspējīgu attīstību plāno speciālisti <u>sadarbībā ar iedzīvotājiem</u> , lai plāni un pasākumi atbilstu katra cilvēka vajadzībām	Attīstības plānošanu veic eksperti un citi speciālisti

Vieta, kur mēs dzīvojam, un dzīvesveids katram no mums ir pamatu pamats fiziskai un sociālai labklājībai. Tas ir jautājums par mājokli, šī jēdziena dažādās izpratnēs – dzīvokli vai personīgo māju, plašākā izpratnē par kaimiņiem, tuvāko apkārtni, ciemu, kopienu, pilsētu. Lielā mērā sociālā labklājība un vides aizsardzība sakņojas individuālā atbildībā, ikdienas uzvedības un patēriņa paradumos, tādēļ nepieciešams izveidot rīcībspējīgu sistēmu, kas

darbotos ne tikai ārēja spiediena vadīta, bet ņemtu vērā iekšēju nepieciešamību. Efektīvākais veids, kā to izdarīt, ir visos pārvaldības līmeņos īstenot integrētu ilgtspējīgas attīstības politiku, kas paredzētu kopīgu vides, sociālo un ekonomisko jautājumu izsvēršanu un kompromisu risināšanu (Latvija. Pārskats par tautas attīstību, 2008/2009, 2009).

Ilgspējīgas attīstības kontekstā mūsu dzīvesvietai un mājoklim ir īpaša nozīme – tas ir centrs ap kuru notiek materiālu un enerģijas izmantošanas plūsmas, tādēļ šajā vietā visvieglāk tiešā veidā ietekmēt dzīvesveidu un resursu izmantošanu. Mājoklis – tas ir sākuma punkts ceļā uz ilgtspējīgu attīstību (Ridens, 2001). Tātad, lai sekmētu saprātīgu saimniekošanu, nepieciešams integrēt ilgtspējīgas attīstības principus jau lokāla līmeņa pārvaldē un attīstības plānošanā – personīgajā saimniecībā, ciemā, kopienā, pilsētā, turpinot to integrēt arī nacionālā, reģionālā un globālā mērogā.

Ilgspējīgai attīstībai jābalstās uz vietējiem resursiem, apstākļiem un tradīcijām, un pašvaldībām pašām jāspēj uzturēt savu ekonomiku, pakalpojumu kvalitāti un sociālo kapitālu, lai nodrošinātu labu dzīves kvalitāti visiem iedzīvotājiem. Pašvaldībām ir jābūt spējīgām uzlabot iedzīvotāju dzīves apstākļus un jāsniedz tiem iespējas izpausties, darboties, radoši risināt problēmas to rašanās brīdī un nodot materiālas un garīgas vērtības nākamajām paaudzēm, lai tās varētu sasniegt vismaz tādus pašus vai augstākus dzīves standartus (Brizga, 2003).

G. Čanans savā darbā „Reģenerācija un ilgtspējīgas kopienas” ir formulējis 10 kritērijus, kas raksturo ilgtspējīgu lauku attīstību. Šos kritērijus var attiecināt arī uz mazpilsētām. Pirmie septiņi kritēriji attiecas uz materiālajām vērtībām un pēdējie trīs uz kopienas dzīves kvalitāti:

1. Labs dzīvesvietu, veikalu un citas infrastruktūras nodrošinājums, kas visiem ir pieejams, pateicoties labi organizētam, augstas kvalitātes un regulāram sabiedriskajam transportam;
2. Labas izglītības, apmācību un darba iespējas, kā arī plaukstoša vietējā ekonomika, kas veicina vietējā biznesa attīstību un nodrošina vietējās vajadzības;
3. Plaša bioloģiskā daudzveidība un laba gaisa, ūdens un augsnes kvalitāte;
4. Neliels enerģijas patēriņš un maz atkritumu, tajā pašā laikā nodrošinot adekvātu apkuri un resursus taupošu biznesu;
5. Ilgtspējīgs dzīves veids: izglītības, informācijas un iespēju piedāvājums, lai nodrošinātu nevajadzīgu un neveselīgu patēriņa un ražošanas modeļu izskaušanu;
6. Droša un veselīga vide, kas veicina iedzīvotāju fizisko, garīgo un sociālo labsajūtu;
7. Kvalitatīvs informācijas nodrošinājums, kas iedzīvotājiem ļauj sekot līdzi sociālajam, ekonomiskajam un vides progresam;
8. Aktīva kultūras dzīve, kuru raksturo kopienas attīstība un lepnums par vietejo ekonomiku;

9. Augsta sabiedrības līdzdalības pakāpe vietējo lēmumu pieņemšanā, arī iesaistot marginālas grupas;

10. Mehānismi pastāvīgai teritorijas attīstības nodrošināšanai (Chanan, 1999).

Runājot par kopienām, lielākoties mēdz pieņemt, ka tās ir cilvēku grupas, kas sadarbojas savu vajadzību risināšanai. Papildus tiek uzsvērtā nepieciešamība pēc vienotas idejas, platformas vai bāzes, kas saista interesentus. Kopiena var aptvert jebkuras vecuma, etniskās, reliģiskās, sociālās iedzīvotāju grupas, kuras apvieno piederība noteiktai ģeogrāfiskai teritorijai – pilsētai, pagastam, novadam, kvartālam u.tml (Danga, u.c., 2007).

Kopienas attīstība balstās uz līdzsvarotu kopienas cilvēkresursu, sociālo, dabas, fizisko un ekonomisko izaugsmi. To stiprina spēja pielāgoties mainīgajiem ārējiem apstākļiem, saglabājot un attīstot kopienas vērtības. Kopienas attīstības rezultāti – vairāk ienākumu, augstāks labklājības līmenis, samazināta sociālā atstumtība, uzlabota pārtikas drošība, lietderīgāka un ilgtspējīgāka dabas resursu izmantošana, augstāks dzīves līmenis. Savukārt par ilgtspējīgu kopienu var tikt uzskatīta tāda kopiena, kas nav atkarīga no ārēja atbalsta, tiek galā ar un atvēršas pēc stresa un triecieniem, saglabājot ilgtermiņa dabas resursu produktivitāti un nodrošinot kopienas locekļiem līdzvērtīgas iespējas. Šāda kopiena saglabā vai stiprina savas spējas un vērtības šodien un to darīs arī nākotnē, saglabājot neizsīkstošu dabas resursu bāzi, apvieno sevī spējas, vērtības (kā materiālos, tā arī sociālos resursus) un aktivitātes, kas nepieciešamas iztikas līdzekļu nodrošināšanai (Danga u.c., 2007).

Ilgtspējīgas kopienas jau pastāv daudzās pasaules valstīs. Tās parasti ir nelielas cilvēku grupas, kuras cenšas dzīvot tā, lai pēc iespējas samazinātu slodzi uz vidi, nepazeminot dzīves kvalitāti. Šīs kopienas ir atšķirīgas, taču tās vieno pašpietiekamas, ilglaicīgi dzīvotspējīgas alternatīvas meklējumi kā pretstats pašreizējām patērētāju kultūras tendencēm un to graužošajai ietekmei uz vidi. Šīs kopienas cenšas praktizēt uz sadarbību balstītu videi draudzīgu dzīvesveidu, kā arī praktiski izmatot integrētu pieeju dzīves sociālajos, ekoloģiskajos un kultūras aspektos (Brizga, 2003).

Teritorijas līdzsvarota attīstība ir izvirzīta par mērķi gan Eiropas Savienības, gan nacionālajā līmenī. Noteiktu teritoriju (vietu) var saukt par ilgtspējīgu, ja cilvēki tajā grib dzīvot un strādāt tagad un nākotnē, ja iedzīvotāji tur jūtas droši un visiem tiek piedāvātas iespējas un labi pakalpojumi (Raco, 2007).

Kā vienu no galvenajiem saimnieciskās dzīves uzdevumiem pilsētā var minēt nepieciešamību nodrošināt iedzīvotājiem pēc iespējas pilnīgāk apmierināt savas individuālās vajadzības. Tā kā zinātniski tehniskais progress rada arvien jaunas individuālo vajadzību apmierināšanas formas, nepieciešams nemitīgi pilnveidot pilsētu saimniecisko darbību.

Savukārt jaunās strukturālās izmaiņas pilsētas saimniecībā rada jaunas pilsētnieku vajadzības. Tātad pilsētu un indivīdu attīstība atrodas nemitīgā mijiedarbībā (Ķūsis, Krūzmētra, u.c. 2008).

Pilsētas un tās kopienas attīstība ir ilgs un sarežģīts process, to nepieciešams plānot ilgtermiņā. Pasākumiem, ko plānots veikt vienā jomā, jābūt saskaņā ar citā jomā plānotajiem pasākumiem, piemēram, ekonomiska rakstura pasākumiem jābūt ilgtspējīgiem sociālā un vides kontekstā. Tā kā apmēram 80% Eiropas iedzīvotāju dzīvo pilsētās (Pilsētvides tematiskā stratēģija, 2006), ir nepieciešams attīstīt un izkopt stingru atbildību par veidiem, kā pilsētas var ietekmēt pasauli. Pilsētām pašām ir jārada un jāievieš sava kontroles un novērtējuma sistēma, kas seko līdzīgai vietējai, tā globālai ietekmei uz vidi un spēj pārbaudīt konkrētos rezultātus. Pilsētām ir jāuzlabo transporta sistēmas, enerģijas un pārtikas apgāde, notekūdeņu un atkritumu savākšanas sistēmas, lai tiktu nodrošināta maksimāla efektivitāte un pēc iespējas mazāka ietekme uz vidi, tādējādi sekmējot ilgtspējīgāku dzīvesvedu savā dzīvesvietā (Kohēzijas politika un pilsētas, 2006; Girardet, 1992).

Galvenais faktors, no kā ir atkarīga pilsētvides piesaistes spēja, ir pilsētvides kvalitāte. Pilsētās ir koncentrēta lielākā daļa darba vietu, uzņēmumu un izglītības iestādes. Starp pilsētām pastāv būtiskas atšķirības sociālo un ekonomisko perspektīvu ziņā. Šeit var minēt teritoriju atšķirības (kvartālu atšķirības) vai sociālās atšķirības (starp dažādām sabiedrības grupām), un atšķirības, kurās apvienojās abas iepriekšminētās dimensijas (Kohēzijas politika un pilsētas, 2006). Teritoriju ilgtspējīga attīstība balstās uz principu, ka iedzīvotāji nedrīkst just šķēršļus savai dzīves kvalitātei piederības noteiktai teritorijai dēļ (Raugze, 2007).

Problemātika katrā pilsētā var atšķirties. Tie var būt jautājumi, kas vienā gadījumā saistīti ar nekustamā īpašuma cenu palielināšanos, brīvās zemes trūkumu, strauju iedzīvotāju skaita palielināšanos, lielu sabiedrisko pakalpojumu pieprasījumu, vai arī tieši pretēji – strauju iedzīvotāju skaita samazināšanos, teritoriju pamešanu, nepietiekamu darba vietu skaitu vai zemu dzīves kvalitātes līmeni (Kohēzijas politika un pilsētas, 2006). Latvijā šīs problēmas, kas saistītas ar strauju iedzīvotāju skaita palielināšanos, īpaši pēdējos gados, vērojamas Pierīgas reģionā, arī Baldonē, savukārt mazākām, reģionālām pilsētām un lauku rajoniem aktuāli ir jautājumi par iedzīvotāju skaita samazināšanos, pamesto teritoriju palielināšanos un darba vietu trūkumu.

Lai sekmētu pilsētu piesaistes spēju, jāņem vērā vismaz 4 pamataspekti:

- transports, piekļuves iespējas un mobilitāte

- lai sekmētu ilgtspējīgu pilsētu mobilitāti, ir optimāli jāizmanto viss transporta infrastruktūru kopums, jābūt koordinācijai starp dažādiem transporta veidiem un jāveicina vismazāk piesārņojošu transporta veidu izmantošana;

- ir svarīgi, lai iedzīvotājiem ērti pieejams sabiedriskais transports, jānodrošina tā efektivitāte;

- pēc iespējas jāveicina degvielas ziņā ekonomisku transporta līdzekļu izmantošana un alternatīvu, nekaitīgu transporta veidu izmantošana pilsētā, piemēram, pārvietošanās ar kājām, velosipēdu un citiem nemotorizētiem transporta līdzekļiem, tiem atvēlot nepieciešamās teritorijas, veidojot gājēju zonas, velosipēdistu celiņus, trotuārus;

- plānojot transportu ir jādomā par tiem cilvēkiem, kam nav personīgās automašīnas, vai autovadītāja tiesības (vecāka gadagājuma cilvēki, jaunieši);

• pakalpojumu un aprīkojuma pieejamība

- sociālajiem pakalpojumiem pilsētā – veselības aprūpei, sociālā dienesta pakalpojumiem, izglītībai un publiskajai administrācijai – jābūt atbilstošiem mūsdienu vajadzībām, efektīviem un pieejamiem, tie jāattīsta, jāpielāgo pašreizējām un paredzamajām demogrāfiskajām pārmaiņām, īpaši sabiedrības novecošanās tendencei;

- lai tiktu nodrošinātas abu vecāku vienlīdzīgas tiesības mācīties vai strādāt, nozīmīgi ir bērnu dienas aprūpes centri;

• dabiskā un fiziskā vide

- lai izvairītos no plašākas zemes apguves pilsētā un tiktu uzlabota sabiedriskā telpa, nepieciešams atjaunot un izmantot jaunām vajadzībām pamestās teritorijas, ieilgušas celtniecības būves un citas ēkas;

- jāsamazina attālums no darba līdz mājām;

- nepieciešams sekmēt un atbalstīt iniciatīvas, kas pārvieto pilsētvidi un pilsētas centrālo daļu par daudz pievilcīgāku vietu dzīvošanai;

- veikt ieguldījumus un panākt atbilstību tiesību aktiem jautājumiem, kas saistās ar ūdens un gaisa kvalitāti, troksni, notekūdeņu apsaimniekošanu, atkritumu pārvaldību (atkritumu daudzuma samazināšana, atkārtota izejvielu izmantošana, organisko atkritumu kompostēšana un cikliskās aprites nodrošināšana);

- sekmēt enerģijas taupīšanu un efektīvu izmantošanu, orientējoties uz atjaunojamās enerģijas avotiem;

• kultūras nozare

- pilsētās nepieciešams nodrošināt dzīvo kultūru, kas īstenojas kā muzeji, bibliotēkas, kultūras un zinātniskie centri, tāpat jāsekmē kultūras mantojuma saglabāšana arhitektūras jomā;

- jāveido daudzpusīga kultūras pasākumu programma, kas ir pievilcīga dažādām paaudzēm (Kohēzijas politika un pilsētas, 2006 ; Buckley, 1996).

Sīkāk apskatot mazpilsētu jautājumu un definējot mazpilsētas jēdzienu, var teikt, ka par mazpilsētu tiek uzskatīta apdzīvota vieta, kurai raksturīga sava vēsture, savas tradīcijas, īpatnības, un, kas no lielajām pilsētām atšķiras ar to, ka tajā nav izteikts dinamiskums un atsvešinātība (Preservation Struggle, 2004.). Tādēļ mazpilsētu dabas vide un kultūrvēsturiskais mantojums vērtējami kā būtiski faktori iedzīvotāju piesaistei noteiktai vietai. Tāpat nozīmīgs fenomens, kas raksturo mazpilsētas sociālo vidi ir iedzīvotāju piederības sajūta noteiktajai teritorijai. Piederība raksturo indivīdu subjektīvo attieksmi un ir viens no motivējošiem faktoriem strādāt un dzīvot konkrētā mazpilsētā.

Raksturojot mazpilsētu sociālo vidi, tiek uzskatīts, ka mazpilsētas akumulē un glabā specifiskas kultūras vērtības. Tātad, no vienas puses, mazpilsētas koncentrē cilvēku ekonomiskās, sociālās, politiskās un kultūras aktivitātes, no otras puses – simbolizē sociālās, ekoloģiskās, vēsturiskās vērtības. Pēc dažu pētnieku uzskatiem, mazpilsētu sociālā dzīve ir pretstats lielpilsētu kosmopolītismam un ir nācījas dzīvesveida un vērtību kvintesence (Bunkše, 1993). Tai pašā laikā mazpilsētas ietver arī negatīvus sociālās dzīves aspektus, kas rodas ciešu un tiešu attiecību dēļ un izpaužas kā sociālā kontrole pār indivīdu. Mazpilsētu iedzīvotājus raksturo lielāka kopības sajūta, kas dažkārt ierobežo individuālu iniciatīvu un darbību īstenošanu. Lai arī šīs lauku vides īpašības mazpilsētās izpaužas arī mūsdienās, tomēr kopumā mijiedarbība starp laukiem un pilsētām notiek aizvien intensīvāk, līdz ar to izlīdzinās atšķirības vērtībās, attieksmēs un uzvedības modeļos starp pilsētniekiem un lauciniekiem (Bite, 2008).

Par mazpilsētu var saukt apdzīvotu vietu, ja tajā iedzīvotāju skaits ir robežās no 1000–10000 un iedzīvotāju blīvums nepārsniedz 400 iedzīvotājus uz kvadrātkilometru (Guide to the Labour Force Survey..., 2008). Tāpat arī t. s. jaunā lauku definīcija mazpilsētas ierindo starp lauku apdzīvotām vietām (ciemati, izkaisīti mājokļi), ja tajā ir līdz 10 000 iedzīvotāju (Rural Strategy, 2004).

Mazpilsētu dzīves vides jautājumi skar problēmas, kas raksturīgas gan pilsētām, gan laukiem, tādēļ mazpilsētu var uzskatīt par pāreju no pilsētas vides uz laukiem, un otrādi.

Visbiežāk mazpilsētas tiek ierindotas starp lauku teritorijām un tiek uzskatītas par apdzīvotām vietām, kas atbalsta lauksaimniecības nozari, proti, tajās ir nopērkama lauksaimniekiem nepieciešamās preces un tiek organizēta lauksaimniecības produkcijas pārstrāde. Tomēr pētnieki atzinuši, ka mazpilsētas mūsdienās veic daudz plašākas funkcijas. Laukos šobrīd attīstās dažādas nozares, tādēļ arī mazpilsētām jāmeklē dažādas attīstības alternatīvas (Ķūsis, Krūzmētra, u.c., 2008).

Latvijā par mazpilsētu tiek uzskatītas apdzīvotas vietas ar pilsētas statusu, kas nav republikas nozīmes pilsētas un rajona centri (Krastiņš, Vanags, 2004). Mazpilsētu loma un funkcijas ir atbilstošas vietējā centra statusam, tas nosaka mazpilsētu ciešo attīstības saikni ar laukiem.

Līdz 20.gadsimta 90.gadiem mazpilsētas Latvijā varēja iedalīt 4 grupās:

- pilsētas, kas attīstījušās, kā valsts nozīmes rūpnieciski centri un kur vairāk kā puse darba ņēmēju ir nodarbināti ražošanā. Šīs pilsētas ir būtiska valsts ekonomikas sastāvdaļa (Aizpute, Brocēni);
- pilsētas, kur attīstīta lokālā ražošana un ražošanā nodarbināti 30 – 50% iedzīvotāji (piena pārstrāde Cesvainē u.c.);
- pilsētas, kur ražošana nav attīstīta (~ 10% iedzīvotāju nodarbināti ražošanā) (Alsunga, Viesīte u.c.) un kuras vērtējamās, kā lokāli lauku pakalpojumu centri;
- pilsētas, kas attīstījušās kā kūrortpilsētas (Saulkrasti, Baldone) (Rozīte, 1993).

No šī mazpilsētu dalījuma var secināt, ka galvenie jautājumi mazpilsētā ir saistīti ar nodarbinātību. Darba iespējas mazpilsētā ir galvenais faktors, kas nosaka iedzīvotāju piesaisti šai vietai. Pilsētas veidošanās iemesls nosaka arī iedzīvotāju nodarbošanos un dzīvesveidu, piemēram, mazpilsētās, kas darbojās kā valsts nozīmes rūpniecības centri, iedzīvotāju sociālā dzīve ir atkarīga no konkrētas ekonomikas nozares attīstības. Ražošanas likvidēšanas gadījumā pilsētā pilnībā izmainās sociālā un ekonomiskā vide un pilsētai jāmeklē pavisam jauna pastāvēšanas jēga. Pēc ražošanas pagrimuma 90.gados mazpilsētas galvenokārt attīstījās divos virzienos:

- lauksaimniecības produktu apstrāde;
- pakalpojumu sniegšana apkārtējām lauku teritorijām (Rozīte, 1993).

Mūsdienās minētajiem virzieniem pievienojies arī tūrisms, tomēr savu vietu valsts ekonomikā un apdzīvotu vietu sistēmā mazpilsētas ir zaudējušas. Būtisks faktors mazpilsētu attīstībā ir lielo pilsētu vai republikas pilsētu tuvums un nokļūšanas iespējas tajās. Ja lielās pilsētas ir tālu, tad mazpilsētas var kļūt par tuvākās teritorijas centru (Ķusis, Krūzmētra, u.c. 2008).

Kopumā mazpilsētas kā apdzīvotības sistēmas elementi ir sarežģīti definējamas, to nosaka atšķirīgi diskursi par mazpilsētu statusa noteikšanas kritērijiem. Par precīzāko kritēriju uzskatāms mazpilsētas kā vietējā centra statuss (Bite, 2008).

Mazpilsētu ilgtspējīgu attīstību nosaka to pievilcības resursu efektīva izmantošana. Tas savukārt atkarīgs no vietējo iedzīvotāju sociālajiem tīkliem, spējas sadarboties, savstarpējās uzticēšanās, sociālā kapitāla veidošanas un izmantošanas, kā arī efektīvas pārvaldības un vietējās politikas (Bite, 2008).

Līdzsvarota attīstība pilsētai nozīmē veidot savu darbību pēc iespējas vairāk pašuzturošu, samazinot resursu patēriņu un radīto piesārņojumu, kā arī minimizējot vides, ekonomiskās un sociālās sfēras savstarpējo negatīvo mijiedarbību (Āboliņa, 2005). Tas nozīmē, ka mazpilsētām plānojot attīstību jārisina ļoti plašs jautājumu loks, kas skar gan pārvaldes efektivitāti, sociālo drošību un atbalstu, vides kvalitāti un pieejamību u.c. sfēras.

Lai notiktu sekmīga attīstība, nepieciešams attīstīt pilsētu potenciālu, veidot mijiedarbību starp pilsētām un laukiem, partnerattiecības starp pilsētām, reģioniem un valsti, un tīklus pieredzes apmaiņai, kas palīdz nodrošināt integrētu pieeju pilsētas attīstībai (Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007 – 2013, 2006).

Parasti pašvaldības līmenī lēmumu pieņēmēji gandrīz nekad neapspiež līdzsvarotas attīstības priekšnoteikumus un lēmumi parasti tiek pieņemti, balstoties tikai uz ekonomiska rakstura analīzi (Āboliņa, 2005).

2. OLBORGAS HARTA UN OLBORGAS SAISTĪBAS

Lai sekmētu vietējo pašvaldību darbošanos ilgtspējīgas attīstības virzienā, 1994.gadā Olborgā, Dānijā Vietējo vides iniciatīvu starptautiskā padome (angliski – International Council for Local Environmental Initiatives) organizēja vienu no pirmajām plašākajām pašvaldību pārstāvju konferencēm par līdzsvarotas attīstības jautājumiem. Sanāksmē piedalījās 80 Eiropas pašvaldības, kas parakstīja Olborgas hartu (1. pielikums) un apņēmas izstrādāt vietējās rīcības programmas Agenda 21 līdz 1996.gadam un attīstīt ilgtermiņa plānus ceļā uz ilgtspējīgu attīstību, kā arī uzņēmas sekmēt Eiropas ilgtspējīgas attīstības kampaņu. Olborgas hartā tika definēti principi un nostādnes ilgtspējīgas attīstības veicināšanai Eiropas pilsētās (Aalborg Commitments, 2004).

Kā turpinājums Eiropas pilsētu ilgtspējīgas attīstības kampaņas aizsākumam, 2004.gadā tika izveidota jauna iniciatīva – iespēja pašvaldībām pievienoties Olborgas saistībām (2. pielikums). Šo iniciatīvu raksturo pāreja no attīstības un rīcības plānu izstrādes uz nepieciešamību pašvaldībā veikt tiešas un konkrētas darbības ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai (Rīgas vides centrs „Agenda 21”, 2005).

Olborgas saistības ir nosacījumi, kas sastāv no 10 saistību grupām, ar piecām saistībām katrā grupā (kopā 50 saistības). Tās kalpo kā vadlīnijas un reizē arī kā instruments ilgtspējīgas attīstības plānošanai, ieviešanai un izvērtēšanai pilsētās.

Olborgas saistības paredz īstenot šādus nosacījumus:

1. Vadība

Mēs apņemamies, aktivizējot sabiedrības līdzdalību, padarīt efektīvāku mūsu lēmumu pieņemšanu.

2. Pilsētu pārvaldība ceļā uz ilgtspējīgu attīstību

Mēs apņemamies īstenot efektīvu pārvaldi, sākot ar mērķu noteikšanu līdz to īstenošanai un īstenošanas izvērtēšanai.

3. Visiem pieejamie dabas resursi

Mēs pilnībā uzņemamies atbildību par to, lai aizsargātu un saglabātu visiem pieejamos dabas resursus.

4. Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle

Mēs apņemamies aktīvi sekmēt resursu taupīgu izmantošanu un veicināt ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu.

5. Teritorijas plānošana un izmantošana

Mēs apņemamies pildīt stratēģisku lomu pilsētu teritorijas plānošanā un izmantošanā, risinot vides, sociālos, ekonomiskos, veselības un kultūras jautājumus visas sabiedrības labā.

6. Optimālāka pārvietošanās mazāk izmantojot satiksmi

Mēs apzināties saistību starp iedzīvotāju veselību, transportu un vidi un apņemas aktīvi veicināt ilgtspējīgu pārvietošanās modeļu izvēli.

7. Rīcības veselības jomā

Mēs apņemas aizsargāt un uzlabot mūsu iedzīvotāju veselību un labklājību.

8. Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika

Mēs apņemas radīt un nodrošināt tādu dinamisku vietējo ekonomiku, kas rada darbavietas, nenodarot kaitējumu videi.

9. Sociālā vienlīdzība un taisnīgums

Mēs apņemas īstenot sabiedrību integrējošu un atbalstošu politiku.

10. No vietējā līmeņa uz globālo

Mēs apņemas rīkoties vietējā līmenī, lai panāktu pasaulē mieru, taisnīgumu, vienlīdzību un ilgtspējīgu attīstību (Aalborg Commitments, 2004).

Saistību izpildi pilsētas var brīvprātīgi uzņemt, lai vietējā pašvaldībā ilgtspējīgas attīstības ideju realizētu konkrētos mērķos un darbībās, veicot situācijas sākotnējo izvērtējumu, izstrādājot un īstenojot integrētu pilsētas pārvaldības plānu un regulāri informējot iedzīvotājus par progresu (Aalborg Commitments, 2004).

Pilsētvides attīstības novērtēšanai tradicionāli izmanto statistikas, sociālos, ekonomiskos un vides rādītājus. Šie rādītāji nespēj atspoguļot pilsētas ilgtspējai būtiskas tendences un nereti pat veicina pilsētas attīstību pretējā – ilgtnespējas virzienā (Rīgas vides centrs „Agenda 21”, 2005).

Lai sekmētu līdzsvarotu pilsētvides attīstību, nepieciešams novērtēt pilsētas pašreizējo stāvokli, izvirzīt attīstības vīziju un īstenot tādu pārvaldi, kas tiecas sasniegt izvirzītos mērķus. Lai veiktu pašreizējā stāvokļa novērtēšanu, nepieciešama informācija par dažādiem attīstību raksturojošiem rādītājiem.

Šobrīd Olborgas hartu parakstījušas un āpņēmušās izpildīt Olborgas saistības 621 pilsēta 33 pasaules valstīs, tajā skaitā arī Rīga.

3. RĀDĪTĀJI ATTĪSTĪBAS VĒRTĒŠANAI

Dzīves kvalitātes faktors ir daudzdimensionāls un var tikt izteikts ar dažādiem rādītājiem. Rādītāji raksturo priekšmetu, parādību, procesu atsevišķas izpausmes, kas izsakāmas ar skaitliskiem rādītājiem (pieņemtās mērvienībās, ballēs) vai arī kvalitatīviem (aprakstošiem) vērtējumiem. Rādītāju daudzums, ko vispārējā veidā var izmantot kādas parādības raksturošanai, teorētiski var būt visai liels. Kopumā tie (rādītāji) veido objektīvu datu bāzi, kas noderīga dažādos gadījumos. Rādītāju izvēli nereti nosaka datu pieejamība, izpētes telpiskais mērogs (piem., valsts, reģions, pilsēta) un pētījuma mērķis. Rādītājus visbiežāk grupē dažādās sfērās (ekonomika, vide, veselība, izglītība, u.c.) un līmeņos (mikro jeb individuālais, mezo jeb grupu, makro jeb sociālais). Plaši izmantots iedalījums ir grupēšana objektīvajos un subjektīvajos rādītājos (Projekta „Rīgas plānošanas reģiona attīstības...”, 2007).

Objektīvie rādītāji ir kvantitatīvi aprakstoši un skar ārējus nosacījumus, kā, piemēram, materiālā labklājība, ienākumi, taču arī nemonētārus labumus – vides kvalitāte, sociālā infrastruktūra, kultūras pieejamība, sabiedriskās līdzdalības iespējas, u.c. Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2007.-2013.gadam, balstoties uz situācijas analīzi Latvijā 2006.gadā, par nozīmīgiem tiek izvirzīti šādi dzīves kvalitātes aspekti: materiālā labklājība, nodarbinātība, ienākumi, izglītība, veselība, mājokļa kvalitāte, infrastruktūra, vide, kultūra, drošība (Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007 – 2013, 2006). Objektīvo rādītāju analīzei dati tiek iegūti no dažādiem statistikas reģistriem un datu bāzēm, kurās tiek veikti regulāri apkopojumi (Projekta „Rīgas plānošanas reģiona attīstības vērtēšanas indikatoru un rezultatīvo rādītāju noteikšana saskaņā ar reģiona plānošanas dokumentiem” ziņojums, 2007).

Tomēr dzīves kvalitāte nav ārēju apstākļu savirknējums vien. Tā ir tieši saistīta arī ar katra konkrēta indivīda pasaules uztveri un iekšējiem, psiholoģiskiem aspektiem (Biagi et al, 2006). Tāpēc, lai gūtu saistošu dzīves kvalitātes mērījumu, objektīvos rādītājus var papildināt ar izpratni par to, kā indivīds vērtē ārējos dzīves apstākļus. Šāda pieeja tiek saukta par subjektīvo analīzi, un tā analizē priekšstatus par labu dzīvi un subjektīvo apmierinātību ar objektīvajiem rādītājiem. Subjektīva vērtējuma iegūšanai populāras ir iedzīvotāju aptaujas (Projekta „Rīgas plānošanas reģiona attīstības vērtēšanas indikatoru un rezultatīvo rādītāju noteikšana saskaņā ar reģiona plānošanas dokumentiem” ziņojums, 2007).

Pasaulē izplatīta pieeja ir šo abu rādītāju sintēze, kad gan objektīvie, gan subjektīvie rādītāji tiek analizēti līdztekus.

Savukārt indikatori ir rādītāji, kas ļauj spriest par procesu norisi, par notiekošo procesu atbilstību mērķiem (plānošanas gadījumos). Indikatoru izvēlē var būt divi ceļi:

1. tiek atlasītas informatīvākās pazīmes, kas būtiski raksturo kādu parādību vai procesu. Tādā gadījumā nepieciešamas zināšanas par to būtību, raksturlielumiem, dinamiku utt. Šāda indikatoru atlase satur zināmu subjektivisma elementu;
2. balstoties uz parādību vai procesu raksturojošo pazīmju statistisko vai daudzfaktoru analīzi, tiek atlasītas tās, kas atklājas kā informatīvākās (Projekta „Rīgas plānošanas...”, 2007).

Rādītāju un indikatoru kopas izvēle konkrētas teritorijas raksturošanai var diferencēties pēc dažādiem kritērijiem. Tiem vajadzētu iekļauties mērķtiecīgi noformulētā plānošanas un kontroles sistēmā, kura, savukārt, cieši saistīta ar pārvaldes struktūru. Dažādos līmeņos ir dažāds funkciju sadalījums attiecībā uz plānošanas procesu (Projekta „Rīgas plānošanas...”, 2007).

Atbilstoši noteiktam funkcionālās atbildības līmenim ir jāveido rādītāju grupas un datu kopas, kas būtu izmantojamas stāvokļa, attīstības iespēju un attīstības procesu norises raksturošanai un vērtēšanai (Projekta „Rīgas plānošanas ...”, 2007).

3.1. Līdzsvarotas attīstības rādītāji

Lai būtu iespējams novērtēt attīstības progresu līdzsvarotas attīstības virzienā, jābūt skaidriem indikatoriem, kas spēj to atspoguļot.

Pasaulē notiek plašas diskusijas par ilgtspējīgas attīstības indikatoriem un to, kā vislabāk atspoguļot un mērīt progresu ceļā uz līdzsvarotu attīstību. Grūtākais ir izvēlēties dažus indikatorus vai izveidot indeksu, kas varētu vislabāk atspoguļot virzību uz ilgtspējīgu attīstību. Šis ir grūts uzdevums, jo dažādo līdzsvarotas attīstības kapitāla formu indikatori parasti atšķiras pēc to mērvienībām. Ekonomiskie indikatori pārsvarā ir izteikti monetārās vienībās, vides indikatori fizikālās vienībās (piemēram, izcirsto mežu platības hektāros, apdraudēto sugu skaits, piesārņojuma apjomi), bet sociālie indikatori var būt saistīti ar reālās dzīves apstākļiem (piemēram, nodarbinātības līmenis, nabadzība) vai cilvēciskajām vērtībām, ko ietekmē kultūra, morāle un reliģija (Brizga, 2007).

Līdzsvarotas attīstības rādītāji spēj parādīt lielu sistēmu stāvokli, ļauj saredzēt visu ainu, skatoties uz nelielu tās fragmentu, kā arī parāda, kādā virzienā notiek sistēmas attīstība - kļūst sliktāk vai labāk, vai arī stāvoklis nav mainījies. Rādītājiem jābūt instrumentam, kas

palīdz vienkāršot informācijas ieguves un analīzes procesu un identificēt problēmas, kā arī formulēt un īstenot politiku to novēršanai (Āboliņa, 2005).

Pilsētām, kuras līdzsvarotu attīstību ir izvēlējušās par mērķi, ir nepieciešami pilsētas līdzsvarotas attīstības rādītāji, kam jāveic šādas funkcijas:

- 1) jāatspoguļo līdzsvarotas attīstības tendences;
- 2) jākalpo par efektīvu lēmumu pieņemšanas instrumentu;
- 3) jāatspoguļo pilsētā izvirzīto attīstības mērķu un prioritāšu sasniegšanas tendences, tādējādi nodrošinot pilsētas vietējo īpašo iezīmju saglabāšanu, kā arī veicinot pārvaldes institūciju atbildību par pieņemto lēmumu izpildi (Āboliņa, 2005).

Līdzsvarotas attīstības rādītājiem, atšķirībā no tradicionālajiem attīstības rādītājiem, ir jāveic sarežģītāks uzdevums – tiem jāparāda vides, ekonomikas un sociālās sfēras mijiedarbība un sabiedrības vērtības, ko bieži ir grūti vai pat neiespējami kvantitatīvi novērtēt. Tiem nepieciešams kvalitatīvs raksturojums, ko ir sarežģīti veikt tā, lai neparādās subjektīvi vērtējumi, kas ir atkarīgi no vērtētāju atšķirībām gan telpā, gan laikā.

Pasaulē ir izstrādāti vairāki rādītāju komplekti, ar kuru palīdzību var apkopot vides, ekonomiskos un sociālos indikatorus, kas palīdzētu novērtēt attīstības progresu līdzsvarotas attīstības virzienā. Tāpat pastāv arī virkne indeksu, ar ko iespējams raksturot atsevišķus līdzsvarotas attīstības segmentus, kā arī novērtēt kopējo virzību ceļā uz ilgtspējību. Turpmāk tiks aplūkoti daži rādītāju komplekti, ko izmanto ilgtspējas vērtēšanai.

- **Tautas attīstības indekss** - TAI (angliski *Human development index(HDI)*). Šajā indeksā apvienotas dzīves ilguma, lasītprasmes, izglītības līmeņa un IKP uz iedzīvotāju normalizētās vērtības visā pasaulē. Tas tiek izmantots kā standarta metode tautas attīstības noteikšanā. Tas ir Apvienoto Nāciju attīstības programmas (UNDP) pieņēmums, kas atsaucas uz indivīdu iespēju paplašināšanu, sniedzot plašākas izglītības, veselības aprūpes, ienākumu, nodarbinātības un citas iespējas. HDI pamata pielietojums ir valstu sarangošana pēc to "tautas attīstības", lai noteiktu, vai valsts ir attīstīta, attīstības vai jaunattīstības valsts (Human Developmet reports, 2010).

- **„Laimīgās planētas” indekss** (angliski *Happy Planet index*). Šo indeksu izstrādājuši Jaunās ekonomikas fonds un vides aizsardzības organizācija „Zemes draugi” (angliski *Friends of Earth*). Šis indekss sastāv no 3 datu grupām – iedzīvotāju apmierinātība ar dzīvi, paredzamais mūža ilgums un resursu izmantošana. Gala ziņojumā valstis tiek sarindotas atbilstoši tam, kā tās izmanto resursus, lai nodrošinātu ilgu un laimīgu mūžu saviem pilsoņiem. Latvija šajā sarakstā ieņem 101.vietu starp 143.vērtētajām pasaules valstīm (Happy Planet index, 2010).

- **Ekoloģiskās pēdas nospiedums** ir dzīvesveida mērvienība, kas parāda, cik liela zemes un ūdens platība ir nepieciešama, lai apmierinātu mūsu ikdienas vajadzības. Ekoloģiskā pēda parasti tiek izteikta hektāros uz vienu iedzīvotāju. Šis rādītājs parāda to zemes platību, kas nepieciešama pārtikas, mājokļa, mobilitātes un citu vajadzību apmierināšanai, kā arī zemes platību, kas nepieciešama, lai cilvēku radītais piesārņojums un atkritumi tiktu absorbēti vidē (Brizga, 2007; Vakernaidžels, Rīss, 2000). Starptautiskā salīdzinājumā starp 152 pasaules valstīm Latvija šobrīd ierindojas 45. vietā. Ekoloģiskās pēdas lielums pasaulē vidēji ir 2,23 ha uz cilvēku. Latvijas ekoloģiskā pēda pēc 2007. gada datiem ir 3,69 ha uz cilvēku, kas divreiz pārsniedz vienam pasaules iedzīvotājam pieejamo produktīvās teritorijas daļu – 1,82 ha. Taču Latvijas ekoloģiskās pēdas nospiedums ir mazāks nekā lielākajai daļai ES dalībvalstu (ES vidējā ekoloģiskā pēda ir 4,8 ha/iedz., Zviedrijā – 7,27 ha/iedz., Vācijā – 4,28 ha/iedz.) un arī mazāks nekā mūsu kaimiņiem Lietuvai (4,4 ha/iedz.) un Igaunijai (6,5 ha/iedz.) (Brizga, 2008).

- **Vides ilgtspējības indeksu** (angliski *Environmental Sustainability Index*) veido Pasaules Ekonomikas forums un Jēlas universitātes Vides tiesību un politikas centrs. Šis indekss apvieno 76 indikatorus, kas sagrupēti 25 grupās par dažādām jomām (dabas resursu krājumi, vēsturiskais un pašreizējais piesārņojums, vides pārvaldība, sociālā kapacitāte u.tml.). 2005.gadā Latvija no 146 valstīm ierindojās 15. vietā ar 60,4 no 100 iespējamajiem punktiem. Šie labie rādītāji Latvijai ir sasniegti pārsvarā pasīvas darbības rezultātā, pateicoties iedzīvotāju skaita samazinājumam un rūpnieciskā piesārņojuma kritumam, salīdzinājumā ar padomju periodu. Taču Latvijā ir arī salīdzinoši labi vides veselības rādītāji, bet izteikti negatīvi ir atkritumu apjoma un patēriņa pieauguma tempi un Latvijas dalība globālajos vides aizsardzības procesos (Brizga, 2007; 2005 Environmental sustainability Index, 2005).

- **Vides risku indeksu** (angliski *Environmental vulnerability index*) veido Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides Programma kopā ar Dienvidu Klusā okeāna lietišķās ģeozinātnes komisiju. Šis indekss sastāv no 50 indikatoriem, kas norāda uz tiem vides riskiem, kas varētu apdraudēt ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu (Brizga, 2007; Vulnerability Index, 2005)

Visus augstākminētos indeksus galvenokārt lieto valsts mērogā, taču pēc iespējas dažus no tiem var pielāgot pilsetu vērtēšanai – Ekoloģiskās pēdas nospiedumu, Vides ilgtspējas indeksu. Taču ir izstrādāti kritēriji, kas paredzēti tieši pilsētvides ilgtspējas vērtēšanai.

3.2. Eiropas vienotie rādītāji

Eiropas vienotie rādītāji izstrādāti ar mērķi novērtēt pilsētvides ilgtspēju. Tos izstrādājis izpētes institūts Ambiente Italia laikā no 1999.gada līdz 2003. gadam. No sākotnēji vairāk kā 1000 rādītājiem, plašās konsultācijās ar vairākiem desmitiem Eiropas pilsētu pašvaldību tika izvēlēti 11 rādītāji, kuri atspoguļo dažādas ilgtspējīgu pilsētu attīstības tendences, piemēram, līdztiesību, sociālās atstumtības mazināšanu, demokrātiju, vides aizsardzību, lokālo un globālo mijiedarbību, apbūvētās vides kvalitātei u.c. Pašlaik tiek lietoti 10 rādītāji, bet 11. rādītājam – pilsētas ekoloģiskās pēdas nospiedumam – tiek meklētas labākās tā aprēķināšanas metodes (European Common Indicators, 2003).

Zemāk nosaukti 10 šobrīd izmantotie indikatori un to pamatrādītāji:

1. Iedzīvotāju apmierinātība ar vietējo pašvaldību

Pamatrādītājs – iedzīvotāju vidējā vispārējā apmierinātība un apmierinātība ar dažiem pašvaldības darbības aspektiem

2. Vietējā līmeņa ieguldījums globālo klimata pārmaiņu novēršanā

Pamatrādītājs: oglekļa dioksīda emisija uz vienu iedzīvotāju gadā

3. Vietējā mobilitāte un pasažieru transports

Pamatrādītājs: ar privātiem mehāniskiem transportlīdzekļiem veikto braucienu īpatsvars

4. Sabiedrībai pieejamās atklātās teritorijas un pakalpojumi vietējā līmenī

Pamatrādītājs: to iedzīvotāju daudzums (%), kuri dzīvo 300 m zonā no sabiedrībai pieejamas atklātās teritorijas, kas lielāka par 5000 m²

5. Apkārtējā gaisa kvalitāte pilsētā

Pamatrādītājs: reižu skaits, kad tiek pārsniegta direktīvā pieļaujamā robežvērtība piesārņojumam ar cietajām daļiņām PM10

6. Bērnu pārvietošanās uz skolu un mājup no tās

Pamatrādītājs: bērnu skaits (%), kuri uz skolu dodas ar privāto autotransportu

7. Vietējās pašvaldības un vietējo uzņēmumu ilgtspējīga vadība

Pamatrādītājs: to valsts un privāto organizāciju daļa (%), kas piemēro un izmanto vides un sociālās pārvaldības procedūras

8. Trokšņa piesārņojums

Pamatrādītājs: to iedzīvotāju daļa (%), kas naktī pakļauti par 55 dB(A) lielākam troksnim

9. Ilgtspējīga zemes izmantošana

Pamatrādītājs: aizsargājamās teritorijas (%) no pilsētas kopējās platības

10. Ilgtspējību veicinošie produkti

Pamatrādītājs: cilvēku daļa (%), kas pērk ekomarķētus produktus (European Common Indicators, 2003; Rīgas vides centrs „Agenda 21”, 2005).

Katram rādītājam izstrādāta metodoloģija datu ievākšanai, apkopošanai un analīzei, noteikts arī procedūras atkārtotības biežums, jo, lai veiktu pilsētvides ilgtspējas novērtēšanu, ir jābūt pieejamiem regulāri apkopotiem datiem par attīstības tendencēm. Eiropas vienoto rādītāju apkopotos datus iespējams izmantot pilsētas pašreizējā stāvokļa novērtēšanā, attīstības tendenču noteikšanā, kā arī salīdzināšanā ar citām pilsētām. Tāpat tie sekmē ilgtspējīgu un mērķtiecīgu lēmumu pieņemšanu pilsētas pārvaldē.

4. BALDONES VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS

- **Vispārīgas ziņas.** Baldones novads atrodas Latvijas centrālajā daļā, Vidzemē, Rīgas plānošanas reģionā (4.1. attēls).

4.1. attēls. **Baldones novada novietojums Latvijas teritorijā** (avots: Rīgas plānošanas reģions 2009)

Visticamāk vietvārdu „Baldone” var saistīt ar purvaino apkārtni. Valodniece V.Dambe uzskata, ka vietvārdiem ar bal(i), bel (i), bil (i) saknē, pamatnozīme saistāma ar purva, mūklāja vai purvainas, slapjas vietas jēdzienu Baldones apkārtnē ir bijusi apdzīvota jau kopš akmens laikmeta. Baldones novads bija mežiem apaudzis un neapdzīvots, tādēļ to apmeklēja apdzīvoto vietu iedzīvotāji, kad viņi devās tālajās medībās. 15.gadsimta sākumā hronikās Baldones vārds jau parādas saistībā ar sēravotiem, tā dziednieciskās īpašības slavētas tuvākā un tālākā apkārtnē (Baldones novads, 2010).

4.2. attēls. **Baldones novada novietojums starp citiem novadiem** (avots: Rīgas plānošanas reģions, 2009)

Šobrīd administratīvais centrs - Baldones pilsēta, atrodas - 33 km no Rīgas. Pašvaldība robežojas ar 5 novadiem – dienvidos ar Iecavas novadu un Vecumnieku novadu, rietumos – Olaines novadu; Rīgas virzienā atrodas Ķekavas novads, austrumos – Ķeguma novads (4.2. attēls). Teritorijas novietojums tuvu Rīgai ir nozīmīgākais Baldones attīstību veicinošais faktors.

Baldones novada platība ir 179,1km², no tiem 5,2km² aizņem Baldones pilsēta. Tā ir lielākā apdzīvotā vieta pašvaldībā, atrodas teritorijas centrā un saplūst ar Avotu ciemu. Pārējās apdzīvotās vietas ir nelielas. Daugavas un Ķeguma virzienā pārsvarā ir vienlaidus meža masīvi (Baldones novads, 2010).

Meža teritorijas Baldonē aizņem 60% (10611,1 ha), bet lauksaimniecībā izmantojamās zemes – 29% (5022,5 ha). Saistībā ar vides īpatnībām (pauguraines, kas mijās ar purvainām lejām un krūmājiem) novada teritorijai nav raksturīgi lieli lauku un tīrumu masīvi, bet daudzveidīga, samērā nelielu platību mozaīkveida ainava. Savukārt salīdzinoši lielais purvu un ūdeņu īpatsvars kopā ar daudzveidīgo reljefu veido lielu ainavas dažādību un rada priekšnoteikumus tūrisma attīstībai („Baldones Partnerības” teritorijas ..., 2009).

- **Radioaktīvo atkritumu glabātava „RAPA”.** 5 km attālumā no Baldones pilsētas un 27 km attālumā no Rīgas pilsētas centra atrodas radioaktīvo atkritumu glabātava, kas paredzēta radioaktīvo atkritumu ilgstošai uzglabāšanai un zemas un vidējas aktivitātes radioaktīvo atkritumu galīgai apglabāšanai. Glabātavas platība ir 7 ha, un to apsaimnieko Bīstamo atkritumu pārvaldības valsts aģentūra, kas atrodas Vides ministrijas pakļautībā.

Nepaplašinot esošo teritoriju, glabātavā plānoti jauni darbi – 2 jaunu 1200 m³ tvertņu būvniecība konteineru apglabāšanai no Salaspils kodolreaktora demontāžas zemas aktivitātes radioaktīvajiem atkritumiem un lietoto slēgto starojuma avotu ilgtermiņa glabātavas būvniecība. Valsts monitoringa dati norāda, ka netiek pārsniegts Latvijas fona radiācijas līmenis. 2005.gadā veikts ietekmes uz vidi novērtējums, tas iesaka paplašināt monitoringa pasākumus teritorijā (Baldones pilsētas ar lauku..., 2006). Pret to izbūvi iebilst Baldones iedzīvotāji, viņus satrauc tas, ka nevar tikt nodrošināta drošība ilgā periodā, ka “Radona” klātbūtne rada psiholoģisku diskomfortu un aizspriedumus pret teritoriju, kas kopumā traucē attīstībai, pazemina nekustamā īpašuma cenas, kavē investīciju piesaisti. Samazināti arī valsts kompensācijas līdzekļi (Mūsu Baldone, 2010).

- **Komunālie pakalpojumi, infrastruktūra.** Daļā Baldones pilsētas un Avotu ciema teritorijā ir centralizēta ūdensapgādes un kanalizācijas sistēma. Elektroapgādes jomā Baldoni šķērso elektrolīnijas ar jaudu līdz 20 kV. Teritorijā ir pieejama dabas gāze (maģistrālais gāzes vads). Ir labs nodrošinājums ar fiksētā un mobilā tīkla sakariem, arī interneta sakari (Baldones pilsētas ar lauku..., 2006).

2009. gada 30. oktobrī Valsts Komisijai tika nodoti vairāki projekta “Ūdenssaimniecības attīstība Austrumlatvijas upju baseinu pašvaldībās, II kārtā „Baldone” objekti”. Projekta ietvaros plānota Baldones ūdenssaimniecības un notekūdeņu sistēmas rekonstrukcija un būvniecība laika posmā no 2008. - 2011.gadam. Projekta pamatfinansētājs ir Eiropas Kohēzijas fonds, līdzfinansētāji ir valsts, pašvaldība un SIA “Būks”. Projekta

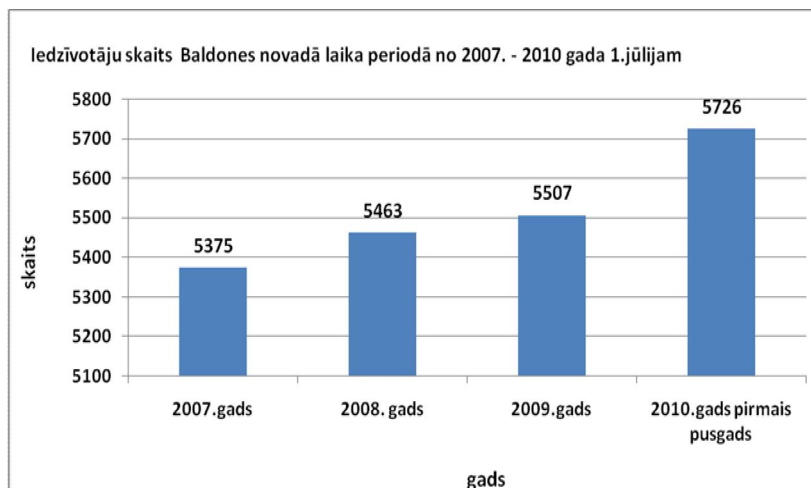
ietvaros uzcelta atdzelžošanas stacija, veikta ūdenstornja rekonstrukcija, pilsētā nomainītas vecās dzelzs caurules pret plastmasas caurulēm. Kopumā plānota ūdensvada tīkla rekonstrukcija pārbūvējot 33% no esošajiem tīkliem. Celtniecības procesā atrodas notekūdeņu attīrīšanas stacija, paralēli tiek būvētas jaunas kanalizācijas un notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (Baldones ziņas, 2009.gada novembra numurs).

Ūdens Baldonē tiks padots no 3 dziļurbumiem (dziļākais – 130m). Projekta laikā plānotā tīklu paplašināšana nodrošinās ūdensapgādes pakalpojumus 92% iedzīvotāju. Šobrīd Baldonē centralizētās kanalizācijas pakalpojumus izmanto aptuveni 51% pilsētas iedzīvotāju. Notekūdeņi no centralizētās sistēmas tiek novadīti uz bioloģiskajām attīrīšanas iekārtām, no kurām attīrītos ūdeņus izlaiž Ķekaviņas upē. Izveidots arī dūņu rezerves glabāšanas lauks ar salmu ieklājumu. Dūņām sajaucoties ar melnzemi un lapām, veidosies komposts, kuru vēlāk varēs izmantot pilsētas labiekārtošanā (Baldones pilsētas ar lauku..., 2006; Baldones ziņas, 2010.gada oktobra numurs).

- **Tūrisms.** Baldones novadā ir neliela un maz attīstīta tūrisma pakalpojumu dažādība. Galvenie tūristu galamērķi visbiežāk ir kāda no slēpošanas trasēm ziemā – Riekstukalns vai Mežkalni. Tūristu daudzumam pilsētā ir izteikti sezonāls raksturs.

Novada teritorija ir daudz resursu, kas to varētu padarīt par interesantu tūrisma galamērķi, piemēram, observatorija, sēravoti, Baldones evaņģēliski luterskā baznīca, Baltā pils, kur šobrīd atrodas Baldones mūzikas pamatskola, Baldones vēsturiskās apbūves teritorijas. Tāpat novada teritorijā ir daudz mežu, kur iespējams sēņot, ogot vai vienkārši atūsties. Iespējams izveidot velomaršrutus, distanču slēpošanas trases un organizēt citas aktivitātes, kas palielinātu tūristu piesaisti.

- **Iedzīvotāji.** Baldones novadā 2010. gada 1. jūlijā reģistrēti 5726 iedzīvotāji. No tiem 2399 jeb 42% reģistrēti Baldones pilsētā, pārējie 3327 jeb 58% lauku teritorijā (Pilsonības un Migrācijas lietu pārvalde, 2010).

4.3. attēls. Iedzīvotāju skaits Baldones novadā (avots: Pilsonības un Migrācijas lietu pārvalde, 2010)

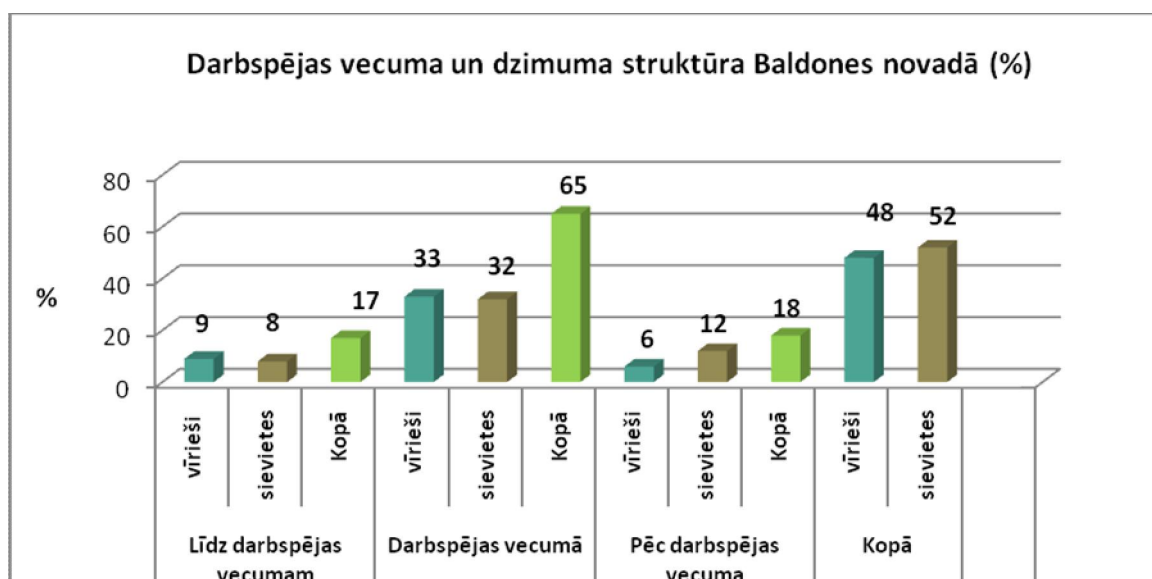
Kā redzams 4.3. attēlā, iedzīvotāju skaits pēdējos gados Baldones novadā pakāpeniski palielinās. Straujāk palielinās iedzīvotāju skaits pilsētas teritorijā (4.1. tabula).

4.1. tabula Iedzīvotāju skaits Baldones pilsētā un lauku teritorijā laika periodā no 2007.gada līdz 2010.gada 1.jūlijam (avots: Pilsonības un Migrācijas lietu pārvalde, 2010)

	2007.gads	2008. gads	2009.gads	2010.gada pirmie 6 mēneši
Baldones pilsētas teritorijā	2157	2175	2183	2399
Baldones lauku teritorijā	3218	3288	3324	3327
Kopā	5375	5463	5507	5726

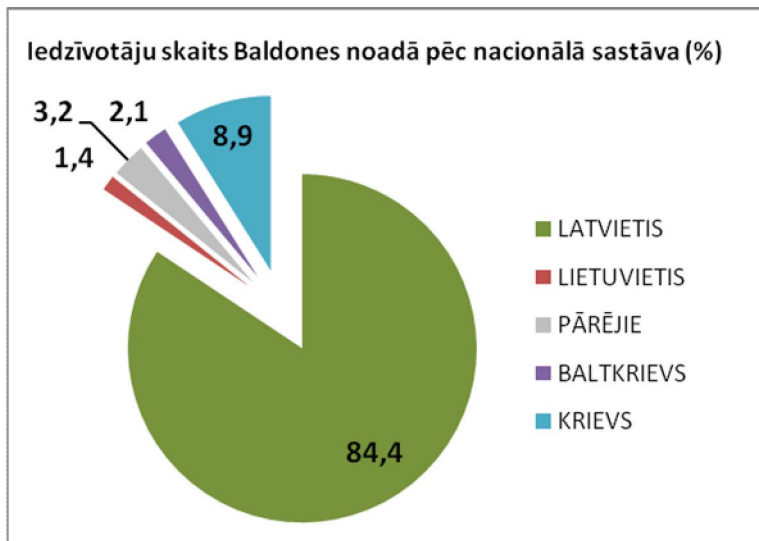
Baldones novadā, tāpat kā Latvijā, vairāk ir sieviešu – 52% no visiem iedzīvotājiem, vīrieši ir attiecīgi 48%. Latvijā ir 46% vīriešu un 54% sieviešu (Pilsonības un Migrācijas lietu pārvalde, 2010).

Analizējot vecuma struktūru redzams, ka lielākā daļa novada iedzīvotāju ir darbības vecumā (65%), pirms darbības vecuma ir 17%, bet pēc darbības vecuma 18% iedzīvotāju (4.4. attēls). Liela daļa no darbības vecuma iedzīvotājiem ir trešajā, ceturtajā un piektajā gadu desmitā. Šie rādītāji atbilst tendencēm, kas novērojamas valstī – uz 2010.gada 1. jūliju reģistrēti 13,7% iedzīvotāju pirms darbības vecuma, 66% darbības un 20, 3% pēc darbības vecumā. Baldonē, tāpat kā Latvijā kopumā, vērojama sabiedrības novecošanās.

4.3. attēls. Baldones novada iedzīvotāju vecuma un dzimuma struktūra (avots: Pilsonības un Migrācijas lietu pārvalde, 2010)

Pēc nacionālā sadalījumā Baldonē dominē latvieši – 84,4% no visiem iedzīvotājiem, krievi – 8,9%, baltkrievi – 2,1%, lietuvieši – 1,4%, pārējie – 3,2% (4.5. attēls) (Pilsonības un Migrācijas lietu pārvalde, 2010).

4.5. attēls. Iedzīvotāju skaits Baldones novadā pēc nacionālā sastāva (%) (Pilsonības un Migrācijas lietu pārvalde, 2010)

Pēdējo gadu laikā novada teritorijā palielinājies bezdarba līmenis. Salīdzinājumā ar 2005.gadu, kad tas bija gandrīz 3%, 2009. gadā bezdarba līmenis sasniedzis 5,4 % (4.3. tabula). Turklāt reālo bezdarba līmeni nav iespējams noteikt, jo ir liels slēptais bezdarbs, respektīvi – neregistrētu bezdarbnieku skaits. Tomēr vienlaikus ar šo problēmu ir pavisam pretēja rakstura problēma - neskatoties uz darbavietu trūkumu, ir ievērojamas grūtības ar darbinieku piesaistīšanu uzņēmumiem, jo, zemās kvalifikācijas un socializācijas līmeņa dēļ, daudzi iedzīvotāji nav spējīgi nopietni un atbildīgi veikt darba pienākumus. Šis faktors nopietni bremzē uzņēmējdarbības attīstību („Baldones Partnerības” teritorijas..., 2009).

4.3.tabula. Bezdarba līmenis Rīgas rajonā un Baldones novadā 2009.gada 30.jūnijā (avots: „Baldones Partnerības” teritorijas attīstības stratēģija 2009.- 2013.gadam, 2009)

Rajons, pilsēta, novads, pagasts	Bezdarbnieku skaits	no tiem			Bezdarba līmenis (%)
		sievietes	invalīdi	jaunieši vecumā no 15 līdz 25 gadiem	
Rīgas rajonā kopā	8651	4069	275	1088	7,7
Baldones novads	190	92	1	20	5,4

Patlaban liels pozitīvs iespaids uz tautsaimniecības attīstību novada teritorijā ir iespēja piesaistīt ES finansējumu. Lielā mērā bezdarba problēmu palīdz risināt Rīgas tuvums, kur ir lielākas iespējas atrast darbu.

Tā kā lielāko daļu no novada teritorijas sastāda tieši lauku teritorija, galvenās tautsaimniecības nozares ir tradicionālā lauksaimniecība, mežsaimniecība un kokapstrāde. Infrastruktūra, kas ir viens no galvenajiem veiksmīgas uzņēmējdarbības nosacījumiem, atsevišķās novada vietās attīstīta dažādi, tā pakāpeniski un iespēju robežās tiek attīstīta arī šobrīd („Baldones Partnerības” teritorijas..., 2009).

Lielākais darba vietu skaits ir publiskajā sektorā - Baldones pilsētas domē, vidusskolā, specializētajā bērnu sociālās aprūpes centrā "Baldone", citos uzņēmumos un iestādēs. Privātajā sektorā vietējā mērogā lielākie darba devēji ir kokapstrādes uzņēmumi SIA "Dinda", SIA "CMD". Ir vairāki mazumtirdzniecības veikali (Baldones novads, 2010).

Novadā darbojas 15 pašdarbības kolektīvi gan bērniem, gan pieaugušajiem. Pilsētā 2010.gadā izveidots minifutbola laukums, ir strītbola laukums, stadions, ko nepieciešams labiekārtot. Šīs vietas tiek aktīvi izmantotas pilsētas mēroga sporta pasākumu rīkošanai. Plānots izbūvēt arī volejbola laukumu un stieņu konstrukcijas ielu vingrošanai. Kopā mākslinieciskajos kolektīvos un sporta klubos darbojās liels skaits dalībnieku - 366, kas ir 15% no pilsētas iedzīvotājiem.

Pilsētā darbojas dažādas nevalstiskās organizācijas. Piemēram, biedrība „Mūsu Baldone”, kuras mērķi ir veicināt Baldones iedzīvotāju lokālpatriotismu, informētību un līdzdalību pilsētas attīstībā, veicināt Baldones kūrortpilsētas statusa atjaunošanu un attīstību, aizstāvēt Baldones iedzīvotāju tiesības dzīvot drošā, nepiesārņotā vidē, īpaši saistībā ar radioaktīvo atkritumu glabātuves "RAPA" atrašanos Baldones teritorijā un veicināt Baldones pilsētas kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzību (Mūsu Baldone, 2010). Darbojas arī jauniešu organizācija "Iniciatīvu un sadarbības apvienība "Pagalms"", kuras mērķis ir veicināt sabiedrības attīstību, rosinot jaunatnes aktīvu līdzdalību, attīstot daudzveidīgu sadarbību un atbalstot iniciatīvas (Iniciatīvu un sadarbības apvienība..., 2010). Pilsētā darbojas arī organizācija "Atbalss", biedrība "Baldones dzīvnieku patversme" un citas.

• **Izglītība.** Novadā darbojas 2 valsts izglītības iestādes – Baldones vidusskola, Baldones Mūzikas pamatskola.

Baldones vidusskolā 2010./2011.gadā mācības uzsāka 492 skolēni, kas apgūst šādas izglītības programmas:

- pamatizglītības;
- speciālās pamatizglītības (izglītojamiem ar garīgās attīstības traucējumiem);
- vidējās izglītības vispārīzglītojošā virziena;

- vidējās izglītības humanitārā un sociālā virziena;
- neklātienas pamatizglītības (9.kl.);
- neklātienas vispārizglītojošā (Baldones vidusskola, 2010).

Baldones Mūzikas pamatskolā iespējams iegūt pamatizglītību, kā arī apgūt klavierspēli, vijolspēli, akordeona, čella, kokles, ģitāras, flautas, klarnetes, saksofona un sitaminstrumentu spēli. Audzēkņi papildus instrumenta spēlei apgūst arī kolektīvo muzicēšanu. Skolā 2009.gadā mācījās 125 skolēni. Baldones mūzikas pamatskola ir vienīgā skola Latvijā, kuru absolvējot, skolēns iegūst gan mūzikas skolas beigšanas apliecību, gan pamatizglītības iegūšanu apliecinošu dokumentu (Baldones Mūzikas pamatskola; 2010; „Baldones Partnerības” teritorijas..., 2009).

Baldonē darbojās arī Mākslas skola, kas no 2008. gada novembra ir atkārtoti akreditēta profesionālās ievirzes izglītības iestāde. Skolā ir 104 audzēkņi. Skolas dibinātājs un uzturētājs ir Baldones novada dome (Baldones Mākslas skola, 2010).

Baldones novadā darbojas arī pirmsskolas izglītības iestāde "Vāverīte", kuru 2010.gadā apmeklē 223 bērni.

- **Sociālie pakalpojumi.** Pašvaldībā darbojas 4 ģimenes ārstu un 3 stomatologu, 2 mutes dobuma higiēnistu prakses, vecmātes, ginekologa pakalpojumi, neatliekamā medicīniskā palīdzība, 3 aptiekas.

Baldonē ir sekojoši sociālās aprūpes objekti:

- SIA „Sociālās aprūpes centrs „Baldone”” – no 2010.gada septembra tiek nodrošināti arī šādi maksas pakalpojumi – veļas mazgāšana, dušas vai vannas izmantošana;
- Specializētais bērnu sociālās aprūpes un rehabilitācijas centrs “Baldone”;
- Baldones novada Sociālo pakalpojumu centrs "Mercendarbe" (agrāk Rīgas rajona padomes bērnu nams “Mercendarbe”;
- Baldones novada domes Sociālās palīdzības dienests (iespējams saņemt pabalstus, speciālistu konsultācijas, nodrošina mājas aprūpi, veselības rehabilitācijas programmas).

2010. gada pavasarī Sociālajā dienestā bija iespēja maznodrošinātām un trūcīgām ģimenēm pieteikties apsaimniekot noteiktu teritoriju, kur iekopt mazdārziņu. Šo iespēju izmantoja tikai neliels skaits maznodrošināto iedzīvotāju. Baldones pilsētā sastopami vietējo iedzīvotāju apsaimniekoti mazdārziņi.

- **Dabas vide.** Lielāko daļu no novada teritorijas aizņem meži – 60,5% jeb 10611,1 ha, bet lauksaimniecībā izmantojamās zemes – 28,6% jeb 5022,5 ha (4.4. tabula) („Baldones Partnerības” teritorijas ..., 2009).

Baldoni ieskauj morēnu pauguri. Augstākie no tiem: Riekstukalns – 85m vjl., Morisona kalns - 82m vjl., Bēču kalns – 64m vjl., Ezītes kalns - 60m vjl., Vilšķērstu – 60m vjl., Vanagkalns – 46m vjl., Lapteinas kalns – 45m vjl. Cauri Baldones pilsētai tek Ķekavas upe, novada teritorijā tek arī Misas un Bērzenes upes, kā arī daudz sīkas upītes – Milupīte, Kausupe, Sūnupīte, Režupīte u.c. Novada teritorijā ir 3 ezeri – Lilijas ezers, Lejas ezers un Kausezers. Visi Baldones ezeri ir meža ezeri, dūņaini un dziļi (Baldones novads, 2010).

Lielākā dabas bagātība ir sērūdeņi saturoši pazemes ūdeņi, kas virszemē izplūst arī avotu veidā, un Pladu purva ārstnieciskās dūņas, no kurām šobrīd tiek ražota „Baldones dūņu kosmētika”.Lauku teritorija ir bagāta purviem – Dūņu purvs, Zāļu purvs, Mežmaļu-Bajāru purvs. Ceplīšu purvā ir 7m biezs sapropeļa kūdras slānis (Baldones novads, 2010).

4.4 tabula Zemes sadalījums pa zemes lietošanas veidiem Baldonēs novadā(ha un %) uz 01.01.2009. (avots: „Baldones Partnerības” teritorijas attīstības stratēģija 2009 – 2018.gadam,2009)

	Lauksaimniecības zeme	Meži	Zeme zem ūdeņiem,	Purvi	Citi	Kopā
ha	5022,5	10611,1	333,4	112,6	1475,7	17555,3
%	28,6	60,5	1,9	0,6	8,4	100

Īpaši aizsargājamās dabas vērtības – 13 dižkoki un 4 dendroloģiskie stādījumi - Paula Galenieka dendroloģiskie stādījumi Baldones "Rozītēs", Baldones Baltās pils parks, Baldones sanatorijas parks, Mercendarbes liepu aleja (Baldones novads, 2010).

Baldonei raksturīgi karsta procesi, jo ģeoloģiski novads atrodas Viduslatvijas līdzenumā, augšdevona Salaspils un Daugavas svītu horizontā, kurš sastāv no ģipsi saturošiem dolomītiem, dolomītmerģeļiem ar māla starpkārtām un ģipšakmeņiem. Senākais zemes iegruvums – Liliju ezera gultne, nesenāki – 1985. gadā pretī Baltajai piliij (Baldones novads, 2010).

• **Atkritumu apsaimniekošana.** Ar 2009. gada 1. janvāri visiem Baldones novada iedzīvotājiem bija jāslēdz individuāli līgumi par atkritumu apsaimniekošanu. Visas saimniecības to vēl nav izdarījušas, iespējams, tādēļ tuvējos mežos sastopamas stihiski veidotas nelegālās izgāztuves. Šobrīd sadzīves atkritumi tiek izvesti un uzglabāti Getliņu izgāztuvē. Divas rezes gadā pilsētas teritorijā dažādās vietās tiek izvietoti konteineri, kur bez maksas iespējams novietot lielgabarītu atkritumus, kā arī bez maksas nodot nolietotās elektroierīces. Pašvaldība piedāvā arī nodrošināt savu transportu nododamo preču nogādāšanai savākšanas punktā. Šobrīd pilsētā darbojās viens atkritumu šķirošanas punkts.

5. PĒTĪJUMA MATERIĀLI UN METODEDES

Darba teorētiskās bāzes sagatavošanai tika izmantota zinātniskā literatūra, publikācijas, starptautiska un vietēja mēroga dokumenti un interneta materiāli, veikta informācijas atlase, analīze un apkopošana. 4. nodaļas sagatavošanā, veicot Baldones novada raksturojumu, tika izmantota arī autores personīgā pieredze un novērojumi dzīvojot un strādājot Baldonē.

Baldones dzīves vides kvalitātes novērtēšanai ievākti un apkopoti pieejamie dati par desmit Eiropas vienotajiem rādītājiem: 1. Iedzīvotāju apmierinātība ar vietējo pašvaldību; 2. Vietējā līmeņa ieguldījums globālo klimata pārmaiņu novēršanā; 3. Vietējā mobilitāte un pasažieru transports; 4. Sabiedrībai pieejamās atklātās teritorijas un pakalpojumi vietējā līmenī; 5. Apkārtējā gaisa kvalitāte pilsētā; 6. Bērnu pārvietošanās uz skolu un mājup no tās; 7. Vietējās pašvaldības un vietējo uzņēmumu ilgtspējīga vadība; 8. Trokšņa piesārņojums; 9. Ilgtspējīga zemes izmantošana; 10. Ilgtspējību veicinošie produkti.

Kā norādīts EVR metodoloģijā, lai iegūtu informāciju par 1., 3., 6. un 10. rādītāju, tika veikta iedzīvotāju aptauja. Aptaujas anketu veidoja 32 jautājumi (3. pielikums). Lielākā daļa jautājumu tika sagatavoti vadoties pēc EVR metodoloģijas prasībām. Anketa tika papildināta ar atsevišķiem jautājumiem, kas ir aktuāli Baldones kā mazpilsētas raksturojumam, piemēram, 5.- 8. jautājumi par mazdārziņu apsaimniekošanu, jo šis jautājums mazpilsētās ir būtisks un 21. jautājums par ilgtspējīgiem paradumiem ģimenēs, jo tas ir būtisks līdzsvarota dzīvesveida raksturlielums (skatīt 3. pielikumu). Respondentu atbildes apkopotas, daļa no tām attēlotas grafiski, pārējās izmantotas apkopotā veidā tēmas detalizētākai izpētei.

Aptaujas anketas dažādos veidos tika nodotas respondentiem – tika izveidota anketa interneta vietnē *Visi dati* un, izmantojot elektronisko pastu un sociālos tīklus, saite uz konkrēto aptauju tika izsūtīta Baldones iedzīvotājiem. Saite uz anketu tika ievietota arī Baldones novada mājaslapā, kā arī biedrības „Mūsu Baldone” interneta vietnē. Drukātas anketas tika novietotas Baldones pilsētas bibliotēkā, dalītas iedzīvotājiem personīgi viņu mājās un darbavietās, un vēlāk tika savāktas, kā arī nodotas pirmskolas izglītības iestādes audzēkņu vecākiem ar audzinātāju starpniecību. Lai iegūtu papildus datus par skolēnu pārvietošanos uz un no skolas, tika veikta Baldones vidusskolas skolēnu aptauja. Lielākā daļa respondentu (65 cilvēki) anketu aizpildīja elektroniski.

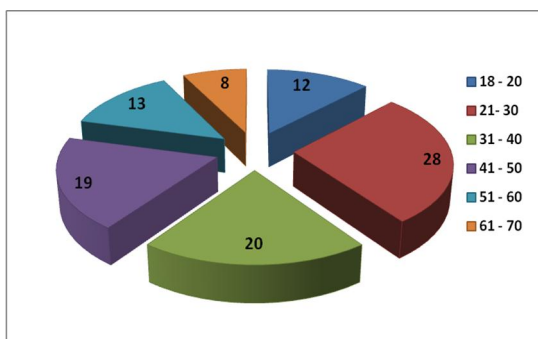
EVR metodoloģija nosaka, ka aptauju par noteiktiem indikatoriem pilda noteikts ģimenes loceklis, piemēram, uz jautājumiem par ilgtspējīgiem produktiem (10. indikators) atbildes sniedz tikai cilvēks no ģimenes, kurš atbildīgs par iepirkumiem. Veicot Baldones iedzīvotāju aptauju, netika noteikti šādi ierobežojumi. Respondenti varēja būt no vienas ģimenes un sniegt informāciju par katru no aptaujas jautājumiem.

Aptauja tika veikta 2010.gada maijā, septembrī un oktobrī. Respondenti tika izvēlēti tā, lai pēc iespējas plaši aptvertu iedzīvotājus no dažādām vecuma, dzimuma un sociālās piederības grupām.

Pārējie rādītāji 2.Vietējā līmeņa ieguldījums globālo klimata pārmaiņu novēršanā; 4. Sabiedrībai pieejamās atklātās teritorijas un pakalpojumi vietējā līmenī; 5. Apkārtējā gaisa kvalitāte pilsētā; 7. Vietējās pašvaldības un vietējo uzņēmumu ilgtspējīga vadība; 8. Trokšņa piesārņojums; 9. Ilgtspējīga zemes izmantošana analizēti pēc Eiropas vienoto rādītāju noteiktās metodoloģijas, apkopojot prasīto pieejamo informāciju par katru jautājumu.

Daļu iegūtos datus autore apkopojusi un apstrādājusi *Microsoft Excel 2003* programā, kā arī izmantoti interneta vietnes *Visi dati* piedāvātie datu apkopojumi. Dati analizēti balstoties gan uz procentuālo, gan, jautājumos, kur saņemts mazs atbilžu skaits, uz skaitlisko iesniegto atbilžu daudzumu.

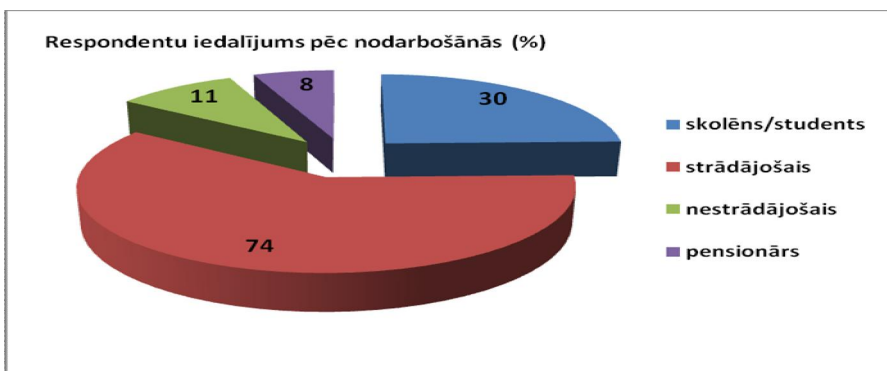
Kopumā aptaujā piedalījušies 43% vīriešu (45 respondenti) un attiecīgi 57% sievietes (60 respondentes) vecumā no 18 – 70 gadiem. Respondentu vidējais vecums ir 37,3 gadi. 5.1. attēlā redzams sīkāks respondentu sadalījums vecuma grupās.

5.1. attēls. Respondentu iedalījums vecuma grupās (%) (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

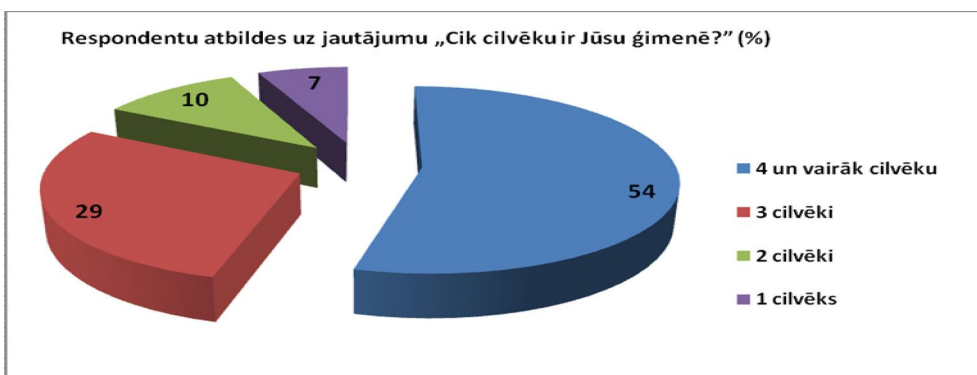
Lielākā daļa respondentu ir vecumā no 21 – 30 gadiem (28%). Nākošās lielākās aptaujāto grupas ir vecumā no 31 – 40 gadiem (20%) un 41 – 50 gadiem (19%). Procentuāli vismazāk atbildes snieguši respondenti vecumā virs 61 gada vecumam (8%).

Savukārt, apskatot respondentus pēc nodarbošanās, 5.2.attēlā redzams, ka lielākā daļa (74%) ir strādājošie. Tas varētu būt saistīts ar zemu bezdarba līmeni novadā kopumā. Respondentu vidū vismazāk ir pensionāru.

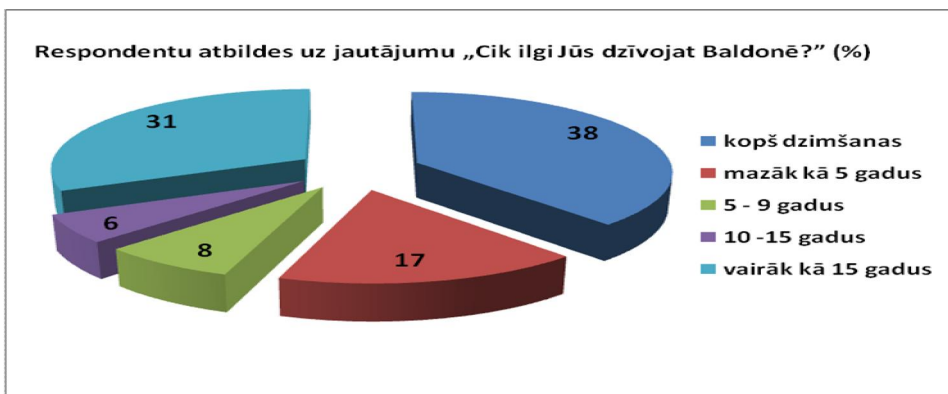
5.2.attēls. Respondentu iedalījums pēc nodarbošanās (%) (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

Apskatot 5.3. attēlu, redzams, ka visvairāk respondentu ir no ģimenēm, kur ir 4 un vairāk cilvēku – 54%. Tas, iespējams saistīts ar to, ka pēdējos gados Baldonē noticis straujš iedzīvotāju skaita pieaugums, pārsvarā ģimenēm ar maziem bērniem pārceļoties no Rīgas. Vismazāk ir cilvēki, kuri saimniecību vada vieni – 7%. Šo skaitli, iespējams, var saistīt ar pensionāru skaitu, kas aizpildījuši anketu, jo bieži vecāka gada gājuma cilvēki dzīvo vieni.

5.3. attēls. Respondentu atbildes uz jautājumu „Cik cilvēku ir Jūsu ģimenē?” (%) (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

Kā redzams .4.attēlā, aptaujā piedalījušies iedzīvotāji, kas Baldonē dzīvo jau ilgi - lielākā daļa respondentu Baldonē dzīvo kopš dzimšanas (38%), vai vairāk kā 15 gadu (31%). Salīdzinoši liels ir to respondentu īpatsvars, kas Baldonē dzīvo mazāk kā 5 gadus. Tas apliecina Baldones iedzīvotāju skaita pieaugumu, tiem pārceļoties no citām pilsētām uz Baldoni.

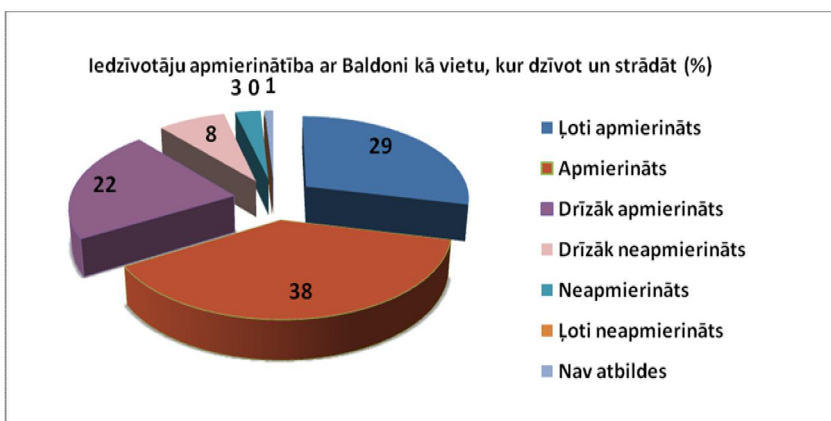
5.4. attēls. Respondentu atbildes uz jautājumu „Cik ilgi Jūs dzīvojat Baldonē?” (%) (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

Jāpiemin arī, ka 56% aptaujāto dzīvo savrupmājās, un attiecīgi 44% - daudzdzīvokļu namos. Šis rādītājs atspoguļo mazpilsētām raksturīgo situāciju, kad pārsvarā ir privātmāju apbūve, mazāk dzīvokļu namu.

6. PĒTĪJUMA REZULTĀTI UN TO INTERPRETĀCIJA

6.1. Iedzīvotāju apmierinātība ar vietējo pašvaldību

Šis indikators parāda vidējo iedzīvotāju apmierinātības līmeni ar pašvaldību, kā ar vietu, kur dzīvot un strādāt. Apmierinātība tiek vērtēta dažādos līmeņos no 0 līdz 100. Respondentu vērtējumi par pašvaldību kā dzīvesvietu redzami 6.5. attēlā. Kopumā iedzīvotāju apmierinātība ir diezgan augsta. Lielākā daļa aptaujāto atzinuši, ka ir apmierināti (38%) vai pat ļoti apmierināti (29%) ar Baldoni kā vietu, kur dzīvot un strādāt. Neviena atbilde netika saņemta kategorijā „ļoti neapmierināts”. Salīdzinoši maz aptaujāto atzinuši, ka ir drīzāk neapmierināti (8%) vai neapmierināti (3%) ar savu pašreizējo dzīvesvietu. Ļoti apmierināti ar Baldoni kā savu dzīvesvietu ir 38% vīriešu un 16% sievietes. Lai objektīvi varētu vērtēt iegūtos rezultātus pa vecuma grupām, būtu nepieciešams lielāks respondentu skaits, tomēr šajā aptaujā iegūtie rezultāti var parādīt tendenci - visapmierinātākie ir iedzīvotāji vecumā no 31 – 40 gadiem, jo 42% no tiem atzīst, ka ir ļoti apmierināti ar Baldoni, kā vietu, kur dzīvot un strādāt.

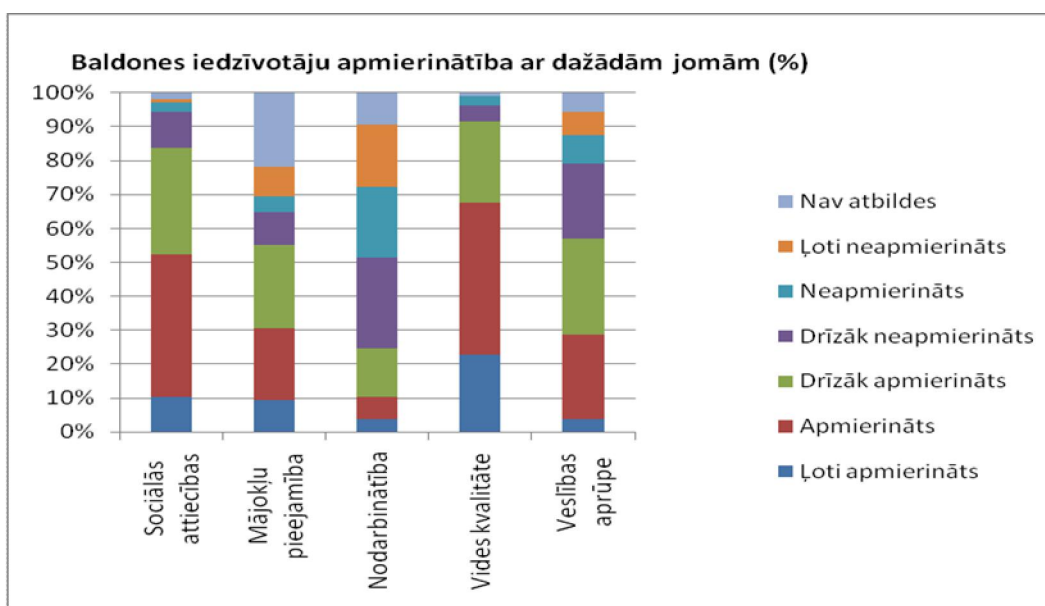
65. attēls. Iedzīvotāju apmierinātība ar Baldoni kā vietu, kur dzīvot un strādāt (%) (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

Kā liecina Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SKDS 2009. gada janvārī veiktā iedzīvotāju telefonaptauja Pierīgā, tad 71% Baldones iedzīvotāju, domājot par dzīvi savā pašvaldībā, piekrīt apgalvojumam „Es ieteiktu šeit dzīvot saviem draugiem” (Idejas labākai dzīvei Pierīgā, 2009). Līdzīgu šim rezultātam parāda arī maģistra darba laikā veiktās aptaujas rezultāti.

Vērtējot Baldones iedzīvotāju apmierinātību ar dažādām jomām, 6.6. attēlā redzams, ka vislielāko apmierinātību pilsētā iedzīvotāji izteikuši par vides kvalitāti (23% ir ļoti apmierināti, 45% ir apmierināti). Tas atspoguļo Baldones pilsētas labo vides stāvokli - plašās pieejamās dabas teritorijas pilsētā un tuvākajā apkārtnē, labo gaisa un ūdens kvalitāti. Vēl liela daļa aptaujāto ir apmierināti ar savām sociālajām attiecībām (10% ļoti apmierināti, 42%

apmierināti). 80% aptaujāto iedzīvotāju piešķirusi ļoti augstu un augstu vērtējumu iespējām aprunāties ar kaimiņiem, vairāk kā 70% uzskata par augstu un ļoti augstu iespējamību aprunāties ar cilvēkiem, kas satikti uz ielas un veikalos. Šis rādītājs skaidrojams ar biežu pazīšanos savā starpā, arī radniecīgajām attiecībām mazpilsētas iedzīvotāju starpā, kā arī iespējām vieglāk un ātrāk iepazīties ar cilvēkiem mazpilsētas īpašā dzīves ritma dēļ. Daudz respondentu nav snieguši vērtējumu par mājokļu pieejamību, tomēr galvenokārt šeit dominē atbildes „drīzāk apmierināts”, „apmierināts” un „ļoti apmierināts”. Līdzīgu apmierinātību iedzīvotāji izsaka arī par veselības aprūpi.

Visvairāk ir neapmierināto ar nodarbinātību. Vīrieši pauduši lielāku neapmierinātību ar nodarbinātības iespējām pilsētā, kā sievietes – 22% ir ļoti neapmierināti, 33% drīzāk neapmierināti.

6.6. attēls. Baldones iedzīvotāju apmierinātība ar dažādām jomām (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

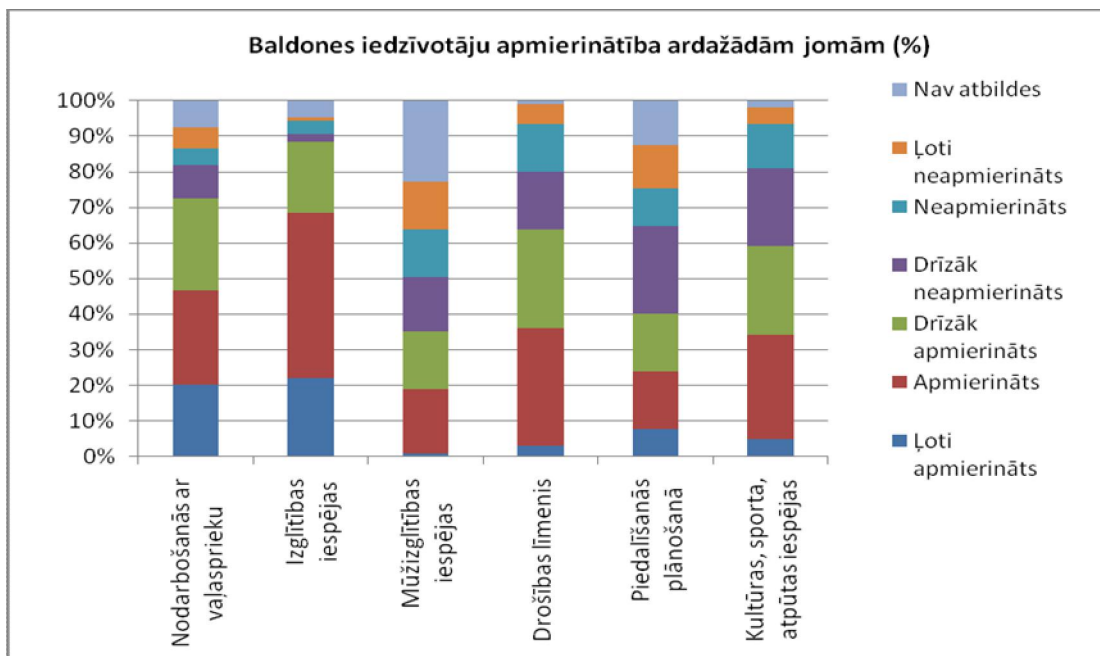
Nodarbinātība visbiežāk ir mazpilsetu galvenā problēma, arī Baldones gadījumā. Rīga ir darba vieta daudziem iedzīvotājiem. Liela daļa pakalpojumu tiek saņemti Rīgā, jo tā atrodas salīdzinoši tuvu un ir pilsēta ar plašāko pakalpojumu klāstu valstī.

Aplūkojot 6.7. attēlu, redzams, ka liela daļa aptaujāto iedzīvotāju ir neapmierināti ar mūžglītības iespējām (13% ļoti neapmierināti un tikpat neapmierināti, tomēr jāpiemin, ka uz šo jautājumu 23% aptaujāto nav snieguši atbildi) un iespējām piedalīties vietējā plānošanā (12% ļoti neapmierināti un 10% neapmierinātu respondentu).

Daudz iedzīvotāju izsaka apmierinātību ar izglītības iespējām (22% ļoti apmierināti, 47% apmierināti). Baldonē ir vidusskola, pamatskola, mūzikas skola, mākslas skola, pirmsskolas izglītības iestāde, kas ir pietiekami labs izglītības piedāvājums mazpilsētā.

Apskatot respondentu atbildes par drošību Baldones pilsētā, lielākā daļa to vērtē, kā drīzāk augstu (33% aptaujāto) un augstu (34% aptaujāto), Tas saistīts ar pilsētas kompakto izmēru, pazīstamām vietām un cilvēkiem pilsētā un tās apkārtnē.

Liela daļa iedzīvotāju pauž apmierinātību ar iespējām nodarboties ar vaļasprieku (vairāk kā 45% ir apmierināti, 27% ir drīzāk apmierināti). Līdzīgs iedzīvotāju apmierinātības līmenis ir arī ar kultūras, sporta un atpūtas iespējām, tomēr darba turpinājumā sīkāk pētot šo jautājumu, redzams, ka tas lielā mērā ir pateicoties plašajām sportošanas iespējām, ne tik daudz apmierinātībai ar kultūras pasākumiem.

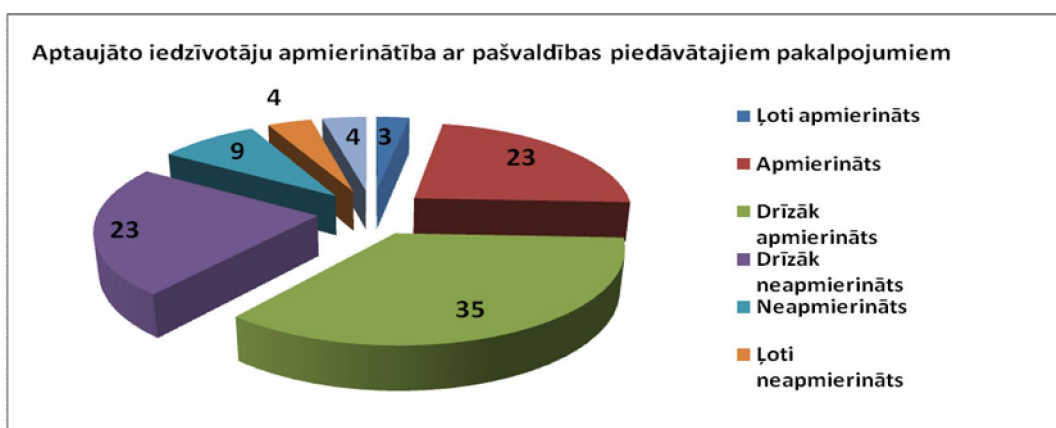
6.7. attēls. **Baldones iedzīvotāju apmierinātība ar dažādām jomām** (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

Kā minēts Baldones pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumā 2006. – 2018. gadam, tad Rīga daudziem Baldones iedzīvotājiem nodrošina daļu no ikdienas un periodiskajiem pakalpojumiem un vietējam centram nav nepieciešamības tos dublēt. No tā var secināt, ka Baldones pilsēta vienmēr būs cieši saistīta ar Rīgu un šeit netiks mēģināts būtiski paplašināt pieejamo pakalpojumu klāstu, jo pēc tiem nebūs nepieciešamais pieprasījums. Taču turpmākai attīstības plānošanai, ieteicams iegūt papildus informāciju un detalizētāk pietiek pakalpojumu ieviešanas plānošanai.

Aplūkojot datus par iedzīvotāju apmierinātību ar pašvaldībā pieejamajiem pamatpakalpojumiem (6.8. attēls), redzams, ka lielākā daļa respondentu tos novērtē drīzāk augstu (35%), 23% respondentu izsaka augstu novērtējumu, bet tikpat ir tie, kas izsaka drīzāk zemu vērtējumu. Pētot sīkāk, redzams, ka viens no galvenajiem neapmierinātības cēloņiem ir nodrošinājums ar pašvaldības dzīvokļiem (24% respondentu drīzāk neapmierināti, 16% - ļoti

neapmierināti). Tas var būt saistīts ar to nepietiekamo skaitu un neapmierinošo kvalitāti, jo liela daļa dzīvokļu, ko pašvaldība piešķir rindā esošajiem pilsētniekiem, atrodas vecās mājās. Iedzīvotāji pauž neapmierinātību arī ar veselības aprūpes pakalpojumiem – tieši slimnīcu. Tas skaidrojams ar to, ka līdz 2007. gadam pilsētā darbojās slimnīca, bet šobrīd tās vairs nav. Slimnīcas apkalpes zona bija Baldones pilsēta un lauku teritorija. Slimnīcā bija nodrošinātas 30 gultasvietas, bija pieejami rentgena u.c. pakalpojumi. Taču saskaņā ar Ambulatorās un stacionārās aprūpes pakalpojumu sniedzēju struktūras optimizāciju, pakāpeniski līdz 2010.gadam vairākas mazās slimnīcas un citas veselības aprūpes iestādes visā valstī ir pārprofilētas, tajā skaitā arī Baldones slimnīca (Baldones pilsētas ar lauku..., 2006). Tur šobrīd atrodas pašvaldības SIA „Veselības aprūpes centrs „Baldone””, kuru galvenā darbība vērsta uz privātpersonu sociālo aprūpi, un Neatliekamās medicīniskās palīdzības punkts. Šobrīd, lai saņemtu slimnīcās pieejamos pakalpojumus, Baldones iedzīvotājiem visbiežāk nepieciešams doties uz Rīgu.

Lielu apmierinātību iedzīvotāji izsaka ar sabiedriskā transporta nodrošinājumu pilsētā – 16% iedzīvotāju ir ļoti apmierināti, 43% apmierināti, 23% drīzāk apmierināti. Augsts apmierinātības līmenis iedzīvotāju vidū ir arī ar skolām (32% ļoti apmierināti un 49% apmierināti) un ģimenes ārstu pieejamību – 21% ļoti apmierināti, 48% apmierināti. Baldonē darbojās 4 ģimenes ārstu prakses. Pieņemot, ka visi novada iedzīvotāji ir reģistrējušies pie šiem ārstiem, sanāk, ka uz vienu ģimenes ārstu ir 1430 pacientu, kas ir labāks rādītājs, kā valstī vidēji - ~1600 pacientu vienam ģimenes ārstam (Kas notiek Latvijā?, 2008). Tas nozīmē, ka ģimenes ārsts Baldonē vienam pacientam var veltīt vairāk laika, ka vidēji Latvijā.

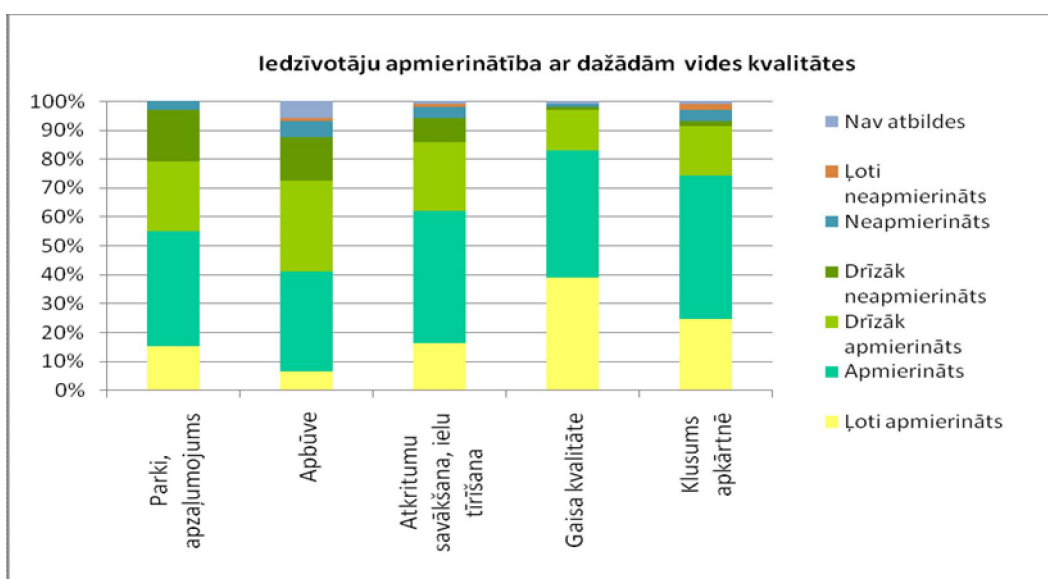

6.8.attēls. Aptaujāto iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības piedāvātajiem pakalpojumiem kopumā (veselības aprūpe, sociālie pakalpojumi, skola, transports) (%) (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

Vērtējot atsevišķas vides kvalitātes pozīcijas, iedzīvotāji galvenokārt izteikuši ļoti augstu un augstu apmierinātību par visām no tām (6.9. attēls). Šāds rezultāts skaidrojams ar to, ka Baldonē nav lielu piesārņojumu, pilsētā pieejamas plašas dabas teritorijas, tuvākajā

apkārtnē ir meži. Tājā pat laikā ir salīdzinoši liels iedzīvotāju skaits, kas ir drīzāk neapmierināti ar parkiem un apzaļumojumu kopumā. Šo varētu skaidrot ar lielā, nesakārtotā sanatorijas parka atrašanos pilsētas centrā. Tas šobrīd pieder SIA "Baldones parks", kura īpašnieka cits uzņēmums SIA "Elier Cosmetics" nodarbojas ar ārstniecisko dūņu ieguvu un to izmantošanu kosmētikas ražošanā. Lai arī atsākusies Baldones dūņu izmantošana ārstniecībā, tomēr sanatorijas un tās parka atjaunošanas un sakārtošanas jomā ekonomiskās situācijas dēļ nav novērojama nekāda virzība. Uzsākot risināt šos jautājumus, domājams, palielinātos gan iedzīvotāju apmierinātība kopumā, gan atsevišķās kategorijās, piemēram, nodarbnātība, parki, apzaļumojums, atpūtas iespējas, veselības aprūpe u.c.

Turpmāk vērtējot vides kvalitāti, ieteicams apkopot informāciju arī par ūdens kvalitāti – gan dzeramā, gan peldvietās pilsētas un novada teritorijā. Tas sniegs plašāku ieskatu vides kvalitātes situācijas raksturojumā.

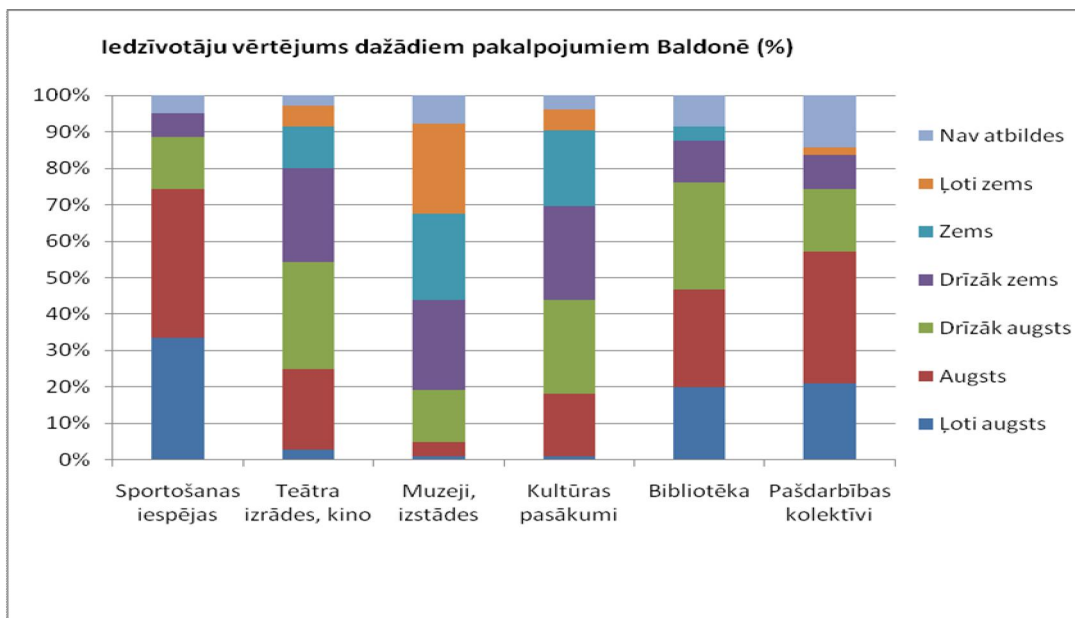
6.9. attēls. Iedzīvotāju apmierinātība ar dažādām vides kvalitātes pozīcijām (%) (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

Sīkāk vērtējot iedzīvotāju apmierinātību ar dažādiem pakalpojumiem pašvaldībā (6.10. attēls), redzams, ka augstāko vērtējumu iedzīvotāji piešķirushi iespējām sportot – 33% aptaujāto novērtējuši tās piešķirot ļoti augstu, 41% - augstu vērtējumu. Tas saistīts ar jaunā sporta kompleksa darbību, jo regulāri tiek rīkotas sacensības dažādos sporta veidos pilsētas, retāk plašākā mērogā, ir iespēja trenēties basketbolā, vieglatlētikā, par samaksu var izmantot trenažieru un aerobikas zāles. Tāpat sportošana notiek stadionā, kur trenējas regbija komanda, tiek spēlēts futbols. Salīdzinoši daudz baldoniešu ziemā izmanto iespēju doties uz novada teritorijā esošajām kalnu slēpošanas trasēm.

Augsti vērtējumi tiek piešķirti arī bibliotēkai (20% - ļoti augsts, 27% - augsts) un iespējām darboties pašdarbības kolektīvos (21% ļoti augsts, 36% - augsts). Šeit bez bibliotēku

tradicionālajiem pakalpojumiem ir arī bezmaksas pieeja internetam, ko izmanto salīdzinoši liels baldoniešu skaits. Jāpiemin, ka bibliotēkai nepieciešamas plašākas telpas, kur izvietot lasītavu.

Pilsētā ir iespējams darboties dažādos pašdarbības kolektīvos, kas aptver visas vecuma grupas – ir 2 kori, viens no tiem ir senioru, 3 vokālās grupas jauniešiem un bērniem, ir vidējās paaudzes tautas deju kopa, senioru deju grupa, līnijdejojāji, breika un hip-hop dejojāju grupas. Baldones mūzikas pamatskolā ir orķestris un koklētāju ansambilis, darbojas arī rokdarbnieku klubs un dramatiskais kolektīvs, Tas izskaidro arī iedzīvotāju apmierinātību ar teātra un kino pieejamību, lai gan, visdrīzāk, lielākā daļa pauduši apmierinātību ar šo jomu kinoteātra dēļ. Baldone ir viena no retajām Latvijas mazpilsētām, kurā joprojām darbojas kinoteātris. Seansi notiek nedēļas nogalēs, katru nedēļas nogali izrādot citu filmu. Lai gan iedzīvotāji šo iespēju – baudīt kino pilsētā – vērtējuši augstu (22% piešķirūši augstu vērtējumu), tomēr kinoteātra apmeklējums ir mazs, pat niecīgs. Tas skaidrojams, ar plašākām iespējām baudīt kino netālajā Rīgā.

6.10. attēls. Iedzīvotāju vērtējums dažādiem pakalpojumiem Baldonē (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

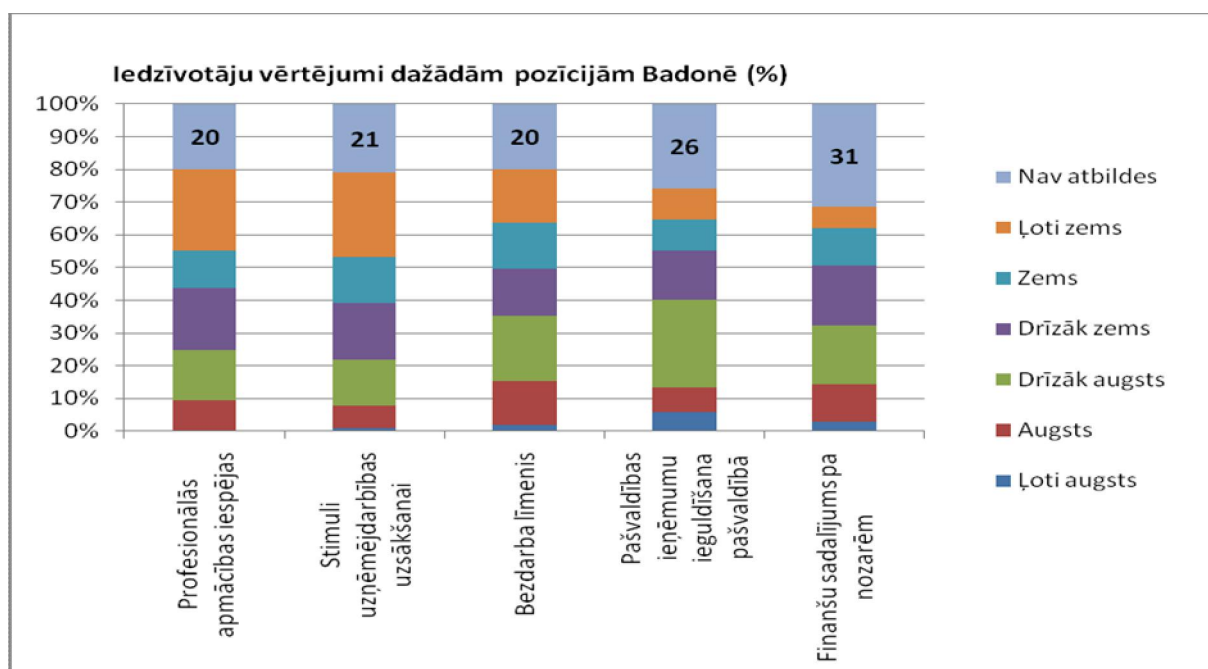
Viszemākos vērtējumus iedzīvotāji piešķirūši iespējām apmeklēt muzejus, izstādes un kultūras pasākumus. Arī šī rādītājā rezultāti saistīti ar Rīgas tuvumu, jo liela daļa baldoniešu, īpaši jaunieši, izvēlas apmeklēt galvaspilsētā piedāvātos kultūras pasākumus. Notiekošo pasākumu dažādība Baldonē arī atspoguļo iedzīvotāju vēlmi un gatavību iesaistīties tajos – parasti tie ir viena veida pasākumi, kurus apmeklē viena un tā pati publika.

Apskatot 6.11. attēlu, redzams, ka tur attēlotajām pozīcijām ievērojama daļa respondentu nav snieguši atbildes. Tas varētu būt saistīts ar viņu zemu informētības un

ieinteresētības līmeni šajos jautājumos. Tie, kas ir izteikuši viedokli par šīm pozīcijām, viszemāko vērtējumu piešķirusi profesionālās apmācības iespējām pilsētā un stimuliem uzņēmējdarbības uzsācējiem.

Lai gan Baldonē bezdarba līmenis ir ievērojami zemāks, kā vidēji Latvijā un Pierīgā, liela daļa iedzīvotāju piešķirusi ļoti zemu vērtējumu apmierinātībai ar šo rādītāju. Tas varētu būt saistīts ar reālo bezdarba līmeni pašvaldībā, jo ne visi cilvēki, kas palikuši bez darba reģistrējas un iegūst bezdarbnieka statusu.

Visvairāk respondentu nav snieguši savu vērtējumu par apmierinātību ar finanšu sadalījumu pa nozarēm (31%) un pašvaldības ieņēmumu ieguldīšanu pilsētā (26%). Tas iespējams saistīts ar iedzīvotāju neieinteresētību un nezināšanu par procesiem pašvaldības pārvaldē.

6.11.attēls. Iedzīvotāju vērtējumi dažādām pozīcijām Badonē (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

Kopumā iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību, kā vietu, kur dzīvot un strādāt, vērtējama kā augsta. Pilsētā ir mazpilsētām raksturīgais sociālais klimats, kad iedzīvotāju starpā valda savstarpēja pazīšanās. Tomēr Baldonē, kā mazpilsētā, ieteicams lielāku uzmanību pievērst pakalpojumu kvalitātes jautājumiem, kā arī iedzīvotāju informēšanai par pašvaldības pārvaldi.

6.2. Vietējā līmeņa ieguldījums globālo klimata pārmaiņu novēršanā

Šis rādītājs parāda to, cik lielā mērā vietējā pašvaldība un vietējā sabiedrība spējīga samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas, tādējādi sniedzot vietējo ieguldījumu globālo

klimata pārmaiņu ierobežošanā, ko atspoguļo mērījumi par CO₂ emisijām uz vienu iedzīvotāju.

Neviens no Baldones pašvaldības teritorijā strādājošiem uzņēmumiem nav saņēmis atļauju A vai B kategorijas piesārņojošai darbībai. SIA "Riteks plus" saņēmis C kategorijas piesārņojošas darbības apliecinājumus katlu mājai ar jaudu 1,86 MW, kokapstrādes ražotnei ar 18 000 m³ saražotās produkcijas daudzumu gadā un kaltes ceļam ar jaudu 3600 m³ gadā. Ietekmu uz Baldones pilsētas atmosfēras gaisa kvalitāti rada stacionārie izmešu avoti – katlu mājas, un mobilie izmešu avoti – autotransports, kurš dod apmēram 70 - 80 % no kopējā izmešu daudzuma gaisā (Baldones pilsētas ar lauku..., 2006). Lielāko transporta plūsmu pilsētas galvenajās ielās rīta un vakara stundās rada iedzīvotāju pārvietošanās uz un no darba Rīgā, kā arī skolēnu nogādāšana skolā no rīta. Taču tā nerada ievērojamu ietekmi uz gaisa kvalitāti pilsētā.

Lielākās gaisu piesārņojošo vielu emisijas Baldonē rada sadedzināšanas iekārtas. Valsts statistiskajam pārskatam "Nr.2-Gaiss" atskaites par 2009.gadu iesnieguši 6 uzņēmumi – 4 katlu mājas, no kurām 1 kā kurināmo izmanto malku, 2 dabasgāzi, 1 dīzeļdegvielu, un 2 degvielas uzpildes stacijas (Valsts statistikas pārskats Nr.2 – Gaiss, 2010). To ietekme uz gaisa kvalitāti nav liela.

Centralizētās siltumenerģijas patēriņš valstī pēdējos gados ir samazinājies par desmito daļu. Šajā laikā centralizētajā siltumapgādē ievērojami samazinājies naftas produktu patēriņa īpatsvars, to pamatā aizstājusi dabasgāze (izmanto vairāk kā 80% centralizētās siltumenerģijas ražošanai) un salīdzinoši mazāk – koksne (Latvijas enerģētika skaitļos, 2008; Latvijas ilgtspējīgas attīstības..., 2008). Līdzīgas tendences novērojamas arī Baldonē – centralizēti apkurina tikai nedaudz māju un to apkurināšana galvenokārt izmanto gāzi. Tomēr nav precīzu datu par apkures nodrošinājuma veidiem. Un iedzīvotāji savās saimniecībās izmanto dažādus kurināmā veidus – gan malku, gan granulas, gan akmeņogles. Pašvaldības iestādes galvenokārt izmanto dabasgāzi, to izmanto abās SIA „BŪKS” katlu mājās, bet specializētā bērnu sociālās aprūpes un rehabilitācijas centra "Baldone" katlu mājā izmanto malku. Kā minēts Baldones pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumā 2006. – 2018. gadam, tad arvien palielinās gāzes lietotāju skaits, un, gan centralizētajos, gan lokālajos un individuālajos apkures risinājumos, arī turpmāk plānots izmantot gāzi.

Atbilstoši ES klimata un enerģijas tiesību aktiem, Latvijai ir jāpanāk, ka 2020. gadā 40% no gala enerģijas patēriņa nodrošinās atjaunojamie energoresursi. 2007.gadā šis rādītājs bija 29,7% (Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030, 2008). Vērojot tendenci palielināties dabasgāzes kā apkures resursa izmantošanas biežumam saimniecībās, Baldones devums atjaunojamo energoresursu īpatsvara palielinājumā ir neliels.

Vēl CO₂ emisijas pilsētās rodas no atkritumiem. Baldonē atkritumu savākšana notiek saskaņā ar Rīgas reģiona sadzīves atkritumu apsaimniekošanas plānu un Baldones pilsētas ar lauku teritoriju domes 2002.gada 18.decembra saistošajiem noteikumiem Nr.13 “Baldones novada sadzīves atkritumu apsaimniekošanas noteikumi”. Tie paredz atkritumu savākšanu, izvešanu un uzglabāšanu Getliņu izgāztuvē, pašvaldībā veidojot savākšanas punktus. Līdz ar to pilsētas atkritumi tiek noglabāti ārpus pilsētas teritorijas un tās robežās nerada papildus CO₂ emisijas.

Vērtējot mazpilsētu ietekmi uz klimatu, ļoti būtiski ir izvērtēt datus par elektroenerģijas patēriņu un siltumenerģijas ražošanu gan pašvaldības iestādēs, gan māsaimniecībās, apzināt nepieciešamību veikt energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus. Baldones pilsētā šāda informācija nav apkopota, un ierobežoto laika resursu dēļ, šī pētījuma ietvaros nav veikta šādu datu ievākšana un apkopošana. Šo tēmu ieteicams pētīt sīkāk, turpinot darbu.

6.3. Vietējā mobilitāte un pasažieru transports

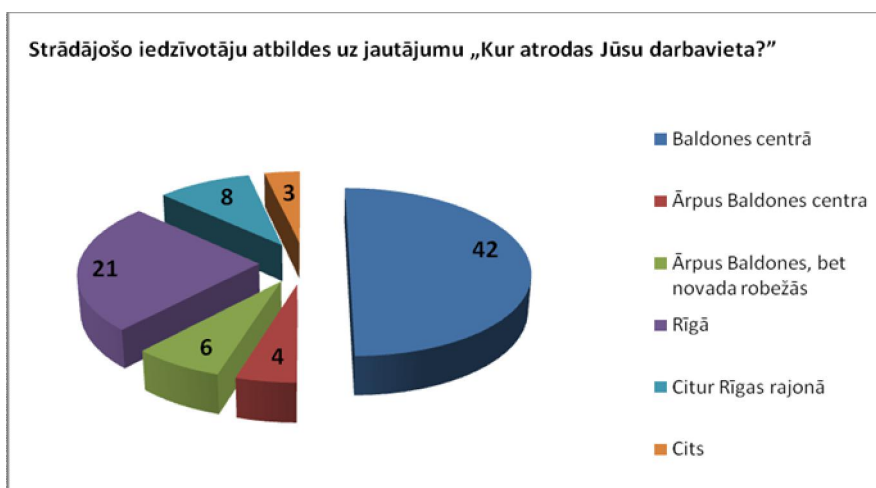
Vietējo iedzīvotāju pārvietošanās raksturs dod labu iespēju analizēt pilsētas transporta sistēmu un plānojumu kopumā. Eiropas vienoto rādītāju metodoloģijas tabulās šī indikatora novērtēšanai paredzēts veikt iedzīvotāju aptauju un novērtēt braucienu skaitu, ko vidēji viens iedzīvotājs veic vienas dienas laikā, vidējais veiktais attālums dienā, laiks, kas pavadīts braucienos un transporta veids, kas izmantots, lai veiktu braucienu.

Lai raksturotu vietējo mobilitāti pilsētā, viens no analizējamajiem rādītājiem ir iedzīvotāju ceļš uz darbu. Pieaugot iedzīvotāju skaitam, kas uz Baldoni pārcēlušies no Rīgas, bet turpina strādāt galvaspilsētā, ir palielinājusies arī satiksmes intensitāte pilsētā.

Lai gan 74% aptaujāto atzina, ka ir strādājošie, tomēr respondentu skaita ziņā šis skaitlis ir neliels, lai objektīvi varētu pētīt strādājošo pārvietošanās paradums. Tādēļ turpmākai jautājuma padziļinātai izpētei būtu jāveic papildus anketēšana, lai ievāktu tādu datu apjomu, kas var tikt uzskatīts par situāciju objektīvi reprezentējošiem. Tomēr maģistra darba izstrādes laikā iegutie dati parāda tendenci attiecīgajā jomā.

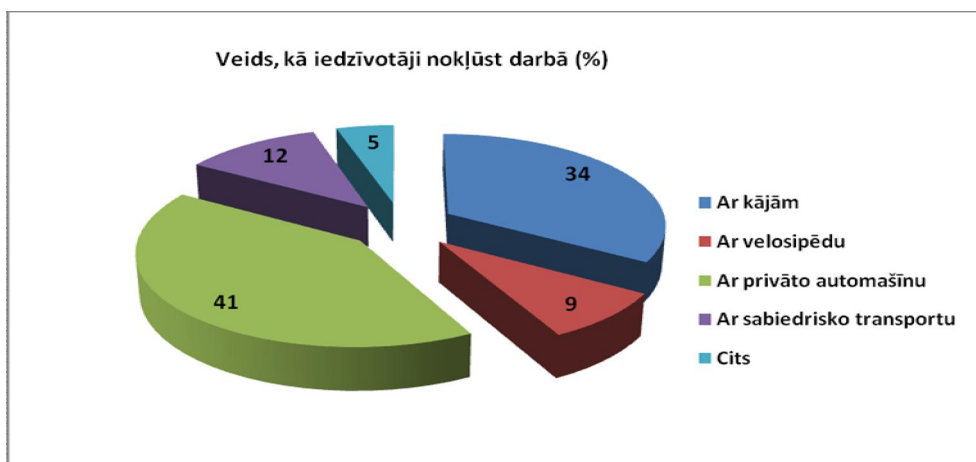
Sīkāk vērtējot strādājošo baldoniešu (84 respondentu) sniegtās atbildes par viņu darbavietām (6.12. attēls), redzams, ka 42 jeb puse no tiem strādā Baldones centrā, 10 respondenti ārpus centra, bet novada robežās. 21 aptaujātais strādā Rīgā, kas ir 25% no visām atbildēm, kas saņemtas uz šo jautājumu. Iespējams, Rīgā strādājošo iedzīvotāju īpatsvars ir vēl lielāks, jo bieži cilvēki, kas nesen apmetušies uz dzīvi Baldonē maz interesējās par Baldones pilsētas dzīvi, viņu ikdienu vairāk saistīta ar Rīgu, un šī pētījuma veikšanas laikā

tiem nebija pieejamas aptaujas anketas, līdz ar to nav izdevies apkopot pietiekami lielu strādājošo respondentu skaitu.

6.12. attēls. Strādājošo iedzīvotāju atbildes uz jautājumu „Kur atrodas Jūsu darbavieta?”(norādīts respondentu skaits) (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

29 no 84 respondentiem līdz darbavietai mēro līdz 1,5 km garu ceļu, 21 aptaujātais dzīvo 1,5 līdz 5km attālumā no sava darba (iedzīvotāji, kas strādā Baldones centrā, ārpus tā vai novada teritorijā), tikai 5 aptaujātie mēro ceļu 6 līdz 10km attālumā (iedzīvotāji, kas strādā citur Rīgas rajonā), bet 29 uz darbavietu veic ceļu, kas garāks par 10km (galvenokārt 30 – 40km attālumā) – galvenokārt tie, kas strādā Rīgā, Rīgas rajonā vai citur.

6.13.attēls. Veids, kā iedzīvotāji nokļūst darbā (%) (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

Sabiedrisko transportu iedzīvotāji izmanto garāku ceļu veikšanai – tie kas garāki par 6km. Līdz 5km veikšanai daļa iedzīvotāji izvēlas velosipēdu vai galvenokārt dodas kājām. Vērtējot iedzīvotāju pārvietošanos ilgtspējas kontekstā, svarīgi pievērst uzmanību ceļojumiem, kas veikti ar privāto automašīnu. No aptaujātajiem uz darbu ar automašīnu dodas 41% iedzīvotāju (6.13. attēls). Tā kā iedzīvotāji, kas uz darbu mēro 6km un garāku ceļu, ir

mazāk, kā to, kas nokļūšanai darbā izmanto automašīnu, daļa autobraucēju strādā Baldones centrā vai ārpus tā, tātad īsākiem ceļojumiem izmanto automašīnu.

Aptaujātie, kas raksturojot savu ceļu uz darbu, izvēlējušies variantu „cits”, tajā min, ka izmanto visus no nosauktajiem, dienesta auto, skolēnu autobusu un, ka strādā mājās, tādēļ nav nepieciešams pārvietoties dodoties uz darbu.

Vērtējot velosipēdistu kustību pilsētā jāpiemin, ka lielākajai daļai Baldones pilsētas centrālo ielu pakāpeniski ir izbūvētas ietves, tomēr nav veloceliņu, lai gan galveno ielu parametri ļauj tos izbūvēt. Sarežģītāka situācija ir savrupmāju iekškvartālu šaurajās ieliņās, kur praktiski nav iespējams izbūvēt divas transporta kustības joslas un vismaz vienu ietvi. Baldones pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums 2006 – 2018.gadam ieteikts šādās vietās organizēt vienvirziena satiksmi, tādējādi atbrīvojot vietu ietvēm un veloceliņiem, taču šobrīd tas netiek īstenots.

Pēdējo gadu laikā palielinājies velosipēdistu skaits, īpaši jauniešu vidū, kas velosipēdu izvēlas ne tikai izklaides braucieniem, bet arī kā transporta līdzekli pilsētā. Līdzīgi ir ar vecāka gada gājuma cilvēkiem – to vidū ir pieaudzis velobraucēju skaits. Vismazāk velobraucēju vidū pārstāvētā vecuma grupa ir pieaugušie un cilvēki brieduma gados, kas pat īsu distanču veikšanai izvēlas automašīnu. Velosipēda kā transporta līdzekļa izmantošanai joprojām ir arī sezonāls raksturs – parasti no pavasara līdz rudenim. Pilsētā ir nepietiekams velonovietņu skaits.

Kā liecina aptaujas rezultāti, 16% aptaujāto nodrošinājumu ar sabiedrisko transportu vērtē kā ļoti augstu, bet 43% to uzskata par augstu. Sabiedriskais transports maršrutā Rīga – Baldone – Rīga kursē aptuveni 30 reizes dienā, virzienā uz Daugmali un Vecumniekiem reisi ir pāris reizes dienā. Papildus iespējas nokļūt uz un no lauku teritorijas uz pilsētas centru ir ar pašvaldības organizētajiem trīs autobusiem, ar ko notiek skolēnu atvešana uz skolu no rīta un nogādāšana mājās pēcpusdienā.

Analizējot iedzīvotāju pārvietošanos, jāņem vērā, ka pilsētā ir apgrūtināta pārvietošanās cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kā arī ar bērnu ratiņiem. Ietvju malas ir pārāk augstas, lai tās viegli varētu pārvarēt ar ratiņkrēslu vai ar bērnu ratiņiem. Jāpiemin, ka liela daļa no šīm ietvēm pilsētā izveidotas pēdējo pāris gadu laikā. Ir nepieciešams veikt vides pieejamības uzlabošanas pasākumus.

Pilsētā nav pieejami dati par iedzīvotāju mobilitāti iepriekšējos gados, tādēļ nav iespējams salīdzināt datus par izmantoto transporta līdzekļu īpatsvaru iepriekšs.

Arī turpmāk vēlams ievākt informāciju par iedzīvotāju mobilitāti, lai efektīvāk varētu sekmēt pilsētnieku pārvietošanās paradums ilgtspējas virzienā.

6.4. Sabiedrībai pieejamās atklātās teritorijas un pakalpojumi vietējā līmenī

EVR metodoloģijas tabulās sabiedriskās atklātās teritorijas tiek definētas kā:

- sabiedriskie parki, dārzi vai atklātās teritorijas, ko lieto kājāmgājēji un velobraucēji, izņemot „zaļās satiksmes salīņas” un satiksmes sadalītājteritorijas, kapsētas (ja vien vietējā pašvaldība tām nav noteikusi atpūtas vai dabas, kultūras vai vēsturisko nozīmību);
- atklātās sporta zonas un ēkas, pieeja kurām sabiedrībai ir bezmaksas;
- privātās teritorijas (lauksaimnieciskās zemes, privātie parki), pieeja kurām sabiedrībai ir bezmaksas (European Common Indicators, 2003).

Baldones pilsētā ir daudz publiski pieejamo teritoriju, kas izvietojušās pietiekami plašā un pilsētu aptverošā struktūrā – daļa teritoriju ir centrā, daļa ārpus centra, un ir ērti pieejamas visiem iedzīvotājiem. Tādēļ mazpilsētas kontekstā svarīgāk ir vērtēt šo teritoriju labiekārtojumu un izmantošanas intensitāti, kā arī platību. Šobrīd aktīvāk tiek izmantoti laukumi, kas paredzēti sporta aktivitātēm, jo tiem ir atbilstošs labiekārtojums. Dažas teritorijas ārpus centra īsi pēc to labiekārtošanas izpostītas. Tas kavē pašvaldību tajās atkal ieguldīt līdzekļus.

- pilsētas centrālais skvērs, kas pēdējos gados pamazām labiekārtots, sakopjot esošos un izveidojot jaunus apstādījumus, puķu dobes, uzstādīts arī pulkstenis. Tomēr skvērā ir tikai viens soliņš un, nepietiekmā labiekārtojuma dēļ, šī vieta netiek reāli izmantota atpūtai, tikšanās reizēm ikdienā. Skvērs tiek pilnvērtīgi izmantots vienīgi pilsētas svētkos, kad tas pārtop par galvenā koncerta un atrakciju laukumu;
- sanatorijas parks ir lielākais parks pilsētā. Tam ir arī aizsargājamas dabas teritorijas statuss. Šobrīd tas ir privātīpašums, tomēr tas ir pieejams pilsētniekiem. Veicot pamatīgus teritorijas sakārtošanas un infrastruktūras atjaunošanas darbus, parkam ir liels potenciāls kļūt par vienu no galvenajām pilsētas vizītkartēm, kā tas bijis agrāk, kad darbojās sanatorija. Šobrīd teritorija ir izpostīta, piemēslota un tajā atrasties ir pat bīstami, jo apkārt ir vecas ēkas, pār upi ir tilts bez margām, uz ietvēm daudz sasistu stiklu;
- Ceriņu skulptūru parku no sanatorijas parka šķir Ķekavas upe. Tas teorētiski ir sanatorijas parka daļa, taču to uztur pašvaldība. Parkā ir daži soliņi, sēravots „Ķirzaciņa”, 3 skulptūras, ko veidojis tēlnieks Tālivaldis Muzikants, baldonietis. Laikā, kad darbojās sanatorija, šajā parkā bija arī ūdensrožu baseini;
- parks pie Baltās pils (Mūzikas pamatskolas), tāpat kā sanatorijas parks, iekļauts aizsargājamo teritoriju sarakstā. Tas atrodas pilsētas ziemeļu daļā, mežaparka apbūves teritorijā. Pēdējo gadu laikā līdz ar Baltās pils rekonstrukciju, parks

labiekārtots, uzstādīti soliņi, atkritumu urnas. To aktīvi izmanto skolas audzēkņi vai tuvākās apkārtnes jaunieši, tuvumā esošajā laukumā spēlējot sporta spēles;

- Mīlestības kalniņš – neliels kalniņš pilsētas ziemeļu daļā mežaparka rajonā, kas agrāk bijis pazīstams, kā populāra tikšanās vieta. Baldones jauniešu biedrība „Pagalms” un domubiedru grupa „Mazā kavalērija” 2009. gada vasarā to atjaunoja – sakopa apkārtni, uzstādīja soliņus un galdus, iekārtoja trepes, pielika norādes, sastādīja krūmus. Tomēr īsā laika periodā viss labiekārtojums tika iznīcināts, jaunie stādi izrakti. Šobrīd teritorija atkal izskatās, kā pirms rekonstrukcijas;
- Morisona kalnā kādreiz bijusi kalnu slēpošanas trase. Šobrīd iedzīvotāji to izmanto pastaigām, ziemā tā ir populāra vieta, kur pulcējas ģimenes, lai, baudot ziemas priekus, aktīvi pavadītu brīvdienas. Kalns atrodas pie pilsētas dienvidu robežas;
- Vanagkalna brīvdabas estrādē parasti vasarā tiek rīkoti plaši pasākumi dažādos svētkos – Jāņi, pilsētas svētki, arī dažādu Latvijā pazīstamu mākslinieku koncerti, ko apmeklē liels skaits baldoniešu un viesu no tuvākās apkārtnes. Estrāde atrodas pie pilsētas rietumu robežas, meža ielokā;
- pilsētas bērnu laukums izveidots 2008.gadā. Tas uzreiz ieguva plašu popularitāti mazo baldoniešu un viņu vecāku vidū, jo ir vienīgais publiskais bērnu laukums pilsētā. Tas atrodas pilsētas centrālajā daļā, pie Baldones novada domes ēkas. Laukums ir labiekārtots - tajā ir dažādas atrakciju konstrukcijas, soliņi, atkritumu urnas;
- dīķi Avotu ciema rajonā kādreiz bija populāra peldvieta. Tur bija izveidotas ģērbtuves, laipa, soliņi, tualete, taču laika gaitā labiekārtojums ticis izpostīts, dīķi sāk aizaugt un apmeklētāju skaits ievērojami samazinājies. Dīķi atrodas pilsētas rietumu daļā;
- stadions tiek izmantots gan sporta komandu, gan individuāliem treniņiem, šeit atbilstošos laikapstākļos notiek arī sporta nodarbības skolēniem, iedzīvotāji iecienījuši šo teritoriju arī pastaigām ar mājdzīvniekiem, jo stadions atrodas pilsētas centra zonā un ir viegli sasniedzams kājāmgājējiem. Līdzās stadionam izveidots arī neliels skeitparks, kur aktīvākie jaunieši paši veido konstrukcijas un organizē atkritumu savākšanu. Teritorijā būtu nepieciešams izveidot autostāvvietu, iekārtot vietu skatītājiem ar soliņiem, tribīnēm, ierīkot atkritumu urnas un tualetes;
- strītbola un minifutbola laukums pie sporta kompleksa pilsētas centrā izveidots līdz ar Baldones sporta kompleksa atvēršanu. Laukumus plaši izmanto baldonieši, īpaši

jaunieši. Taču arī vecāki baldonieši tur organizē draudzības futbola spēles un treniņus, atpūšas ģimenes ar bērniem.

Nav datu par atklāto teritoriju skaita un platības izmaiņām laika gaitā, nav arī apzināts iedzīvotāju īpatsvars, kas izmanto šīs teritorijas, viņu vēlmes un paradumi, tajās pavadot laiku, tādēļ nevar izdarīt secinājumus par šo teritoriju attīstību līdz šodienai. Turpmāk plānojot pieejamās teritorijas, ieteicams, apzināt iepriekšminētās lietas.

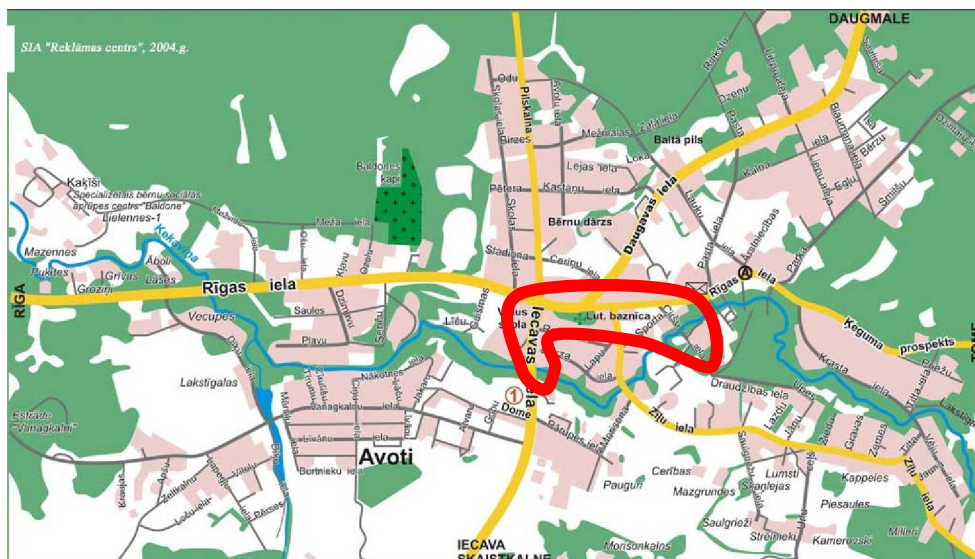
Baldones pilsētas teritorija ir neliela un lielākā daļa pakalpojumu pieejami pilsētas centrālajā daļā, kas ir viegli un ērti sasniedzama, tādēļ mazpilsētas kontekstā, vērtējot pamatpakalpojumus, svarīgāk ir vērtēt nevis to pieejamību 300 attālumā, bet gan daudzveidību un izvietojuma struktūru pilsētā

6.14.attēlā redzams, ka pamatpakalpojumus nodrošinošās iestādes izvietotas pilsētas centrā. Sīkāku pakalpojumu sniedzēju sarakstu var aplūkot 4. pielikumā. Iedzīvotājiem pieejams plašs pakalpojumu klāsts. No Eiropas vienoto rādītāju metodoloģijā minētajiem pamatpakalpojumu veidiem, Baldonē nav sastopami šādi: slimnīca, diagnosticēšanas speciālistu pakalpojumi. Svaigus dārzeņus, maizi un citus pārtikas produktus ir iespējams iegādāties 7 pārtikas veikalos, kā arī sezonas laikā tirgus laukumā no vietējiem audzētājiem.

Pamatpakalpojumu nodrošinājumu Baldones pilsētā iedzīvotāji vērtē dažādi. Atsevišķi vērtējot dažus pakalpojumus - izglītības iespējas, sabiedrisko transportu un atkritumu savākšanu, iedzīvotāji pauduši apmierinātību ar tiem. Vērtējot pamatpakalpojumus kopumā, lielākā daļa ir drīzāk apmierināti (35%) vai apmierināti (23%). Taču tikpat – 23% ir drīzāk neapmierināti ar pamatpakalpojumu pieejamību. To, iespējams, izskaidro iedzīvotāju neapmierinātība ar veselības aprūpes pakalpojumu dažādības un pieejamības samazināšanos – bijušās Baldones slimnīcas pārprofilēšanu.

Baldones pilsētas teritorijas plānojumā paredzēts arī turpmāk attīstīt sabiedriska rakstura funkcijas un apbūvi pilsētas centrālajā daļā, koncentrējot to kompaktākā teritorijā. Ir noteikta daudzfunkcionāla pilsētas centra teritorijas apbūve, ar mērķi veicināt vienota pilsētas centra attīstību, pilnveidot tā funkcionālo loģiku un vizuālo tēlu (Baldones pilsētas ar lauku ..., 2006).

Iespējams, ka iedzīvotāju apmierinātība ar atkritumu savākšanu tuvākajā laikā vēl pieaugs, jo 2010.gada septembrī novada dome pieņēma lēmumu Pierīgas reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plāna 2007.–2013. gadam ietvaros izveidot laukumu šķirotu atkritumu savākšanai no iedzīvotājiem, kā arī Baldones pilsētā un apdzīvotā vietā "Avoti" izveidot 6, bet citās apdzīvotās vietās Baldones lauku teritorijā – 5 ikdienas sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punktus (Baldones ziņas, 2010.gada septembris).

6.14. attēls. Shematisks pamatpakalpojumu pieejamības zonas attēlojums pilsētas plānā (avots: pilsētas plāns - Baldones novads, 2010)

Eiropas vienoto rādītāju metodoloģija neparedz apzināt konkrētas iedzīvotāju nepieciešamības pēc jauniem pakalpojumiem. Ir tikai noteikts mērīt kopējo apmierinātības līmeni, vērtēt dažus no pamatpakalpojumiem – izglītība, sabiedriskais transports, atkritumu savākšana, veselības aprūpe. Lai pilnvērtīgāk varētu izmantot aptaujas laikā ievāktu informāciju pilsētas attīstības plānošanā, ieteicams 1. rādītāja aptaujas anketā iekļaut atvērto jautājumu, kur iedzīvotāji var paust savu viedokli, par trūkstošajiem pakalpojumiem pašvaldībā.

6.5. Gaisa kvalitāte pilsētā

Vadoties pēc Eiropas vienoto rādītāju metodoloģijas tabulām, šo rādītāju raksturo mērījumi par reižu skaitu, kad pārsniegtas gaisu piesārņojošo vielu atļautās vertības, kā arī gaisa kvalitātes pārvaldības plānu esamība un ieviešanas kvalitāte.

Baldones novadā netiek veikti gaisa kvalitātes mērījumi, tādēļ nav pieejama precīza informācija par gaisa kvalitāti un iespējamajiem gadījumiem, kad pārsniegtas gaisu piesārņojošo vielu robežvērtības. Novadā nav lielu uzņēmumu, kas radītu būtisku ietekmi uz gaisa kvalitāti. Un, lai arī pēdējo gadu laikā pilsētas centrā autosatiksmes plūsma ir palielinājusies, tā nav tik intensīva, lai būtiski pasliktinātu gaisa kvalitāti pilsētā.

Nav arī datu par dažādu kurināmā veidu izmantošanu novada teritorijā, kas ļautu apzināt precīzu situāciju par apkures veidu ietekmi uz gaisa kvalitāti.

Sezonāli gaisa kvalitāti pilsētā ietekmē iedzīvotāju darbība – pavasarī un rudenī apkopjot savus īpašumus tiek dedzinātas lapas un citi dārza atkritumi, kas salīdzinoši plašā teritorijā rada īslaicīgu gaisa kvalitātes pasliktināšanos.

Baldonē autotransporta piesārņojums rodas no pašvaldības teritoriju šķērsojošajām transporta maģistrālēm un autoceļiem. Tie ir:

- valsts galvenais autoceļš A7, vienlaikus arī starptautiskais E 67 ceļš, tas šķērso pašvaldības lauku teritorijas nelielu daļu tās rietumu malā. Satiksmes intensitāte 7274 automašīnas diennaktī. Satiksmes intensitātes pieaugums, salīdzinājumā ar citiem valsts galvenajiem autoceļiem posmā, kas atrodas Baldones administratīvajās robežās, nav liels.
- 1.šķiras valsts autoceļi Rīga - Ķekava- Skaistkalne (P89) un Mežvidi -Baldone (P 91) (Baldones pilsētas ar lauku ..., 2006).

Pašvaldības teritorijā uz šiem ceļiem netiek veikti gaisa kvalitātes mērījumi (Baldones pilsētas ar lauku..., 2006).

Pašvaldība nav izstrādājusi īpašus gaisa kvalitātes pārvaldības plānus vai citus dokumentus, kas regulētu šo jomu. Baldones pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumā 2006 – 2018. gadam saistībā ar gaisa kvalitāti minēti ieteikumi plānot apbūvi atbilstošā attāluma no lieliem ceļiem un citiem gaisa kvalitāti ietekmējošiem objektiem, kā arī ņemot vērā valdošos vēja virzienus, lai gaisa kvalitātes normatīvu izpildi varētu nodrošināt bez tehniskiem risinājumiem (Baldones pilsētas ar lauku..., 2006). Kopumā šobrīd gaisa kvalitātes jautājums pilsētā var tikt uzskatīts par maznozīmīgu, taču neieciešams sekot līdzi ražošanas uzņēmumu attīstībai, skaita pieaugumam, transporta plūsmas intensitātei, lai gadījumā, ja piesārņojošo vielu koncentrācijas gaisā ievērojami palielinās, varētu rīkoties.

6.6. Bērnu pārvietošanās uz skolu un mājup no tās

Kā norādīts EVR metodoloģijā, šim indikatoram nav noteikti mērķi. Tomēr jāapzinās, ka veids, kādā bērni nokļūst skolā un atpakaļ no tās, ir ievērojama ikdienas mobilitātes daļa, kas būtiski ietekmē transporta sastrēgumus un citus ilgtspējības aspektus.

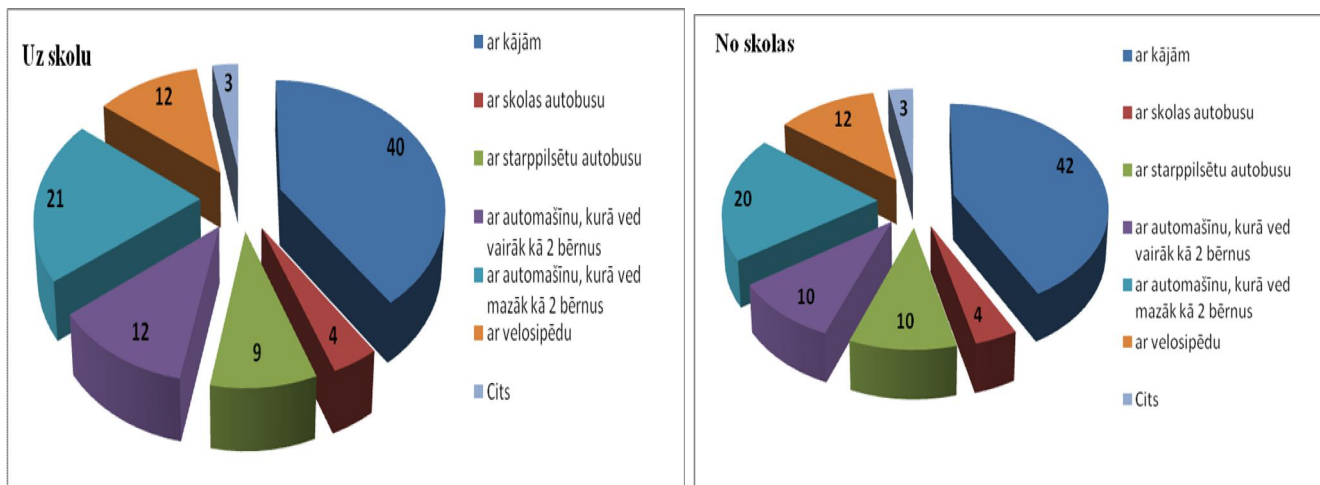
Aptaujā noskaidrots kāda veida transports tiek izmantots, lai skolēnus aizvestu uz skolu un atvestu no tās, tādējādi apzinot, cik nozīmīgi ir veicināt, lai skolēni piemērojas ilgtspējīgam pārvietošanās veidam (European Common Indicators, 2003).

Indikators paredzēts, lai noteiktu to skolēnu skaitu, kas uz skolu iet kājām un/vai brauc ar velosipēdu, lai apskatītu un analizētu iemeslus, kāpēc skolēni un to vecāki izmanto personīgās automašīnas.

Indikators jāvērtē ņemot vērā procentuālo bērnu skaitu, kas izmanto attiecīgos pārvietošanās veidus.

Kopā šajos jautājumos tika iegūtas 102 respondentu atbildes, gan no vecākiem, gan bērniem. Lielākā daļa aptaujāto respondentu mācās Baldones vidusskolā (66%), 14% mācās

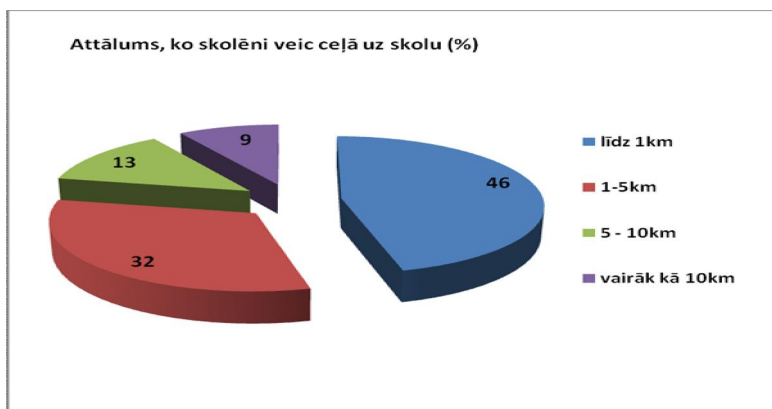
Baldones Mūzikas pamatskolā, 12 respondenti atzīmējuši, ka viņu bērni apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi Baldonē, 9% atzīmējuši, ka apmeklē izglītības iestādes citur, minējuši, ka bērnam ir īpašas vajadzības, un, ka bērnu ved pie auklītes.

6.15. attēls. Skolēnu pārvietošanas veidi uz un no skolas (%) (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

6.15.attēlā redzams, procentuālais sadalījums dažādiem transporta līdzekļiem ceļā uz un no skolas būtiski nemainās. Lielākā daļa skolā nokļūst ar kājām. Vienāds procentuālais sadalījums ir braukšanai ar velosipēdu un automašīnām, kas ved vairāk, kā 2 bērnus – 12%. Šis automašīnas izmantošanas veids ir ilgtspējīgāks, kā tad, ja uz skolu automašīnā ved vienu vai 2 bērnus. Mazāk ir to, kas nokļūšanai skolā izmanto starppilsētu autobusus (9%), skolas autobusu (4%) vai citus veidus (vienmēr kombinē, vai izmanto dažādus no piedāvātajiem pārvietošanās veidiem). 21% aptaujāto skolā nokļūst ar automašīnu, kurā ved vienu vai 2 bērnus.

Kā redzams 6.16.attēlā, lielākā daļa skolēnu dzīvo līdz viena kilometra attālumam no skolas (46%), otra lielākā daļa dzīvo 1 – 5km attālumā – 32%.

6.16. attēls. Attālums, ko skolēni veic ceļā uz skolu (%) (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

Salīdznot 6.15. un 6.16. attēlus, redzams, ka to, kas nāk uz skolu ar kājām, ir mazāk, kā to, kas dzīvo līdz 1km attālumam. Iespējams, daļa izmanto velosipēdu, bet daļa tiek vesti ar automašīnu arī īsās distancēs.

Kā iemeslus automašīnas izmantošanai, respondenti salīdzinoši vienlīdzīgi min laika ietaupīšanu (8 respondenti), skola vecākiem ir pa ceļam (7), lielāka ērtība (7), retāk pieminēta lielāka drošība (4 respondenti).

Skolēnu ceļš uz skolu kopumā vērtējams kā ilgtspējīgs, jo galvenokārt tiek izmatoti videi draudzīgi parvietošanās veidi – kājām, ar velosipēdu, ar sabiedrisko transportu, skolas autobusu vai automašīnu, kurā ved vairāk kā 2 bērnus.

Skolēnu ceļš uz skolu ir atšķirīgs jaunāko un vecāko klašu skolēniem, kā arī tas mainās sezonāli un ir atkarīgs no laikapstākļiem, tādēļ sīkākai jautājuma izpētei būtu nepieciešams detalizētāks pētījums.

Lai arī dzimstības līmenis ir zems, palielinoties iedzīvotāju skaitam novadā, ir palielinājies arī bērnu skaits, kas apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi. Skolēnu skaita pieaugums nav novērojams. Tas apstiprina pieņēmumu, ka uz dzīvi Baldonē pārceļas ģimenes ar maziem bērniem. Tādēļ ir būtiski vērst uzmanību uz mazāko bērnu parvietošanās paradumiem, un iespējām tos ietekmēt, lai nākotnē sekmētu viņu izvēli lietot ilgtspējīgus transporta veidus.

Jāpiemin arī, ka nākotnē iespējams velosipēdistu īpatsvara pieaugums, jo vidusskolā sāks komplektēt skolēnu grupas, kas apgūs ceļu satiksmes noteikumus, lai sekmīgi varētu nokārtot eksāmenu un iegūt velosipēdistu vadītāju apliecības.

6.7. Vietējās pašvaldības un vietējo uzņēmumu ilgtspējīga vadība

Lai veicinātu nepārtrauktu darbības uzlabošanu vides un sociālajā jomā, liekot vietējām pašvaldībām un vietējiem uzņēmumiem un organizācijām izvērtēt un uzlabot savu darbību vides un sociālajā jomā un sniegt attiecīgu informāciju sabiedrībai, ir izstrādātas vispārārstītas un sertificētas vides un sociālo jomu pārvaldības, ziņošanas un audita shēmas. Vides vai sociālās jomas pārvaldības procedūras ir saistītas ar:

- EMAS un ISO 14000/14001 (Eiropas Kopienas un ISO atzītas vides pārvaldības sistēmas un standarti). Dažās ES dalībvalstīs ir arī valsts shēmas (piemēram, Norvēģijā);
- SA8000 (noteikusi CEPAA – Ekonomisko prioritāšu akreditēšanas aģentūras padome, starptautiskie standarti attiecībā uz apgādes ķēdē ietilpstošo uzņēmumu darbvietu apstākļiem, ko veicina ILO – Starptautiskā darba organizācija);

- AA1000 (noteicis Apvienotajā Karalistē esošais fonds „Accountability Foundation”), lai gan pašlaik nedarbojas kā sertifikācijas standarts, tomēr tiek uzskatīts par iespējamo Eiropas kopējo standartu sociālajai, ētiskajai un korporatīvai pārvaldībai;
- SIGMA (Integrētās vadlīnijas ilgtspējīgai pārvaldībai), ko izstrādājusi organizācija Forums Nākotnei (Forum for the Future), BSI-UK un vairāki starptautiskā biznesa partneri, mēģinot integrēt ISO 14001, AA1000 un dažus citus pārvaldības instrumentu/sistēmu elementus, kas ietver vides, sociālās un ētikas jomu labu praksi.
- MVU atbilst definīcijai, kas sniegta Eiropas Komisijas 1996. gada 3. aprīļa Ieteikumā 96/280/EK, saskaņā ar kuru ļoti mazi uzņēmumi ir tie, kur strādājošo skaits nepārsniedz 10; mazie uzņēmumi – kur strādājošo skaits nepārsniedz 50, vidējie uzņēmumi – kur strādājošo skaits nepārsniedz 250.
- NACE kods: saimnieciskās darbības statistikas klasifikācija (European Common Indicators, 2003).

Kā liecina Latvijas kvalitātes asociācijas mājaslapā pieejamā informācija, neviens no 260 Baldones pilsētā reģistrētajiem pašvaldības un privāto uzņēmumiem, biedrībām u.c. savā pārvaldē nepiemēro un neizmanto vides un sociālās pārvaldības standartizētās procedūras (Latvijas Kvalitātes asociācija, 2010, Lursoft, 2010).

Ieteikums nākotnē uzņēmumos, pašvaldībā un tās pakļautībā esošajās iestādēs ieviest šīs procedūras, tādējādi veicinot vietējo uzņēmumu ilgtspējīgu vadību.

6.8. Trokšņa piesārņojums

Baldones novadā netiek veikti vides trokšņa mērījumi, līdz ar to nav pieejami dati par trokšņa līmeni, kā arī netiek plānoti prettrokšņa pasākumi. Arī Baldones pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums 2006 – 2018.gadam neparedz īpašus pasākumus trokšņa līmeņa mazināšanai. Viens no trokšņa avotiem pašvaldības teritorijā varētu būt autotransports, bet, tā kā Baldones pašvaldības teritorija ir nomaļus no lielajām valsts autoģistrālēm (valsts galvenais autoceļš A7, vienlaikus arī starptautiskais E 67 ceļš, šķērso pašvaldības lauku teritorijas nelielu daļu rietumos) un pašvaldības teritorijā ir tikai divi 1. šķiras valsts autoceļi - Rīga - Ķekava- Skaistkalne (P89) un Mežvidi -Baldone (P 91) ar salīdzinoši nelielu satiksmes intensitāti, tad šim jautājumam netiek pievērsta liela uzmanība. Teritorijas attīstības plānā ir vienīgi minēts ieteikums apbūvi plānot tādā attālumā no ceļa, kas neprasa tehniskus risinājumus tās aizsardzībai pret autotransporta radīto troksni un izplūdes gāzēm (Baldones pilsētas ar lauku..., 2006).

Kopumā trokšņa piesārņojuma jautājums Baldonē var tikt uzskatīts par maznozīmīgu.

6.9. Ilgtspējīga zemes izmantošana

Teritorijas struktūra ir izteikti neviendabīga: Z un ZA, A daļu aizņem vairākus simtus hektāru lieli vienlaidus mežu masīvi, ZR un DR daļā, Rīgas – Vecumnieku ceļa apkārtnē pārsvarā ir lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Baldones novada kopējā platība ir 179,1 km². Baldones pilsēta aizņem 5,2 km² jeb 2,9% no novada teritorijas. Pilsētā izbūvētās teritorijas kopā sastāda 48,1% no teritorijas. Kā pilsētas īpatnība jāatzīmē lielais mežu teritoriju īpatsvars (45,5%, t.i. 229,7 ha).

Vidējais iedzīvotāju blīvums pilsētas teritorijā ir 460 iedzīvotāju/km². Analizējot zemes izmantošanas ilgspēju mazpilsētā ar nelielu iedzīvotāju skaitu, lielāka uzmanība jāpievērš apbūvētajām teritorijām, rekreācijas nozīmes teritorijām, pamesto teritoriju un dabas pamatnes attiecībai, ne tik ļoti iedzīvotāju blīvumam, jo mazpilsētās, atšķirībā no lielām pilsētām, nav novērojamas tik uzurbanizētas teritorijas.

Vērtējot teritorijas sadalījumu nekustamā īpašuma lietojuma mērķu grupās (6.1. tabula), redzams, ka lielākais Baldones pilsētas teritorijas īpatsvars šobrīd tiek izmantots mežsaimniecībai (45,5%).

Baldones kā tipiskas mazpilsētas raksturu ataino nekustamo īpašumu lietojumu mērķu sadalījums pa apbūves veidiem – izteikti dominējoša ir zemes izmantošana individuālo dzīvojamo māju apbūvei (26,7%) (6.19.attēls).

Sabiedriskas nozīmes objektu apbūve ir nākošais lielākais teritorijas izmantošanas veids. Tas sastāda 9,8% no visas teritorijas. Tāpat ievērojamu daļu pilsētas teritorijas aizņem satiksmes infrastruktūras objekti (6,4 %, 32,3 ha) tās ir zemes zem ceļiem, ielām un līdzīgiem objektiem.

Daudzdzīvokļu apbūves teritorijas aizņem tikai 3% (15 %). Salīdzinoši niecīga teritorija daļa tiek izmantota komercdarbības objektu apbūvei (3,2 ha), arī ražošanas objektu apbūve pilsētas raksturā ir minimāla (zemes vienības 3,4 ha kopplatībā).

6.1.tabula. Zemes sadalījuma pa nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupām Baldones pilsētā uz 2010.gada 1.janvāri (dati no Valsts Zemes dienesta)

Kods	Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupa	Īpatsvars (%)	Kopplatība (ha)
01	Lauksaimniecības zeme	0,6	2,8
02	Mežsaimniecības zeme un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kurās saimnieciskā darbība ir aizliegta ar normatīvo aktu	45,5	229,5

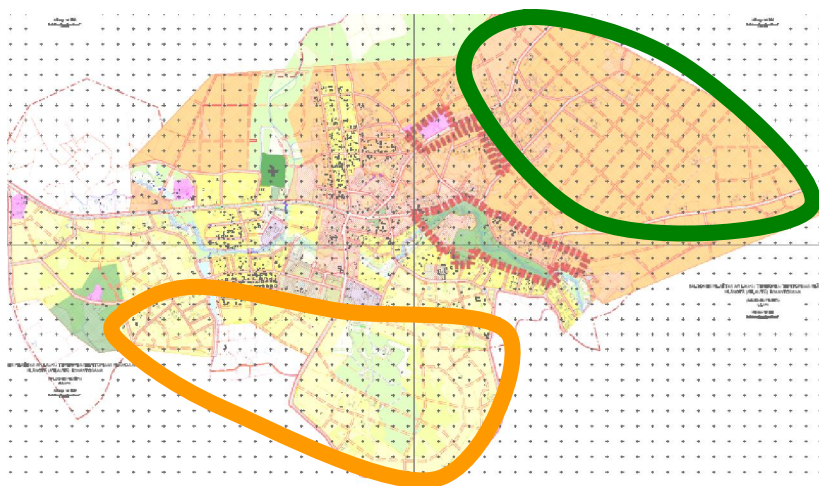
Kods	Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupa	Īpatsvars (%)	Kopplatība (ha)
03	Dabas pamatnes un rekreācijas nozīmes zeme	5,3	26,5
04	Individuālo dzīvojamo māju apbūves zeme	26,7	134,8
05	Daudzdzīvokļu māju apbūves zeme	3	15,0
06	Kommercdarbības objektu apbūves zeme	0,6	3,2
07	Sabiedriskas nozīmes objektu apbūves zeme	9,8	49,6
08	Ražošanas objektu apbūves zeme	0,7	3,4
09	Satiksmes infrastruktūras objektu apbūves zeme	6,4	32,3
10	Inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu apbūves zeme	0,9	4,6
11	Nekustamā īpašuma lietošanas mērķis nav norādīts	0,5	2,6
	Kopā:	100	504,5

Īpaši aizsargājamās dabas vērtības – 13 dižkoki un 4 dendroloģiskie stādījumi - Paula Galeniēka dendroloģiskie stādījumi Baldones "Rozītēs", Baldones Baltās pils parks, Mercendarbes liepu aleja, Baldones sanatorijas parks, kas aizņem salīdzinoši lielu platību pilsētas centrā – 12ha jeb 2,3% no pilsētas teritorijas un pieskaitām pie neapsaimniekotajām un nekoptajām teritorijām (Dabas aizsardzības pārvalde, 2009;). Šiem objektiem un teritorijām nav piešķirts īpaši aizsargājamo teritoriju statuss.

Jaunu ēku celtniecība Baldones pilsētas un arī novada teritorijā apstākusi. Visaktīvāk tā notika pāris gadus atpakaļ, kad pilsētā tik būvētas jaunas savrupmājas, pabeigti deviņdesmito gadu sākumā iesāktie daudzdzīvokļu nami Zīļu ielā, tika celts sporta komplekss (pabeigts 2007. gadā) un vidusskolas piebūve, kur darbi noris joprojām.

Baldones pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumā 2006. – 2018. gadam prognozēta radikāla dzīvojamās apūves ekspansija pilsētas teritorijā, kas gan netiek saistīta ar darba vietu skaita pieaugumu. Ņemot vērā šos apstākļus teritorijas plānojumā ir noteikta pilsētas robeža, paplašinot to atbilstoši situācijai un attīstības potenciālam, izstrādāts zonējuma priekšlikums un attiecīgās prasības teritoriju izmantošanai. Baldones pilsētas robeža plānojumā tiek palielināta gan ziemeļu - ziemeļaustrumu virzienā, kur plānotas mežaparka

apbūves teritorijas, gan dienvidu (pašreizējā Avotu ciema) virzienā (6.17. attēls) (Baldones pilsētas ar lauku..., 2006).

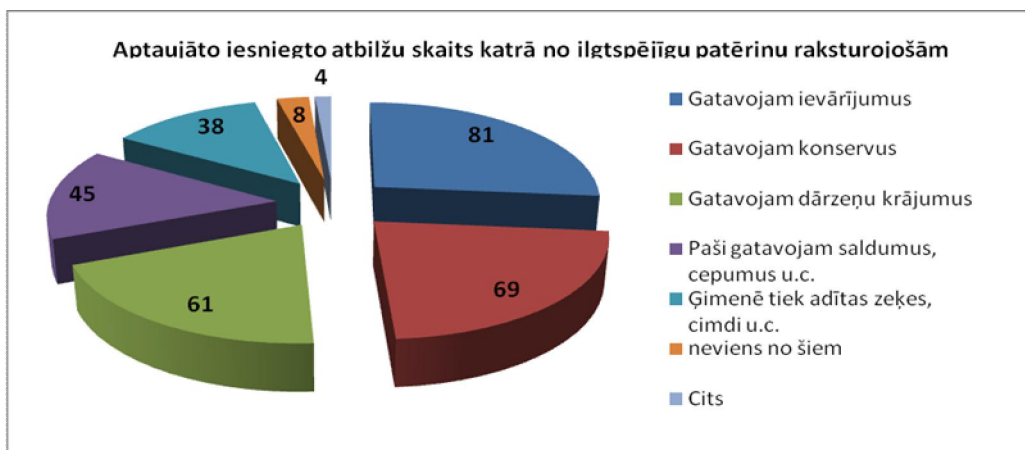
- ZA virziens – mežaparks
- D virziens – savrupmāju apbūve

6.17. attēls. **Baldones pilsētas attīstības virzieni** (avots: Baldones pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums 2006 – 2018, 2006)

Plānojums arī paredz, ka, lai saglabātu Baldones īpašo dārzu jeb kūrorta pilsētas tēlu, ir noteiktas vairākas neapbūvējamo un retinātas apbūves teritoriju grupas, kuru izmantošanas prasību mērķis ir iespējami pilnīga esošās zaļās struktūras saglabāšana un dārzu mākslas izkopšana. Tās ir dabas teritorijas, ūdensteču un ūdenstilpju teritorijas, labiekārtotu apstādījumu teritorijas un mežaparka apbūves teritorijas, kur ir atstāti arī lielāki neapbūvējami meža nogabali, kas noteikti, kā meža aizsargjosla ap pilsētu. Aizsargjoslā iekļauti vērtīgie meža biotopi (Baldones pilsētas ar lauku..., 2006). Nosaukto neapbūvējamo teritoriju vidū nav minēti pilsētas dienvidu daļā esošie mazdārziņi, ko apsaimnieko daudzdzīvokļu namu iemītnieki. Lai pilsētas vide saglabātos ilgtspējīga, ieteicams, mazdārziņus saglabāt un, nepieciešamības gadījumā, apbūvi plānot teritorijā, kas ir tālāk aiz mazdārziņiem.

Ieteicams, turpmāk plānojot apbūvi, veidot to kompaktāku, īpaši pilsētas centrā, un izvietot jau esošajā pilsētas teritorijā, tādējādi nepaplašinot pilsētas robežas un nodrošinot infrastruktūras racionālāku izmantošanu.

Apkopojot respondentu atbildes par viņu paradumiem dažādās kategorijās (6.20.attēls), no 105 aptaujātajiem tikai 8 atbildējuši, ka savā saimniecībā nepraktizē nevienu no nosauktajām aktivitātēm. Visvairāk reižu atzīmēts, ka iedzīvotāji paši gatavo ievārījumus (81 reizi), liela daļa gatavo arī konservus (69) un dārzeņu krājumus (61). Mazāk ir to, kas paši gatavo saldumus (45) un ada zeķes, cimds u.c. (38). Kategorijā „Cits” respondenti minējuši, ka vāc tējas, audzē puķes, paši vāc malku un sienu trušiem. Jāatzīmē, ka šīs aktivitātes ir nozīmīgas ilgtspējīga dzīvesveida sastāvdaļas.

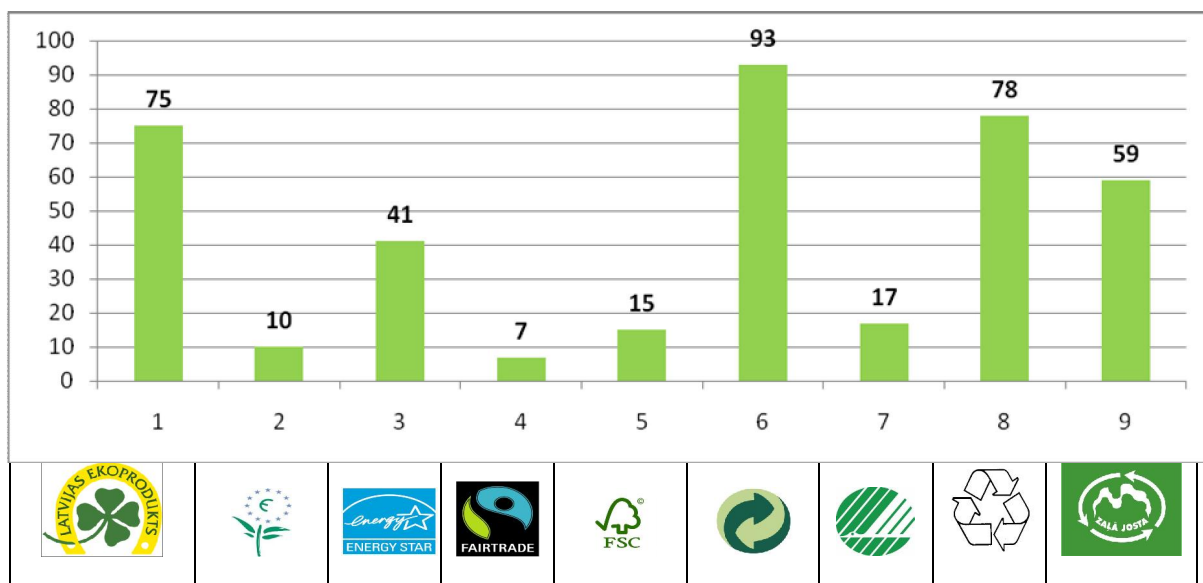
6.20.attēls. Aptaujāto iesniegto atbilžu skaits katrā no ilgtspējīgu patēriņu raksturojošām kategorijām (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

92% atbild, ka zin, kas ir videi draudzīgs produkts, mazāks ir to (74%), kas atzīst, ka viņus interesē šo produktu iegāde, vēl mazāk (43%) ir to, kas pievērš uzmanību produkta ietekmei uz vidi. Ilgtspējīgus produktus iedzīvotāji iegādājas galvenokārt reti (62%), bet 31% aptaujāto atbild, ka bieži.

26% aptaujāto neinteresē ilgtspējīgu produktu iegāde, kā iemeslus minot nepietiekamu informētību, produktu lielākās izmaksas un sarežģīto pieejamību. 3 respondenti atbildējuši, ka vispār nav ieinteresēti un 4, ka nesaskata tam jēgu.

Aptaujāto iedzīvotāju zināšanas par ekomarķējumiem redzamas 6.21. attēlā (vērtības norāda uz logo atzīmēto reižu skaitu). Atpazīšanai tika piedāvātas ekomarķējumu logo, kas norāda uz energoefektivitāti, produkta ekoloģiskumu, godīgu tirdzniecību, atbildīgu mežu apsaimniekošanu. Papildus šiem marķējumiem, bija Latvijas Zaļā punkta un Zaļās jostas logo, un reciklēšanas simbols. Liela daļa iedzīvotāju neatpazīst populārākos ekomarķējumus. Vismazāk reižu atzīmēts Godīgās tirdzniecības (angliski *Fairtrade*) simbols (7) un Eiropas Savienības ekomarķējuma simbols Ekopuķīte (10). Vizbiežāk atpazīts Zaļā punkta logo (atzīmēts 93 reizes), reciklācijas zīme (78 reizes) un Latvijas ekoprodukta marķējums (75 reizes). Lai gan iedzīvotāji apgalvo, ka zin, kas ir ilgtspējīgs produkts, viņu zināšanas par

starptautiskiem ekomarķējumiem uzskatāmas par vājām. Nepieciešams veikt iedzīvotāju informēšanu par ekomarķētiem produktiem un to labvēlīgāko ietekmi uz vidi.

6.21.attēls Aptaujāto iedzīvotāju atpazītie ekomarķējumi (Baldones iedzīvotāju aptauja, 2010)

Pašvaldībā veicot iepirkumus netiek ņemti vērā ilgtspējību veicinoši faktori – ietekme uz vidi, sociālais taisnīgums. Ieteicams nākotnē rīkot iepirkumus, izmantojot vides ministrijas izstrādātos ietekumus zaļā publiskā iepirkuma veicināšanai institūcijās (pieejami Vides ministrijas mājaslapā).

Turpmāk būtu nepieciešams vairāk informēt iedzīvotājus par ilgtspējīgiem produktiem, to nozīmi, kā arī pašvaldībai būt par piemēru pārējai sabiedrībai un, veicot publiskos iepirkumus, ņemt vērā zaļā iepirkuma nosacījumus.

6.11. Mālpils un Baldones ilgtspējas novērtējuma salīdzinājums

Izmantojot Eiropas vienotos rādītājus, 2009.gada maijā veikts Mālpils ilgtspējas novērtējums. Abas vietas atbilst mazpilsētu kategorijā. Tāpat kā Baldonē, arī Mālpilī ir mazs iedzīvotāju skaits (Mālpils ciemā ir 2285 iedzīvotāju, Baldones pilsētā - 2399), tā arī atrodas Rīgas plānošanas reģionā (Muraško, 2010).

Salīdzinot iegūtos rezultātus, var secināt, ka kopējās tendences abās vietās ir līdzīgas. 84%iedzīvotāju ir apmierinātība ar Mālpili, ka vietu kur dzīvot, Baldonē šis rādītājs ir 89%. Sakrīt arī abu vietu stiprās puses, kam apmierinātība ir virs 80% - vides kvalitāte, sociālās attiecības, klusums apkārtnē, atklāto teritoriju pieejamība. Arī vājākos apmierinātības rezultātus gan Mālpilī, gan Baldonē uzrāda nodarbinātības iespējas un slimnīcas pieejamība.

Par finanšu jautājumiem pašvaldībā abās vietās bijis vislielākais respondentu skaits, kas nav iesniedzis atbildes (Muraško, 2010).

Kā atšķirīgo, var minēt pamatpakalpojumu izvietojuma struktūru pilsētā, jo Mālpilī tie koncentrēti divās vietās – tagadējā centrā - ciema Z daļā un vēsturiskajā centrā (D daļā).

Kopumā abu apdzīvoto vietu ilgtspējas vērtējuma rezultāti ir līdzīgi.

6.12. Ieteikumi Baldones dzīves vides kvalitātes vērtēšanai

Papildus Eiropas vienotajos rādītājos paredzētajiem mērījumiem, Baldonē, kā mazpilsētā, ieteicams izmantot papildus rādītājus par šādiem jautājumiem:

- dzeramā ūdens kvalitāte un patēriņš, taupības pasākumu ieviešana, ūdens kvalitāte peldvietās;
- vides pieejamības nodrošināšana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un bērnu ratiņiem – ietvju malu pazemināšana, uzbrauktuvju izveidošana;
- iedzīvotāju paradumu un vēlmju apzināšana par pieejamo zaļo teritoriju izmantošanu pilsētā (iedzīvotāju skaits, kas brīvo laiku pavada Baldonē, viņu brīvā laika pavadīšanas paradumi), atbilstoša šo teritoriju labiekārtojuma un funkcionalitātes piemērošana un uzlabošana;
- siltumenerģijas ražošanas, energoefektivitāti veicinošu pasākumu un elektroenerģijas patēriņa situācija gan pašvaldības iestādēs, gan mājsaimniecībās, taupības un energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu ieviešana, kur tas nepieciešams;
- mazdārziņu teritoriju īpatsvars pilsētas centrālajā daļā, iedzīvotāju daļa, kas apsaimnieko mazdārziņus, mazdārziņu teritorijas nesamazināšanas iespējas.

Secinājumi

1. Mazpilsētu dzīves vides kvalitātes jautājumi skar problēmas, kas raksturīgas gan pilsētām, gan laukiem, tādēļ mazpilsētu var uzskatīt par pāreju no pilsētas vides uz laukiem, un otrādi.
2. Veicot Baldones, kā mazpilsētas, dzīves vides kvalitātes vērtēšanu, izmantojot Eiropas vienotos rādītājus, jāsecina, ka divi rādītāji apskata mazpilsētām mazaktuālus jautājumus -gaisa kvalitāti, trokšņa piesārņojumu, un pārējie astoņi rādītāji labi raksturo mazpilsētu ilgtspēju, un ir piemēroti to vērtēšanai.
3. Vērtējot Baldones dzīves vides kvalitāti, izmantojot Eiropas vienotos rādītājus, var secināt, ka kopumā iedzīvotāju apmierinātība ar Baldoni, kā vietu, kur dzīvot un strādāt, ir augsta. Lielākā daļa aptaujāto atzinuši, ka ir apmierināti – 89%.
4. Veicot Baldones pilsētas ilgtspējas vērtējumu un salīdzinot to ar Mālpils ciema vērtējumu, iegūtie rezultāti ir līdzīgi – lielāko apmierinātību abās mazpilsētās aptaujātie iedzīvotāji pauž par vides kvalitāti, sociālajām attiecībām, bet vājākos apmierinātības rezultātus uzrāda nodarbinātības iespējas un slimnīcas pieejamība.
5. Aptaujātie Baldones iedzīvotāji vismazāk atbildes snieguši par finanšu jautājumiem pašvaldībā – iegūto līdzekļu ieguldīšanu atpakaļ pašvaldībā, to sadalījums pa nozarēm. Nepieciešams veicināt iedzīvotāju iesaistīšanos un līdzdalību pārvaldē.
6. Baldones pilsētā netiek īstenota ilgtspējīga pārvaldība - neviens no tur reģistrētajiem uzņēmumiem un iestādēm savā pārvaldē nepiemēro un neizmanto vides un sociālās pārvaldības standartizētās procedūras.
7. Nozīmīgi rādītāji mazpilsētu ilgtspējas vērtēšanā un būtiskas ilgtspējīga dzīvesveida sastāvdaļas ir aptaujāto Baldones iedzīvotāju veiktās aktivitātes māsaimniecībās un patēriņa paradumi, tādi, kā mazdārziņu apsaimniekošana, produktu krājumu gatavošana u.c.
8. Papildus Eiropas vienotajiem rādītājiem, Baldonē, kā mazpilsētā, ieteicams izstrādāt rādītājus par dzeramā ūdens kvalitāti un patēriņu, ūdens kvalitāti peldvietās, vides pieejamību pilsētā, elektroenerģijas patēriņu, siltumenerģijas ražošanu māsaimniecībās.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

Publicētā literatūra

1. Āboliņa, K. (2005). Latvijas pilsētu līdzsvarotas attīstības rādītāju izstrādes kritēriji. Promocijas darba kopsavilkums. Latvijas Universitāte. Rīga.
2. Brizga, J. (2007). NVO ziņojums par ilgtspējīgu attīstību Latvijā. Zaļā brīvība, Rīga, pieejams http://www.latvija2030.lv/upload/nvo_zinojums.pdf, apskatīts 2010.gada 7.maijā
3. Buckley, R.(ed.) (1996). Healthy Cities: Improving urban life. Understanding Global Issues 4/96. The Runnings, Cheltenham, 18.lpp
4. Bunkše E. V., (1993) Small Towns in Postindustrial, Postmodern Contexts; Or, Significance of the Free Global Market in Landscapes and Places. In Book: In: Development Problems of the Small Towns in the Baltic States. Riga: University of Latvia, p. 25–30 no Bite, D. (2008). Mazpilsētu pētniecība Latvijā. Latvijas Universitātes raksti 736.sējums Socioloģija: Socioloģijai Latvijā – 40. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 135-148 lpp
5. Chanan, G., (1999). Regeneration and Sustainable Communities Community Development Foundation, 60 Highbury Grove, London no Brizga, J., (2003). Rokasgrāmata lauku attīstībai. Zaļā Brīvība, pieejams <http://www.zb-zeme.lv/images/dokumenti/lauku.pdf>
6. Danga, I., Stalidzāne, I., Damberga, A., Pastore, A., Bērziņš, A. (2007). Apkaimes attīstības rokasgrāmata. Valmieras novada fonds, pieejams http://www.vnf.lv/panelis/faili/ApkaimesGramata_web2.pdf, apskatīts 2010.gada 5.maijā
7. Darbiņa, G., red.(2009). Idejas labākai dzīvei Pierīgā. Rīgas rajona padome, Rīga
8. Ernšteins, R. (2004). *Local Agenda 21* attīstība. Latvijas Universitātes Vides zinātnes un pārvaldības institūts, Rīga
9. *European Common Indicators. Towards a Local Sustainability Profile* (2003). Ambiente Italia Research Institute, Italy, pieejami http://ec.europa.eu/environment/urban/common_indicators.htm, apskatīts 01.09.2010
10. Girardet, H. (1992). The Gaia Atlas of Cities. New directions for sustainable urban living. Gaia Books Limited. London, 191. lpp
11. Guide to the Labour Force Survey: Section 3: Dictionary of concepts and definitions no Bite, D. (2008). Mazpilsētu pētniecība Latvijā. Latvijas Universitātes raksti 736.sējums Socioloģija: Socioloģijai Latvijā – 40. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 135-148 lpp

12. Krastiņš O., Vanags E. (zin.red.), (2004). Dažādā Latvija: pagasti, novadi, pilsētas, rajoni, reģioni. Vērtējumi, perspektīvas, vīzijas. Rīga: Latvijas Statistikas institūts, Valsts reģionālās attīstības aģentūra, 539.lpp no Ķūsis, J., Krūzmētra, Ž., Bite, D. (2008). Pašvaldību stratēģijas teritorijas ilgtspējīgā attīstībā. Proceedings of the International Scientific conference „Economic Science for Rural Development”, Nr.15.Jelgava, 88.-95. lpp
13. *Latvija. Pārskats par tautas attīstību, 2008/2009 : Atbildīgums.* Galv. red. Juris Rozenvalds un Ivars Ijabs. Rīga: LU Sociālo un politisko pētījumu institūts, 2009, 178.lpp
14. Marchand, A., Walker, S. 2006. Sustainable consumption, lifestyles and «responsible consumers». Proceedings: Perspectives on Radical Changes to Sustainable Consumption and Production (SCP), pp. 177–188. (aplūkots 2010.oktobrī)]. Pieejams: http://www.risoe.dk/rispubl/art/2006_117_proceedings.pdf
15. Ridens, L. (2001). Mūsu mājojklis un māja. No Andersons, H., Bergs, G.P., Bergs, O.E.P., Hultmans, B., Ridens, L., Janovs, V., Jauhainens, J., Mallo, R., Pakarinens, T., Savčuks, O. Baltijas reģiona ilgtspēja. Pilsētas un kopienas. Apdzīvotu vietu ilgtspēja. Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultāte, Rīga, 7.-8. lpp
16. Rīgas dome, Latvijas Universitāte, Rīgas vides centrs “Agenda 21” (2005). Rīgas pilsētas vides un attīstības politikas vērtējums attiecībā pret Olborgas saistībām. Rīgas vides centrs “Agenda 21” un Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte. Rīga.
17. Rīgas dome, Latvijas Universitāte, Rīgas vides centrs “Agenda 21” (2005). Rīgas attīstības ilgtspējība. Iespējas un izaicinājumi. Rīgas vides centrs “Agenda 21” un Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte. Rīga.
18. Rozīte M. (1993) The Role of Industry in the Development of Small Towns in Latvia. In Book: In Book: Development Problems of the Small Towns in the Baltic States. Riga. University of Latvia, 1. -6.lpp no Ķūsis, J., Krūzmētra, Ž., Bite, D. (2008). Pašvaldību stratēģijas teritorijas ilgtspējīgā attīstībā. Proceedings of the International Scientific conference „Economic Science for Rural Development”, Nr.15.Jelgava, 88.-95. lpp
19. Rural Strategy (2004) London: Department for Environment Food and Rural Affairs no Bite, D. (2008). Mazpilsētu pētniecība Latvijā. Latvijas Universitātes raksti 736.sējums Socioloģija: Socioloģijai Latvijā – 40. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 135-148 lpp. pieejams www.defra.gov.uk/rural/pdfs/strategy/rural_strategy_2004.pdf
20. Vakerneidžels M., Rīss V. (2000). Mūsu Ekoloģiskais pēdas nospiedums. Apgāds Norden AB”, Rīga

Nepublicētie materiāli –

21. Baldones novada iedzīvotāju aptaujas rezultāti, 2010. gada maijs, septembris, oktobris
22. Muraško, A., (2010). Mālpils ilgtspējas novērtējums, izmantojot Eiropas vienotos indikatorus. Bakalaura darbs. Rīga

Dokumenti

23. Pilsētvides tematiskā stratēģija, 2006, pieejama <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:306E:0182:0188:LV:PDF> apskatīts 2010.gada 22. septembrī
24. Baldones pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums 2006 – 2018. (2006) pieejams http://www.baldone.lv/Lapas/B_N_2.htm, apskatīts 2010.gada 7.maijā
25. Eiropas parlamenta un Padomes direktīva 1996.gada 27.septembra direktīvā 96/62/EK par apkārtējā gaisa kvalitātes novērtēšanu un pārvaldību, pieejama <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1996L0062:20080611:LV:PDF>, apskatīta 2010.gada 4.oktobrī
26. Kohēzijas politika un pilsētas: pilsētu un aglomerāciju nozīme reģionu ekonomiskajā izaugsmē un darba vietu radīšanā, 2006, pieejams <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:117E:0073:0078:LV:PDF>, apskatīts 2010.gada 22.septembrī
27. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030, (2008), pieejama www.latvija2030.lv, apskatīta 2020.gada 4.septembrī
28. LR Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija (RAPLM) (2006). Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007-2013, pieejams <http://www.nap.lv/lat/>, apskatīts 2010.gada 3.septembrī

Interneta resursi

29. Baldones Mākslas skolas mājaslapa www.baldonesmaksla.lv, apskatīts 2010.gada 3.oktobrī
30. Baldones Mūzikas pamatskolas mājaslapa <http://www.muzikasbaltapils.lv/>, apskatīts 2010.gada 3.oktobrī
31. Baldones novada mājaslapa www.baldone.lv, apskatīts 2010. gada 10.septembrī
32. Baldones Partnerības teritorijas attīstības stratēģija 2009.- 2013.gadam, (2009). pieejams <http://www.box.net/shared/v3dr1ilzga>, apskatīts 2010.gada 3.maijā
33. Baldones vidusskolas mājaslapa www.baldonesvsk.lv, apskatīts 2010.gada 3.oktobrī
34. Baldones ziņas, 2010 septembra numurs pieejams <http://www.box.net/shared/eoac8807hi>, apskatīts 2010.gada 23.oktobrī
35. Biagi, B., Lambiri, D., Royuela, V. (2006). Quality of Life in the Economic and Urban Economic Literature. CUEC Working Papers. no pētījuma „Latvijas pilsētu sociāli ekonomiskās attīstības tendences” ziņojuma (2007-2008). Rīga, pieejams http://mazpilseta.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=44&Itemid=59, apskatīts 2010.gada 8.septembrī
36. Biedrības „Mūsu Baldone” mājaslapa www.musubaldone.lv, apskatīts 2010. gada 20.oktobrī

37. Bite, D. (2008). Mazpilsētu pētniecība Latvijā. Latvijas Universitātes raksti 736.sējums Socioloģija: Socioloģijai Latvijā – 40. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 135-148 lpp, pieejams
http://mazpilseta.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=44&Itemid=59,
apskatīts 2010.gada 7.oktobrī
38. Brizga, J., (2003). Rokasgrāmata lauku attīstībai. Zaļā Brīvība, pieejams
<http://www.zb-zeme.lv/images/dokumenti/lauku.pdf>,
apskatīts 2010.gada 17.septembrī
39. Brizga, J., (2008). Latvijas ekoloģiskās pēdas nospiedums pasaulē. Pasaules Dabas fonds. Vides aizsardzības fonds, pieejams
http://www.pdf.lv/doc_upl/petijums_Ekopedia_PDF2008.pdf,
apskatīts 2010.gada 23.oktobrī
40. Dabas aizsardzības pārvalde, pieejams
http://www.daba.gov.lv/public/lat/par_mums/struktura/kemeru_parraudzibas_teritorija
apskatīts 2010.gada 16.oktobrī
41. Environmental sustainability Index 2005, pieejams
http://www.yale.edu/esi/ESI2005_Main_Report.pdf,
apskatīts 2010.gada 23.oktobrī
42. Environmental vulnerability index, pieejams www.vulnerabilityindex.net,
apskatīts 2010.gada 23.oktobrī
43. Florida, R. (2002.) The Economic Geography of Talent, Annals of the Association of American Geographers, 92 (4). no pētījuma „Latvijas pilsētu sociāli ekonomiskās attīstības tendences” ziņojuma (2007-2008). Rīga, pieejams
http://mazpilseta.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=44&Itemid=59,
apskatīts 2010.gada 23.oktobrī
44. Happy planet Index www.happyplanetindex.org,
apskatīts 2010. gada 23.oktobrī
45. Human Development reports, pieejams <http://hdr.undp.org/en/>,
apskatīts 2010.gada 23.oktobrī
46. ICLEI - International Council for Local Environmental Initiatives (2004). *Aalborg Commitments*. ICLEI, pieejams <http://www.aalborgplus10.dk>,
apskatīts 2010.gada 7.septembrī
47. Iniciatīvu un sadarbības apvienības „Pagalms” mājaslapa
<http://pagalms.wordpress.com>,
apskatīts 2010.gada 29.oktobrī
48. Kas notiek Latvijā? (2008). Veselības aprūpe: reformas plāni un realitāte”. Pieejams
<http://www.knl.lv/raksti/425>,
apskatīts 2010.gada 27.oktobrī
49. Ķūsis, J., Krūzmētra, Ž., Bite, D. (2008). Pašvaldību stratēģijas teritorijas ilgtspējīgā attīstībā. Proceedings of the International Scientific conference „Economic Science for Rural Development”, Nr.15. Jelgava, 88.-95. lpp; pieejams
http://mazpilseta.lv/FAILI/STRATEGIES_OF_LOCAL_MUNICIPALITIES_FOR_SUSTAINABLE.pdf,
apskatīts 2010.gada 8.maijā
50. Latvijas enerģētika skaitļos, 2008, pieejams

- http://www.fedre.org/documents/Latvian_Energy_in_Figures_2009.pdf, apsatīts 2010.gada 16.oktobrī
51. Latvijas Kvalitātes Asociācija <http://www.lka.lv/index.php?module=Certificates>, apskatīts 2010.gada 20.oktobrī
52. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. Valsts statistikas pārskats Nr.2 – Gaiss, pieejams <http://vdc2.vdc.lv:8998/gaiss.html>, apskatīts 2010.gada 17.oktobrī
53. Lursoft uzņēmuma reģistra datubāze <http://map.lursoft.lv/city/Baldone>, apskatīts 2010.gada 20.oktobrī
54. Pētījuma „Latvijas pilsētu sociāli ekonomiskās attīstības tendences 2007 – 2008 ziņojums. (2008) pieejams http://www.tm.gov.lv/lv/noderigi/sabiedribas_integracija/06petijums_latvijas_pilsetu_sociali_ekonomiskas_attistibas_tendences_2_1.pdf, apskatīts 2010.gada 28.septembrī
55. Pilsonības un Migrācijas lietu pārvalde www.pmlp.gov.lv/lv/statistika/iedzivotaju.html, apskatīts 2010. gada 20. septembrī
56. Preservation Struggle (2004) Canada & The World Backgrounder, 11892102, May 2004, Vol. 69, Issue 6. no Bite, D. (2008). Mazpilsētu pētniecība Latvijā. Latvijas Universitātes raksti 736.sējums Socioloģija: Socioloģijai Latvijā – 40. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 135-148 lpp, pieejams http://mazpilseta.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=44&Itemid=59, apskatīts 2010.gada 7.oktobrī
57. Projekta „Rīgas plānošanas reģiona attīstības vērtēšanas indikatoru un rezultatīvo rādītāju noteikšana saskaņā ar reģiona plānošanas dokumentiem” ziņojums, (2007) pieejams http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/Uzraudziba/ZINOJUMS_Indikatori_19dec2007.pdf, apskatīts 2010.gada 15.oktobrī
58. Raco, M., (2007). Seruring Sustainable Communities. Citizenship, Safety and Sustainability un the New Urban Planning. In European Urban and Regional Studies 14 (4): 305-320 no Ķūsis, J., Krūzmētra, Ž., Bite, D. (2008). Pašvaldību stratēģijas teritorijas ilgtspējīgā attīstībā. Proceedings of the International Scientific conference „Economic Science for Rural Development”, Nr.15.Jelgava, 88.-95. lpp pieejams http://mazpilseta.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=44&Itemid=59, apskatīts 2010.gada 7.oktobrī
59. Raugze, I., (2007). ES struktūrfondu teritoriālais ieguldījums. Foruma „Reģioni – Latvijas attīstība: Vīzijas. Iespējas. Risinājumi” materiāli no Ķūsis, J., Krūzmētra, Ž., Bite, D. (2008). Pašvaldību stratēģijas teritorijas ilgtspējīgā attīstībā. Proceedings of the International Scientific conference „Economic Science for Rural Development”, Nr.15.Jelgava, 88.-95. lpp, pieejams http://mazpilseta.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=44&Itemid=59, apskatīts 2010.gada 7.oktobrī
60. Rīgas pašvaldības portāls www.riga.lv, apskatīts 2010. gada 14.septembrī
61. Rīgas Plānošanas reģiona mājaslapa, Baldones kartes http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/novadi_kristine/Baldone/Baldones_novads_kart

e.png?PHPSESSID=23b3866d4f679d58f4e4a103287eddfc,
[http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/novadi_kristine/Baldone/Baldones_novads.png?](http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/novadi_kristine/Baldone/Baldones_novads.png?PHPSESSID=23b3866d4f679d58f4e4a103287eddfc)
PHPSESSID=23b3866d4f679d58f4e4a103287eddfc, apskatīts 2010.gada 17.oktobrī

62. Valsts Zemes dienests <http://www.vzd.gov.lv/sakums/publikacijas-un-statistika/citas-publikacijas/?id=315>, apskatīts 2010.gada 23.oktobrī

PIELIKUMI

1. pielikums. Olborgas harta

- **Ilgospējīga attīstība ir radošs, vietējs uz līdzsvaru virzīts process**, kas ir nozīmīgs visās pašvaldības lēmumu pieņemšanas sfērās, nevis vīzija un nemainīgs stāvoklis.
- **Pašvaldībai attīstības problēmas jārisina dialoga ceļā** – pašvaldība nedrīkst “eksportēt” problēmas vai atlikt uz nākotni, bet tās jārisina pašiem vai sadarbībā ar reģionālo vai nacionālo pārvaldes līmeni.
- **Jāveicina pilsētu ekonomikas ilgtspēju**, investējot dabas bagātību saglabāšanā un pieaugumā (piemēram, retu sugu dzīves vides saglabāšana, neatjaunojamo enerģijas resursu izmantošanas samazināšana, parku izveide pilsētas centrā) un palielinot eko-efektivitāti (ceļot ēkas, kurās efektīvi tiek izmantota enerģija un lietojot videi draudzīgus pilsētas transporta līdzekļus).
- **Sociālā taisnīguma ievērošana pilsētu attīstībā** – ievērot līdztiesības principu attiecībā uz kvalitatīvas vides (laba gaisa kvalitāte, klusa vide) un sociālo pakalpojumu pieejamību (kvalitatīva veselības aprūpe, izglītība, mājoklis un labiekārtotas un funkcionālas atpūtas/rekreācijas teritorijas) dažādām iedzīvotāju un sociālām grupām.
- **Ilgospējīga telpiskā plānošana** – jāveicina kompakta pilsētas izveide ar blīvāku, daudzfuncionālu apbūvi cilvēcīgā mērogā, lielāku enerģijas efektivitāti un efektīvu sabiedrisko transportu.
- **Ilgospējīgas transporta kustības plānošana** – jāuzlabo pieejamību un jāveicina sociālo labklājību un pilsētniecisku dzīvesveidu, samazinot nepieciešamību pēc transporta. Neatbalstīt nevajadzīgu automašīnu lietošanu, bet prioritāti dot videi draudzīgiem transporta veidiem, tai skaitā gājējiem, velotransportam un sabiedriskam transportam.
- **Atbildība par globālā klimata izmaiņām** – nepieciešams pēc iespējas ātrāk samazināt siltumnīcas efekta gāzu emisijas, ko galvenokārt izraisa fosilo kurināmo dedzināšana, un veicināt atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanu.
- **Ekosistēmu piesārņojuma novēršana** – pārtraukt un novērst gaisa, ūdens, augsnes un pārtikas piesārņošanu ar toksiskām un kaitīgām vielām, kas apdraud cilvēku veselību un ekosistēmas.
- **Sabiedrības informēšana un iesaistīšana ilgtspējīgas attīstības veicināšanā un ieviešanā.** Pašvaldībai jāsadarbojas ar visām sabiedrības grupām, izstrādājot “vietējo rīcības plānu Agenda 21”. Gan sabiedrībai, gan pašvaldības lēmējvaras un izpildvaras pārstāvjiem ir nepieciešama izglītība un apmācības par ilgtspējīgu attīstību.

- **Pašvaldībai jāpielieto dažādus instrumentus un līdzekļus ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai** – vides datu apkopošana, vides plānošana, ierobežojumu noteikšana, nodokļu politika, ekonomiskie instrumenti u.tml.

2. pielikums. OLBORGAS SAISTĪBAS

1. SABIEDRĪBU IESAISTOŠA PĀRVALDĪBA

Mēs apņemamies, aktivizējot sabiedrības līdzdalību, padarīt efektīvāku mūsu lēmumu pieņemšanu.

- 1) tālāk attīstīt sabiedrībā plaši atbalstītu ilgtspējīgas attīstības pilsētas ilgtermiņa vīziju;
- 2) vietējā sabiedrībā un pašvaldības administrācijā attīstīt līdzdalību un iespējas ilgtspējīgai attīstībai;
- 3) aicināt visus vietējās sabiedrības sektorus efektīvi līdzdarboties lēmumu pieņemšanā;
- 4) padarīt pašvaldības lēmumus atklātus, atbildīgus un caurskatāmus;
- 5) efektīvi sadarboties ar kaimiņu pašvaldībām, citām pilsētām un pārvaldes līmeņiem.

2. PILSĒTU PĀRVALDE CEĻĀ UZ ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU

Mēs apņemamies īstenot efektīvu pārvaldi, sākot ar mērķu noteikšanu līdz to īstenošanai un īstenošanas izvērtēšanai.

- 6) stiprināt vietējās Agenda 21 vai citu vietējās ilgtspējīgas attīstības procesu un integrēt to vietējās valdības darbības centrā;
- 7) veikt uz ilgtspējību vērstu integrētu pārvaldību, kas balstīta uz piesardzības principu un saskaņota ar topošo ES tematisko pilsētvides stratēģiju;
- 8) mērķus un to izpildes termiņus noteikt atbilstoši Olborgas saistībām, kā arī izveidot un veikt Olborgas saistību izpildes monitoringu;
- 9) nodrošināt ilgtspējības vadošo lomu pilsētas lēmumu pieņemšanā, un ka resursu piešķiršana tiek balstīta uz stingriem un plaši atzītiem ilgtspējības kritērijiem;
- 10) sadarboties ar Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu kampaņu un tās sadarbības tīkliem, lai monitorētu un novērtētu progresu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

3. KOPĒJIE DABAS RESURSI

Mēs pilnībā uzņemamies atbildību par to, lai aizsargātu un saglabātu kopējos dabas resursus un nodrošinātu līdztiesību to pieejamībā.

- 11) samazināt kopējo enerģijas patēriņu, un palielināt atjaunojamās enerģijas īpatsvaru patērētās enerģijas daudzumā;
- 12) uzlabot ūdens kvalitāti, taupīt ūdeni un izmantot to efektīvāk;
- 13) saglabāt un palielināt bioloģisko daudzveidību, paplašināt dabas un zaļās teritorijas un rūpēties par tām;
- 14) uzlabot augsnes kvalitāti, saglabāt zemes ekoloģisko produktivitāti un atbalstīt ilgtspējīgu lauksaimniecību un mežkopību;
- 15) uzlabot gaisa kvalitāti.

4. ATBILDĪGA PATĒRIŅA UN DZĪVESVEIDA IZVĒLE

Mēs apņemamies sekmēt dabas resursu saprātīgu un taupīgu izmantošanu un veicināt ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu.

- 16) izvairīties no atkritumu radīšanas, samazināt atkritumu daudzumu, palielināt otrreizējo izmantošanu un pārstrādi;
- 17) atkritumu pārvaldē izmantot labākās pieredzes standartus;
- 18) izvairīties no nevajadzīga enerģijas patēriņa, un uzlabot energoefektivitāti pie lietotāja;
- 19) pielietot ilgtspējīgu iepirkšanos;
- 20) aktīvi atbalstīt ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu, sevišķi ekomarķētas, bioloģiskās lauksaimniecības, kā arī ētiskas un godīgas tirdzniecības preces.

5. PILSĒTAS PLĀNOŠANA UN DIZAINS

Mēs apņemamies piešķirt stratēģisku lomu pilsētas plānošanai un dizainam, risinot vides, sociālos, ekonomiskos, veselības un kultūras jautājumus visas sabiedrības labā.

- 21) izmantot un reģenerēt degradētās teritorijas;
- 22) izvairīties no pilsētas izplešanās, nodrošinot piemērotu iedzīvotāju blīvumu pilsētā un dodot priekšroku attīstībai urbanizētās, nevis zaļajās teritorijās;
- 23) veidot jauktu zemes lietojumu, lai panāktu labu līdzsvaru nodrošinājumā ar darbavietām, mājokli un pakalpojumiem, dodot priekšroku dzīvojamai funkcijai pilsētas centrā;
- 24) garantēt pilsētas kultūrvēsturiskā mantojuma piemērotu saglabāšanu, atjaunošanu un lietošanu/otrreizēju lietošanu;
- 25) izmantot ilgtspējīgu dizainu un celtniecības metodes, un atbalstīt kvalitatīvu arhitektūru un celtniecības tehnoloģijas.

6. LABĀKAS PĀRVIETOŠANĀS IESPĒJAS, MAZĀKA SATIKSME

Mēs apzināmies saistību starp iedzīvotāju veselību, transportu un vidi un apņemamies aktīvi veicināt ilgtspējīgu pārvietošanās modeļu izvēli.

- 26) samazināt nepieciešamību pēc personiskā motorizētā transporta un nodrošināt pievilcīgas alternatīvas, kuras pieejamas visiem;
- 27) palielināt ar kājām, divriteni vai sabiedrisko transportu veikto braucienu īpatsvaru;
- 28) veicināt pāreju uz automašīnām ar zemu emisijas līmeni;
- 29) attīstīt integrētu un ilgtspējīgu pilsētas satiksmes plānu;
- 30) samazināt transporta ietekmi uz vidi un sabiedrības veselību.

7. RĪCĪBAS VESELĪBAS JOMĀ

Mēs apņemamies aizsargāt un uzlabot mūsu iedzīvotāju veselību un labklājību.

- 31) paaugstināt apziņas līmeni sabiedrībā un uzsākt rīcību attiecībā uz veselību ietekmējošiem faktoriem, kuri ir ārpus veselības aizsardzības sektora;
- 32) atbalstīt pilsētas veselības attīstības plānošanu, kas nodrošina pilsētu ar līdzekļiem, lai izveidotu un uzturētu stratēģisko sadarbību veselības nodrošināšanai;
- 33) samazināt nevienlīdzību veselības jomā un pievērsties nabadzības problēmai, kam nepieciešama regulāra atskaitīšanās par progresu atšķirību samazināšanā;
- 34) atbalstīt ietekmes uz veselību novērtējumu kā līdzekli visu sektoru darbības koncentrēšanai uz veselību un dzīves kvalitāti;
- 35) veicināt pilsētplānotājus veselības aizsardzības apsvērumus iekļaut plānošanas stratēģijās un iniciatīvās.

8. DINAMISKA UN ILGTSPĒJĪGA VIETĒJĀ EKONOMIKA

Mēs apņemamies radīt un nodrošināt tādu dinamisku vietējo ekonomiku, kas rada darbavietas, nenodarot kaitējumu videi.

- 36) izmantot līdzekļus, kas stimulē un atbalsta vietējo nodarbinātību un biznesa uzsākšanu;
- 37) sadarboties ar biznesu, lai veicinātu un īstenotu labu uzņēmējdarbības praksi;
- 38) izveidot un pielietot ilgtspējības principus uzņēmējdarbības izvietojumam;
- 39) veicināt vietējo un reģionālo dārzenu un augļu ražošanu un tirdzniecību;
- 40) veicināt ilgtspējīgu vietējo tūrismu.

9. SOCIĀLĀ LĪDZTIESĪBA UN TAISNĪGUMS

Mēs apņemamies īstenot kopienas integrējošu un atbalstošu politiku.

- 41) izveidot un īstenot programmas nabadzības novēršanai un samazināšanai;
- 42) nodrošināt līdztiesīgu pieeju sabiedriskajiem pakalpojumiem, izglītībai, nodarbinātības iespējām, informācijai, kvalifikācijas paaugstināšanai un kultūras pasākumiem;
- 43) sekmēt sociālās atstumtības mazināšanu un dzimumu līdztiesību;
- 44) uzlabot kopienas drošību;
- 45) nodrošināt labas kvalitātes un sociāli integrētus mājokļus un dzīves apstākļus.

10. NO VIETĒJĀ LĪMEŅA UZ GLOBĀLO

Mēs apzināmies mūsu atbildību par mieru, līdztiesību, ilgtspējīgu attīstību un klimata aizsardzību pasaulē.

- 46) izveidot un īstenot stratēģisku un integrētu pieeju globālo klimata izmaiņu seku mazināšanai, un panākt siltumnīcas efektu izraisīto gāzu emisiju pieļaujamu līmeni;
- 47) integrēt klimata aizsardzības politiku pašvaldības enerģijas, transporta, iepirkumu, atkritumu, lauksaimniecības un mežsaimniecības politikā;

- 48) paaugstināt apziņas līmeni par klimata izmaiņu cēloņiem un iespējamām sekām, un integrēt preventīvas rīcības pašvaldības klimata izmaiņu politikā;
- 49) samazināt pašvaldības ietekmi uz globālo vidi un atbalstīt vides taisnīguma principu;
- 50) stiprināt pilsētu starptautisko sadarbību un kopā ar vietējām valdībām, pašvaldībām un iesaistītajām institūcijām izveidot vietējos risinājumus globālajām problēmām.

3.pielikums

Baldones iedzīvotāju aptauja

Šī anketa izveidota ar mērķi novērtēt Baldones pilsētas dzīves vides kvalitāti. Iegūtā informācija tiks izmantota izstrādājot maģistra darba pētījumu. Anketa ir anonīma. Tā sastāv no 32 jautājumiem, aptuvenais aizpildīšanas laiks - 10minūtes

Norādiet informāciju par sevi:

Dzimums Sieviete..... Vīrietis Vecums

Izglītības līmenispamatskolas

....vidējā

....vidējā profesionālā

....bakalaurs/ augstākā profesionālā

....augstākā profesionālā

....nepabeigts augstākā

....maģistrs

....doktors

1. Vispārīga informācija Cik cilvēku ir Jūsu ģimenē?

..4 un vairāk cilvēku

...3 cilvēki

...2 cilvēki

...1 cilvēks

2. Jūsu nodarbošanās (vairākas atbildes iespējamās)

...skolēns/students

...strādājošais

...pensionārs

...nestrādājošais

3. Cik ilgi Jūs jau dzīvojat Baldonē?

...kopš dzimšanas

...mazāk kā 5 gadus

...5 - 9 gadus

...10 -15 gadus

...vairāk kā 15 gadus

4. Kāda veida mājoklī dzīvojat?

...daudzdzīvokļu namā

...savrupmājā

5. Vai ģimenei ir savs mazdārziņš/ dārzs?

...jā

...nē

...nē, bet tiek plānots tādu ierīkot

...jā, bet netiek plānots turpmāk to iekopt

6. Jautājums tiem, kam ir dārziņš - Kur dārziņš atrodas?

...Baldones centrā/ tā tuvumā

...Ārpus Baldones centra

...Ārpus Baldones pilsētas teritorijas

7. Jautājums tiem, kam ir dārziņš - Cik tālu no mājām atrodas dārziņš?

...pie mājām

...mazāk kā 500m attālumā no mājām

...attālumā līdz 1 km

...tālāk kā 1 km

8. Jautājums tiem, kas strādā - Kur atrodas Jūsu darbavieta?

...Baldones centrā

...Ārpus Baldones centra

...ārpus Baldones, bet novada robežās

...Rīgā

...Citur Rīgas rajonā

...Cits

9. Jautājums tiem, kas strādā Cik tālu (km) no Jūsu dzīvesvietas atrodas Jūsu darbavieta?.....

10. Jautājums tiem, kas strādā Cik daudz laika Jūs patērējat ceļā uz darbu (minūtēs)?.....

11. Jautājums tiem, kas strādā Kā Jūs nokļūstat darbā? (vairākas atbildes iespējas)

...ejot ar kājām

...ar velosipēdu

...ar privāto automašīnu

...ar sabiedrisko transportu

...cits...

12. Apmierinātība ar vietējo pašvaldību. Lūdzu, piešķiriet punktus! (100-90 Ļoti apmierināts 70-90 Apmierināts 50-70 Drīzāk apmierināts 30-50 Drīzāk neapmierināts 10-30 Neapmierināts 0-10 Ļoti neapmierināts)

	100 -90	70-90	50-70	30-50	10-30	0-10	Nav atbildes
Cik apmierināts Jūs esat ar Baldoni kā vietu, kur dzīvot un strādāt?							
Cik apmierināts Jūs esat ar savām sociālajām attiecībām Baldonē?							
Cik apmierināts Jūs esat ar mājokļu pieejamību un iespēju tos iegādāties Baldonē?							
Cik apmierināts Jūs esat ar nodarbinātības iespējām Baldonē?							
Cik apmierināts Jūs esat Baldonē ar apkārtējās dabas vides (ūdens, gaiss u.c.) kvalitāti?							
Cik apmierināts Jūs esat Baldonē ar sociālās un veselības aprūpes pakalpojumiem?							

13. Lūdzu, piešķiriet punktus!

	90-100	70-90	50-70	30-50	10-30	0-10	Nav atbildes
Cik apmierināts Jūs esat Baldonē kopumā ar kultūras, brīvā laika pavadīšanas, sporta un atpūtas pakalpojumiem?							
Cik apmierināts Jūs esat ar iespējām nodarboties ar savu vaļasprieku?							
Cik apmierināts Jūs esat ar izglītības iespējām (skolas)?							
Cik apmierināts Jūs esat ar mūžizglītības iespējām Baldonē?							
Cik apmierināts Jūs esat ar personiskās							

drošības līmeni Baldonē?							
Cik apmierināts Jūs esat ar iespējām piedalīties vietējās plānošanas pasākumos un lēmumu pieņemšanas procesos?							
Cik apmierināts Jūs esat ar pašvaldības piedāvātajiem pamatpakalpojumiem kopumā (veselības aprūpe, sociālie pakalpojumi, skolas, transports u.c.)?							

14. Lūdzu, piešķiriet punktus! Kāds drošības līmenis Baldonē, pēc Jūsu domām, ir: (90-100 Ļoti augsts 70-90 Augsts 50-70 Drīzāk augsts 30-50 Drīzāk zems 10-30 Zems 0-10 Ļoti zems)

	90-100	70-90	50-70	30-50	10-30	0-10	Nav atbildes
atrasties mājās aiz neaizslēgtām durvīm							
atrasties mājās ar atvērtiem logiem naktīs laikā							
staigāt pa sabiedriski atklātām vietām naktī							
staigāt pa galvenajām ielām naktī							

15. Lūdzu, piešķiriet punktus! Kā Jūsu vērtējat nosauktos pakalpojums Baldonē:

	90-100	70-90	50-70	30-50	10-30	0-10	Nav atbildes
sportošanas iespējas							
teātra izrādes un kino							
muzeji un izstādes							
kultūras pasākumi							
bibliotēka							
iespējas darboties pašdarbības kolektīvos							

16. Lūdzu, piešķiriet punktus! Kāda, Jūsaprāt, ir šo pamatpakalpojumu pieejamība Baldonē:

	90-100	70-90	50-70	30-50	10-30	0-10	Nav atbildes
ģimenes ārsti							
slimnīcas							
sociālā palīdzība mazturīgajiem							
pašvaldību dzīvokļi							
policijas kontrole							
skolas							
sabiedriskais transports							

17. Lūdzu, piešķiriet punktus! Kāda Jūsaprāt ir šo pozīciju kvalitāte Baldonē:

	90-100	70-90	50-70	30-50	10-30	0-10	Nav atbildes
parki un apzaļumojums kopumā							

apbūve							
atkritumu savākšana un ielu tīrīšana							
gaisa kvalitāte							
klusums apkārtnē							

18. Lūdzu, piešķiriet punktus! Kāds, Jūsaprāt, ir doto pozīciju līmenis pašvaldībā:

	90-100	70-90	50-70	30-50	10-30	0-10	Nav atbildes
profesionālās apmācības iespējas							
stimuli uzņēmējdarbības uzsācējiem							
bezdarba līmenis							
pašvaldības gūto ieņēmumu ieguldīšana pašvaldībā							
finanšu sadalījums dažādām nozarēm							

19. Lūdzu, piešķiriet punktus! Cik augsta, pēc Jūsu domām, ir iespēja Jūsu apkaimē

	90-100	70-90	50-70	30-50	10-30	0-10	Nav atbildes
aprunāties ar kaimiņiem							
aprunāties ar cilvēkiem, kurus satiekat veikalos/lielveikalos							
apstāties un aprunāties ar draugiem, ko satiekat uz ielas							
attīstīt tradīciju doties uz tikšanās vietām (baznīcās, sociālajos centros, parkos)							

20. Lūdzu, piešķiriet punktus! Cik augsts efektivitātes līmenis, pēc Jūsu domām, ir šādiem līdzekļiem vietējo lēmumu pieņemšanā:

	90-100	70-90	50-70	30-50	10-30	0-10	Nav atbildes
piedalīšanās vietējos konsultāciju procesos (piem., pašvaldību rajonu līmenī...)							
dalība interešu grupā (piem., vides un patērētāju biedrībās)							
tiešu prasību/pretenziju iesniegšana attiecīgajās pašvaldības nodaļās							
balsošana vietējo pašvaldību vēlēšanās/ referendumos							
spontānu demonstrāciju organizēšana/ piedalīšanās, ar mērķi paaugstināt izpratni par specifiskiem jautājumiem							

21. Ilgtspējīgs patēriņš Kuri apgalvojumi raksturīgi Jūsu ģimenei? (vairākas atbildes iespējamas)

- ...Gatavojam ievārījumus
- ...Gatavojam konservus
- ...Gatavojam dārzeņu krājumus
- ...Paši gatavojam saldumus, cepumus u.c.
- ...Ģimenē tiek adītas zeķes, cimdi u.c.

...neviens no šiem

...Cits ...

22. Vai Jūs zināt, kas ir videi draudzīgs produkts?

.....JāNē

23. Vai Jūs interesē "ilgtspējīgo produktu" iegāde? *,ilgtspējīgie produkti" ir ekomarķēti produkti, organiskie produkti, energoefektīvie produkti, kā arī FLO sertificētie produkti un FSC sertificētie kokmateriāli un kokmateriālu izstrādājumi

.....JāNē

24. Ja atbilde uz 23.jautājumu bija "Nē": Kādēļ Jūs tie neinteresē? (vairākas atbildes iespējamas)

...Dārgi izmaksā

...Grūti pieejami

...Citādi ieradumi

...Neuzticos tiem

...Neesmu pietiekoši informēts

...Vispār neesmu ieinteresēts

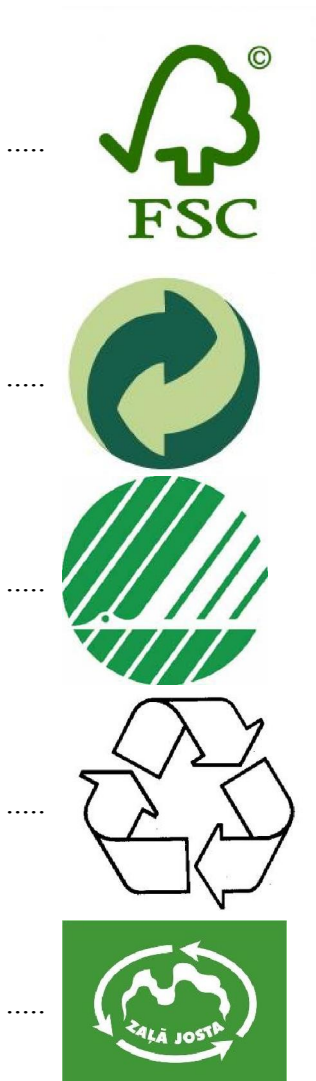
...Nesaskatu tam jēgu

25. Ja atbilde uz 23.jautājumu bija "Jā": Cik bieži pērkat šādus produktus?

.....ParastiBiežiReti Nekad

26. Lūdzu, atzīmējiet sev zināmos logo! (vairākas atbildes iespējamas)

27. Vai pērkot preces Jūs pievēršiet uzmanību produkta ietekmei uz vidi (iepakojumam, izmantotajiem materiāliem u.c.)?

.....JāNē

28. Bērnu ceļš uz skolu un atpakaļ Jautājumi tiem, kam ģimenē ir bērni (līdz 16 gadu vecumam). Kurā/s mācību iestādē/s mācās Jūsu bērns/i ?.....

29. Cik tālu no mājām atrodas bērna/u skola? (km)

.....

30. Kā Jūsu bērns nokļūst uz skolu? (vairākas atbildes iespējamās)

...ar kājām

...ar skolas autobusu

...ar starppilsētu autobusu

...ar automašīnu, kurā ved vairāk kā 2 bērnus

...ar automašīnu, kurā ved mazāk kā 2 bērnus

...ar velosipēdu

...Cits...

31. Kā Jūsu bērns nokļūst mājās no skolas? (vairākas atbildes iespējamās)

...ar kājām

...ar skolas autobusu

- ...ar starppilsētu autobusu
- ...ar automašīnu, kurā ved vairāk kā 2 bērnus
- ...ar automašīnu, kurā ved mazāk kā 2 bērnus
- ...ar velosipēdu
- ...Cits ...

32. Jautājums tiem, kas bērnu vešanai uz skolu izmanto automašīnu. Kāpēc tiek izmantota tieši automašīna? (vairākas atbildes iespējamas)

- ...Nav citas iespējas
- ...Lielāka drošība
- ...Laika ietaupīšana
- ...Lielāka ērtība
- ...Skola ir vecākiem pa ceļam
- ...Cits...

Paldies, ka veltījāt laiku anketas aizpildīšanai!

4.pielikums. **Baldonē pieejamo pakalpojumu saraksts**

Valsts iestādes un uzņēmumi

1. Baložu policijas nodaļa, Baldones pilsētas un lauku teritorijas inspektori
2. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Rīgas rajona brigāde, Baldones postenis
3. Radioaktīvo atkritumu pārvaldības valsts aģentūra "Rapa", Baldones iecirknis
4. Valsts mežu dienesta Rīgas virsmežniecības Baldones mežniecība

Veselības aprūpe:

5. Neatliekamā medicīniskā palīdzība
6. Aptieka "Baldones aptieka"
7. Aptieka "Gaiļu aptieka"
8. Aptieka "Ķekaviņas aptieka"
9. 4 ģimenes ārstu, 3 stomatologu, 2 mutes dobuma higiēnistu prakses

Izglītības iestādes

10. Baldones vidusskola
11. Baldones mūzikas pamatskola
12. Bērnu dārzs "Vāverīte"
13. Baldones mūzikas skola
14. Baldones mākslas skola

Sociālā palīdzība un aprūpe

15. Specializētais bērnu sociālās aprūpes un rehabilitācijas centrs "Baldone"

16. Sociālo pakalpojumu centrs „Mencendarbe”
17. Baldones novada domes Sociālās palīdzības dienests
18. Bērnu pēcpusdienas centrs
19. SIA „Veselības aprūpes centrs”

Draudzes

20. Baldones Evaņģēliski luteriskā draudze
21. Baldones Romas katoļu draudze

Kultūras iestādes

22. Baldones novada bibliotēka
23. Bērnu bibliotēka un interneta lasītava
24. Brīv dabas estrāde Vanagkalnā
25. Baldones kinoteātris

Pašvaldība

26. Baldones policija
27. Baldones novada domes Dzimtsarakstu nodaļa
28. Baldones bāriņtiesa

Kapsētas

29. Pilsētas vecie kapi- daļēji slēgti

Pilsētas jaunie kapi

Klapu kapi

Bernestu kapi

Vilšķērstu kapi

Lipšu kapi
Trimdu kapi
Dekmeru kapi
Andžu kapi
Kažoku kapi
Kannenieku kapi

Sporta būves un teritorijas

30. Stadions
31. Sporta komplekss „Baldone”
32. Minifutbola laukums

Darījumu objekti

(atsevišķos gadījumos viens uzņēmums piedāvā pakalpojumus vairākās vietās, kas uzskaitītas kā atsevišķi sociālās infrastruktūras objekti).

Kafejnīcas:

33. Bārs "Pie Kriša"
34. Bārs "Avotss"
35. Kafejnīca "Mežvidi"

Veikali

36. Pārtikas tirdzniecība "Alba-Serviss" SIA
37. Pārtikas tirdzniecība "BajaRes" SIA
38. Pārtikas tirdzniecība "Baldones Krišs" SIA
39. Pārtikas tirdzniecība "Baldones Krišs" SIA
40. Pārtikas tirdzniecība "30" SIA
41. Pārtikas tirdzniecība "Dagi"
42. Pārtikas tirdzniecība "Dzintarliepa"
43. Pārtikas tirdzniecība "Elvi"
44. Pārtikas tirdzniecība "Herbis"

45. Pārtikas tirdzniecība "Krišs"
46. Pārtikas tirdzniecība "Mežvidi"
47. Pārtikas tirdzniecība "Senči"
48. Veikals, "Duets" SIA
49. Būvmateriālu veikals "Akropole" SIA
50. Būvmateriālu veikals "Gundega-E" SIA
51. Grāmatu veikals, "Virza" SIA
52. Ziedu veikals "Madara 1"
53. Ziedu veikals "Vīnkalni Pluss"
54. Ziedu veikals "Zane B"

Auto apkalpes uzņēmumi

55. DUS "Nivals" SIA
56. DUS "Oktāns-A" SIA
57. Automobiļu rezerves daļas, "Vazola" SIA
58. Autoserviss "Oktāns-A" SIA
59. Autoserviss "Unda auto"
60. Automobiļu rezerves daļas "Nērings" SIA
61. Automobiļu rezerves daļas "Oktāns-A" SIA
62. Autoserviss "Vīgranti" SIA

Sadzīves pakalpojumi:

63. Slēpošanas trase "Mežkalni"
64. Slēpošanas trase „Riekstukalns”
65. Durvju, logu izgatavošana "Dinda", SIA
66. Skaistumkopšanas salons, "Akropole" SIA

67. Akmens apstrāde, "Ievas dizains" SIA
68. Preses izdevumi "Baldones Ziņas"
69. Preses izdevumi "Pavards"
70. Preses izdevumi "Rokdarbi"
71. "Parekss apdrošināšanas kompānija", apdrošināšanas akciju sabiedrība
72. Kravu pārvadājumi "Brigma" SIA
73. Kravu pārvadājumi "CMD" SIA
74. Kravu pārvadājumi "GČT serviss" SIA
75. Kravu pārvadājumi "Grava E" SIA
76. Dizaineru un interjeristu pakalpojumi, "Studija Lege Artis" SIA
77. Veterinārie pakalpojumi Beinarte G.
78. Veterinārie pakalpojumi Dūdiņa I.
79. Veterinārie pakalpojumi Sāre A.
80. Veterinārie pakalpojumi "Vetfarmserviss" SIA
81. Labiekārtošana, apzaļumošana, "Plātes"

Sabiedriskā transporta stacijas

82. Autobusu pietura "Baldone"

Pasta pakalpojumi

83. Baldones pasta nodaļa

84. Dažādu preču tirdzniecība tīrgus laukumā

85. Kurpnieka pakalpojumi

86. SEB bankas naudas izņemšanas bankomāt

87. Krājbankas naudas izņemšanas bankomāts

